Päewaleht

Esmaspäewal hinnata kaasandena
pilke- ja naljaleht „KRATT“.

TOIMETUS ja TALITUS: Pikk tän. 2. Kontor awatud 9—5. Ärijuhi kõnetunnid 9—11, 4—5. Aadress: „PÄEWALEHT“ Tallinn, postkast 87.
TELEFONID: Peatoimetaja G. E. LUIGA 433-63. Wastutaw toimetaja L. KENN — 433-47 ehk 433-63. Toimetuse telefonid: 433—96, 433—47 ja 428—51. Juhatus — 434—19. Ärijuht — 428—12, kontor 433—11, kassa ja arweosak. 433—54, trükik. kontor 11—08, raamatukauplused (Pikk t. 2) 434—94 ja (Jaani t. 6) 15-13.
Peatoimetaja G. E. LUIGA.

Üksik number 6 sen
TELLIMISE HINNAD
1 kuu postiga 1 kr. 50 senti | 1 kuu postita
2 kuud „ 3 kr. — — | 2 kuud „
3 kuud „ 3 kr. 70 — | 3 kuud „
Üle 3 kuu korraga tellides iga järgnewa kuu eest 1 kr. 20 s. Wälismaale 4 kr. kuus. | Üle 3 kuu k iga järnewa 5 s. Aadressi
Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 6 sent senti, teksti sees 15 senti ja tekstis teksti mm. weeru laiuses. Kohaotsimise kuulut. poole hinnaga. Kuulutuste koha wälikut
Kuulutusi wõetakse wastu lehe jookswa igapäew kl. 1-ni, reedel ja laup. k
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekoha

Nr. 245 — Teisipäewal, 9. septembril 1930 — XXV

Kilgiraamatukogu. №.....

Eesti moodsaim lasketiir ühes laskemajaga awati.

Wõimaldab 115 laskurile korraga tulistamise. — Tallinna Eesti Kirjastus-ühisuse hõbekarika omandas esmakordselt Lõuna malewkond.

Ülal uue laskemaja awamine — Eesti lipp on kerkinud lipumasti. All — külalised tutwumas lasketiiru warjenditega. Seisawad eireas wasakult paremale — ülempreester Päts, õpetaja F. Stokholm, Nõmme linnanõunik Kink, Tallinna malewa pealik kolonel F. Pinka, kaitsewägede staabiülem kindral Tõrwand, Põhja malewkonna pealik F. Uibopuu ja kol. Kanep.

Pühapäewa lõunal awati Nõmmel Mustamäe all Tallinna kaitseliidu malewa uus lasketiir ja õnnistati laskemaja, mis walmis alles hiljuti. Lasketiir ei ole täiesti weel walmis, sest lõplikult on walminud tiirud 100, 150, 200 ja 300 meetrilt lasfmiseks. Eelseisval talwel tahetakse lasketiiru ehitustööd wiia lõpule ja laiendada lasketiiru 400—600 meetrit lasfmiseks. Ühenduses tiiru ehitustöödega on alustatud ka tiirule jurepääsutee ehitamist. Selleks kaewatakse läbi Mustamäge Nõmme turuplatsi kohal. Tulewane tee on ka ümbruskonna elanikele wäga tarwiline. Töö jurepääsutee lõpulewiimiseks kestab samuti eelseisval talwel edasi, nagu lasketiiru laiendaminegi.

Laskemaja asub

paarsada meetrit Mustamäe kõrgelt kaldalt eemal. Ta on ehitatud peawarjuks laskuritele halbade ja külmade ilmade puhuks ja korraliku püssipuhastamise wõimaldamiseks laskuritele pärast lasfmist. Selleks on hoones reservweeritud awar mansardkord, kuhu tahetakse muretseda edaspidi püssipuhastamislauad ja isiklikud kapid alalistele laskuritele. Alumisel korral on suur ruum laskurite kogunemiseks, peale selle tuba tiirutwahile ja üks tuba laskekohtunikele. Hoones leidub ka kõök, kust laskurid saawad teed külmadel päewadel enda soojendamiseks. Teejoomiseks on wäiksem tuba, kuhu asetatakse lauad.

Lasketiir on oma ulatuselt ja sisseseadelt moodsaim Eestis. Praegu walminud 200 m. tiirul wõib lasta ühekorraga 70 laskurit! 300 m. lasketiir on seatud sisse sarnaselt, et temas wõiwad tulistada korraga 45 laskurit. Tulejoon asub kõikidele distantsidele ühel joonel, nii et praegu wõiwad tulistada lasketiirul korraga üksteise kõrwal 115 laskurit. Suuremate kaugustega lasketiirude walmimisel suureneb weelgi see arw. Märklauad on liikuwad ja kahekõrdsed — üks ülal walmis kuulide wastu wõtmiseks ja teine all warjendis. See wõimaldab kiire tegewuse — sõmi kui ühel märklaual kleebitakse kuuliaugud kinni, on wõimalik lasta teisele lauale. Tulejoon on warjenditega ühendatud telefoni läbi.

Piduliku sündmuse puhul oli pühapäewal laskemaja kaunistatud roheliste wanikutega ja rõdult allarippuwa rahwuslipuga. Lahtisel pakonil lillede wahel kõrgem koht kõnelejatele ja koone ning lasketiiru wahel lipumast, mille kiljes Eesti lipp ootamas ülestõmbamist. Rõdul wõttis aset kaitseliidu orkester. Awamisele kogunes laskureid kaitseliitlasi, kaitseliidu juht ja hulk külalisi.

Pärast kaitseministri asetäitja kohtu- ja sisemiinister A. Anderkopi saabumist, kes wõeti wastu terwitusmarsiga,

algas laskemaja õnnistamine.

Koraali lõppedes toimetas õnnistamist õpetaja Stokholm, tähendades, et laskemaja sarnaneb kaljurahnul asuwale kotkapesale, kus kotkas walmistab aseme oma perele ja kaitseb seda kindlasti kõigi waenlaste wastu. Mõne aja eest siin asunud liiwalagendikul on tehtud palju kultiweerimistööd ja laskemaja peab olema warjupaigaks, puhkamiskohaks neile, kes harjutawad end isamaa kaitseks. Siit paistab Eesti süda — pealinn, mille kaitseks peab olema alati walwel, harjutama silma, hoidma käed püssiwalt kindlad ja waim täis isamaaarmastust. Õnnistagu kõigewägewam, et elaks Eesti rahwas alati kaitsewaim. Õnnistab kõne järgi maja lootuses, et selles elab alati tõsine, truu ja kindel isamaa-armastuse waim.

Koraali lõppedes toimetab õnnistamist apostliku õigeusu kombe järele ülempreester Päts, kõneledes loo pitkasel pimedal ja külmal ööl ümber müüri kõndiwast lahest walmurist, kellest üks küsib: „Kas on mõõdas öö?“ Teine wastab, et on weel aega koiduni! Ka meie tahaksime tunnistada, et öö on mõõdas, kuid öö ei kao nii ruttu. Jumal ei lase seetõttu walmureid kunagi suikuda. Ka selle hoone juures peab jääma seepärast ust nurgakiwiks. Õnnistamine lõpeb pühitsetud wee pisfardamisega kõlle abil hoonele.

Seejärgi kannab malewa pealik kolonel Pinka ette lühikese ülewaate lasketiirust ja -maja ehitamise kohta. Kõnekohale asub minister Anderkopp, kelle maja awamisõnade järele kaitseliidu marsi helide saatel

lipumasti kerkib Eesti rahwuslipp.

Minister toonitab oma kõnes, et praegune aeg on pannud kõigile peale raske koorma. Ei tohi aga unustada, et meil on rohkem, kui näeme meelekibedusehetkel. Ei ole maailmas olemas ühtki rahwast, kes oleks püsinud oma ülesande filmade pärast. „Kes tahab seista, peab toetama end ise. Olen kindel, et see maja ja laskeväli on alati abiks neile, kes walmistawad end ette omakaitseks. Sajandite kestes ei ole suutnud murda üksi rasku Eesti rahwa elutahet ja seda ei murra ka keegi iialgi. Eestis leidub küllalt kohti, kus on waja teha tööd ja waja tõstawaid käsi ning tööd ei tohi unustada üksi eestlane. Ühe laulu helide all tunneme kõik end eestlastena ja see algab sõnadega „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm!“

Pärast hümni toob Tallinna malewale pidupäewa puhul kaitsewäe ja kaitsewäewägede staabi nimel terwitusi kindral Tõrwand. Edasi terwitawad weel kindral Põder, naiskodukaitse nimel pr. Tõrwand-Tellmann, Nõmme linna nimel linnapea Lindemann ja kõigi malewkondade esindaja pealik Terras. Terwitustelegramme on saatnud Jaan Tõnisson, kaitseliidu ülema k. t. kol. lin. Maide, 8. diwiisi ülem kindral Jonson, maamalewate pealikud, naiskodukaitse keskjuhatus ja paljud kaitsewäelased.

Lõpusõnas tänab malewa juhatuse nimel Põhja malewkonna pealik F. Uibopuu riigikogu, wabartigi walitsust, seltskonda ja kõiki, kes on aidanud kaasa oma abi ja toetusega lasketiiru ja laskemaja ehitamisel.

Lasketiiru awamine fünnib

300 m. lasketiirul esimese paugu lasfmisega minister Anderkopi poolt. Seejärgi kogunewad tuleliinile laskurid, et alustada malewkondade wahelist laskewõistlust, mille wõitja omandab Tallinna Eesti Kirjastus-ühisuse poolt annetatud rändauhinna.

Laskewõistlus peeti kahes klassis, kusjuures iga üksust esindas kummaski klassis 8 meest. A klassis, kus lasti 300 m. kolmest asendist kokku 15 lasku, tuli esimeseks F. Schütz (Põhja malewk.) 120 silmaga. Teiseks jäi Julius Trumm (Lõuna m.) sama silmade arwuga. Edasi järgnesid Kõrts (Nõmme mk.) ja Loun (soomusaut. r.) 110 silmaga. Wiiendaks tuli J. Sander (Toompea mk.) 106 ja kuuendaks A. Raawik (Põhja mk.) 105 silmaga.

B kl., kus lasti 200 m. kolmest asendist kokku 15 lasku, wõitis Gustaw Jürgens (Sadama mk.) 115 silmaga. 2) Endel Rikand (Lõuna mk) 110 j.; 3) Joh. Wolberg (tehn. mk.) 110 j.; 4) Joh. Spuul — 98 j. ja 5) Arol (mõl. soomusa. r.) 97 j.; 6) Rinusmann (ainuke osawõtja ratsaeskadronist) 95 j.

Silmi saatwutas kõige rohkem Lõuna malewkond (meesk. A kl. Trumm, Raudsepp, Passup, B kl. — Rikand, Kasemets, Rufs) — 608 ja tuli seega napilt Põhja malewk. eest, kelle silmade arw oli 593, esimeseks. Kolmandaks jäi soomusautode rühm 543 silmaga. Auhinnad jagas wõistluste lõppedes wälja kol. Pinka, kusjuures siihkese kõne pidas kindral Tõrwand.

Tallinna Eesti Kirjastus-ühisuse hõbekarika

omandas esmakordselt Lõuna malewkond. Peale selle sai kummaski klassis 10 paremat laskurit individuaalauhinnad.

Tuleoht Tallinna pankade rajoonis.

Eile kella ½3 paiku kutsuti wälja Tallinna tuletõrje lendjalk Suur-Karja tänawale nr. 4, kus asub muuseas Heinmani kohwik.

Kohale jõõtnud tuletõrjujad leidsid, et maja kolmanda ja neljanda korra korterid on täis paksu suitsu.

Peatselt selgus, et põleb tahm korstnas. Ülemistel kordadel olt jäetud lahti ahjuukseid, mispärast suits tuli tuppa.

Tuleoht likwideeriti peatselt. Kuna õnnetus sündis pankade rajoonis, siis oli tänawal rohkesti uudishimulikke, kes waatlesid mootorpritsi, mis oli tegewuses ning redelit, usutledes tuletõrujuaid.

Mõnedest korteritest olt kantud wälja isegi asju tuleohu kartusel.

3. naiste-mängud Prahas.

Eesti naisportlased edutu.

Praha, 8. 9. Kolmandad ülemaailmlikud naistemängud algasid Prahas laupäewal. Mängudest wõtab osa 16 rahwust.

800 m eeljooksus jäi eestlanna Jürgenson neljandaks ajaga 2.30. 100 m eeljooksus tuli Teitelbaum inglanna Ridgley järele teiseks ajaga 13,0. Poolfinaalis jäi Teitelbaum kolmandaks ajaga 13,6 ja ei pääsnud finaali.

Kuulitõuke wõitis Heublein, Saksa, 12,49; 60 m jooksu Walasiewicz, Poola, 7,7, ootamatu olt jaapanlanna Hitomi lüüsaamine; kettaheites tuli esimeseks Konopacka, Poola, 36,80, lätlanna Karlson platseerus neljandana — 34,78; kõrgushüppes esimene Braumüller, Saksa, 1,57, teine Gissolf, Hollandi, 1,57.

Pühapäewal olt pealtwaatajaid wõistlustel 25.000.

Kino ARS
Paldiski mnt. 19.
Algus kl. 5.
8. sept. alates parim kaksikeeskawa Tallinnas!
„Pat ja Pataschon — filmikangelased“.
Meie lemmikute uusi seiklusi 12 j.
2) Lahkumissuudlus. (Flirt surmaga). Hiiglafilm armastusest ja sõjast 12 jaos.

Esietendus-kinot. „BI-BA-BO“ Wiru tänaw 9.
Esmaspäewast, 8. sept. ja edasi! Telef. (2)17-11. Esmaspäewast, 8. sep
Suur sügishooaja awamise eesk
Peosades maailma parimad näitlejad
William Boyd,
Jetta Goudal,
Joseph Schildkraut
ja Wera Reynolds.
Tee minewikku
»P. D. C.« suurfilm 12 jaos.
Filmi saadab lauluga parim Wene laulu koor hra Goritschew'i juhatusel.
Õõnewaim, meelihaarawaim armastuse ja kire suurfi m
Rutake esimesele seansile!
2) Lisaeeskawa.
Kassa awat. kl. ½5—10 õht., algus kl. 5 p. l.,
seansside algus kl. 5, 7 ja 9 õht.

KINOTEATER Kungla
W. Pärnu m. 31.
Algus kell 5, pühap. kl. 1.
Suurepärane kahekordne eeskawa.
Romaan krahw L. N. TOLSTOI surematu teose »Ülestõusmine« järgi
„Ülestõusmine“
Filmitud 10 jaos. Peosades: DOLORES DEL RIO ja ROD LA ROQUE. Wene muusika ja laulude saatel.
2) „Armuj
»Saatuse wõimuses«. K. N. Burti now
Francisco tantsitari Walge Roosi eluróõmu
DANIELS, C. NAGEL ja ADO

Kino „Forum“
Narwa mnt. 13.
Telefon 304-67.
Leatrice Joy, Joseph Schildkraut
ja daamide lemmik
Nils Asther
populaarse laulu «Mustad silmad» järele lawast. filmis
Mustad silm
(„Donau kuninganna“) (О, эти черные глаза
draama kuulsa tango „Mustad silmad“ motiiwidel. Tegewus sünn
Film jookseb moodsa laulu „Mustad silmad“

Rahwamaja „Grand-Marina“
Maadluste wimaseid päewil
8 septembril. Maadlewad: 8. septembril.
1) Otsustaw rahwõistlus usalduskomisjoni määrusel: JAAGO — KOHNATZ
7-kordne maailmam., Eesti. „raudne nelson“.
2) Otsustaw: Schwarz — Thomson wõitm. maailmam., „must Apollo“.
Näiteilmal Uus kaksikeeskawa publ. lemm. Clara Bow', Bebe Daniels'i, Richard Arlen'i, Antonio Moreno ja Gary Cooper'i os.
Algus kl. 8. maadlus kl. 10 õht.

Tantsukursus
NÕMMIK & POOLGAS
Wiru tänaw 4, tel. (2)31-52.
Euroopa suurlinnade 1930/31. a. õppemeetod. :: Üksiktunnid kogu päew.
Uue segagr. algus neljap. kl. 8 õ.

KAUBAMAJA „LYON“
Harju tän. 39 (»Kuld Lõwi» wastas).
Naister. ja meester.
walmisrlided, kalewid, karusnahad.
Rätsepatöökoda, tellimiste wastuwõtmine. Hinnad wõistlemata odawad Soodsad maksutingim.

TAPEETI
ja seinapappi ostate kõige soodsamalt
Konst. Brandies'i
tapeedikauplusest Tallinnas
Ari asub nüüd S. Tartu mnt. nr. 26.

Gloria-Palace
Esmaspäewast!
Sügishooaja awan
Pidulik esietendus.
Film, millest waimustatud terwe Euro
Film, millest warsti räägib terwe Ta
„2 süd
3/4 takt
Zwei Herzen im 3/4 Takt
Suurep. operett Wiini el
Muusika: Robert
Berliini Metropol-teat
Lawastaja: Géza v.
Peosades: Irene Eisinger, Willy Forst, Walter Janssen, P
„Krooksuw narr“
Esimene „Ufa“ heligrotesk tuntud Wene kunstniku Peroff'i joonistuste järele.
Tallinna põlli näitus 193
Operaator A. W tawad üleswõtted
Kassa awatud kl. 5 p. l. Seansside algus kell 5,30 | 7,30 | ja | 9,30 Sissepääs ainult

Kinoteater „Skala“.
Wabriku tän. 8.
Haruldane uudis Tallinnas. Uus lõõkfilm Schwejki kaastegewusel „Schwejk erus“.
2) „Arizoona kangelane“. Senfatsioonpilt metsikust Fred Thomion.

Kinoteater „ASTRA“
Hospidali 2-a.
Algus kell 5.
Clara Bow ühes James Hall'iga lõbusamas ja
„Laewastiku lem
2) Esther Ralston ja Cary Cooper
kütkestawas, omapärasemas filmis, mille teem uus ja põnew

Kinoteater „DIANA“
Kopli tän. 2.
Suur kahekordne huwitaw eeskawa! 1) Evelyn Holt ja nüüdseaja tragõõdias „Õigus armastuse pea
II) „Rahwas mustade telkide alt“. Ennoien ditlo

Saleduswõimlemine, rütmika
ja üldine keha arendamine ja terwishoid
Magda Remmelgas'e wõimlemiskursustel,
mis algawad 10. septembril.
Kõnelda ja üles anda K. N. N. Ü. Lai t. 5, kl. 11—12 ja 5—6. Informeeruda wõib ka kino «Skandia» kassas.

JOH. ELLE
parem räts
Wene t. 1, krt. 16,
Suures walikus kodu- ja
Tellijatele hooaja
Hinnad mõõd

Narwa kosk.

Kose kasutamisküsimuse esimese waatuse lõpp.

I.

Kui kiiresti mete walitsusasutused suudawad ajada asju ja kui kergesti wõidakse lahendada wajalikel momendel päris suuri rahwamajanduslikke probleeme, näitab taas jällegi hra majandusministri wiimane seletus Narwa kose uue kasutamiswõisi-kawa suhtes.

Wabariigi algusest saadik on Narwa kosk oma wahutawa weega osutunud meil alati wäga akuutseks ja tähtsaks rahwamajanduslikuks küsimuseks. Peaaegu kõigis wabariigi walitsuste deklaratsioones on Narwa kose kasutamisküsimus seisnud aukohal. Selle Eesti suurema looduswara ja potentsiaalse rikkuse loodetawaid ekspluateerimise kasusid on hinnatud alati wäärikalt. Ei puudu isegi momente, kus juba osa Narwa kose arwatawaist kontsessioonituludest on tahetud mõnede poolt arwestada päris kindlate sissetulekutena riigi eelarwes!

Kõla Narwa kose majanduslikust wäärtusest odawa jõu- ja energia-allikana on kostnud ka wäljaspoole Eesti piire. Mitmed wälisfirmad on Narwa kose kasutamiswõimalusi uurinud päris innukalt. Elawast huwist ja tõisemast suhtumisest Narwa kosesse annawad küllalt kindla tunnistuse ühe Inglise ja ühe Saksa ettewõtte suuremad kulutused kose weejõu kasutamise uurimiseks ning teiste wastawate kawade walmistamiseks.

Kui aga jookswa aasta esimesel weerandil Narwa kosk pidi lõpuks leidma kontsessionäärі (sest koalitsioonierakondade häälekandjate teadetel oli loota kontsessiooni joowijatega rahuldawaid kokkuleppesaawutamise wõimalusi), tekkis ootamatult uus raskus ja nimelt: Narwa kose juriidilise omaniku küsimus. See mõjus otse kõuekärgatusena ja tekitas teatawat närwilisust.

Asi iseenesest olt aga wäga lihtne. Ükilise kõuekärgatuse põhjustas meie poliitikute wäike hajameelsus, sest kõik need õilsad rahwamehed ja erakonnapead, kes kogu aeg olid Narwa kosest kõnelenud kui suurest riigi ning rahwa waranduseest, ei olnud tulnud aga kunagi sellele, et pärida ka järele, kes on õieti Narwa kose seaduslik peremees. Ja alles siis, kui Narwa tekstiilwabrikute omanikud tõstsid omakord häält ning enda õigustega wälja tulid, selgus, et üks osa Narwa kose jõekallastest on juba kinnistatud praeguste tekstiilwabrikute omanike nimele ning sama tahetakse teha ka teispoolse jõekaldaga. Seega ei olnudki siis riigil enam kuigi suurt õigust Narwa kose kui terwiku enda omanduseks pidamiseks, sest see kuulus juba omandusõiguslikult teistele.

Selle tagajärjel muutus walitsuse seisukord tõepoolest täbaraks ja teatawas mõttes päris traagiliseks. Sest mis õigusega ühe kapitalistlikku riigi walitsus müüdab eraomandusliku kose kontsessiooni teistele, kui see kuulub hoopis eraisikuile.

Seisukorda oli aga waja kiiresti päästa. Aprilli lõpul peeti tekkinud olukorra lahendamiseks erakorraline walitsuse koosolek, kus otsustati Narwa kose omandusõigus igal tingimusel kindlustada riigile.

Maikuu lõpul esitas põllutööminister A. Kerem wabariigi walitsuse nimel riigikogule seaduseelnõu, mille põhjal wõidaks Narwa kosk kindlustada riigile.

Esitatud seaduseelnõu järele wõörandatakse Narwa jõe weejõu töölerakendamise otstarbel tarwilikud maa-alad Narwa jõe ja tema harude kallastel ja jões asuwail saartel Peipsi järwest kuni Narwa linna pumbamajani, kokku mitte üle 65 ha ühes nendel asuwate päraldistega Eesti wabariigi walitsuse poolt kinnitatud maa-alade plaanide järgi.

Wõörandamine ja tasumaksmine sünnib weejõudude kasutamise seaduse alusel ja korras selle muutusega, et kuuekuulise tähtaja asemel määratakse kaks nädalat.

Wõörandatud maade ja rendiõiguse lõpetamise eest makstakse senistele omanikele ja rentijaile tasu majandusministeeriumile 1930./31. a. lisaeelarwe korras selleks otstarbeks määratawaist kreditest. Wõörandamine wõib sündida ühe aasta jooksul käesolewa seaduse maksmahakkamisest.

Seaduseelnõule juurelisatud seletuskirjas öeldakse, et Narwa jõe weejõud moodustawad wäärtuse, mille tähtsust on hinnatud Eesti wabariigi algusest saadik. Ja kuna põllutööministeeriumis olewate andmete järgi on oodata Narwa jõe paremal kaldal asuwate kalewi- ja linawabrikute manufaktuurühingute kinniswarade kinnistamistoimetuste harutusele wõtmist kinnistuskomisjoni Narwa osakonnas tige peatselt, siis oleks kõigiti soowitaw, panna maksma Narwa weejõu töölerakendamiseks tarwilike maa-alade ja päraldiste sundwõörandamise seadus enne kinniswarade kinnistamist nimetatud wabrikute nimele.

Ning edasi kirjutatakse seletuskirjas: olgugi, et tarwilikest maa-aladest asub paremal kaldal wäike osa, sest peaosa asub wasakul kaldal, missugused kinniswarad kinnistatud juba warem omanike nimele, oleks soowitaw wõörandada kogu tarwilik maa-ala 65 ha suuruses. Wõörandamiskulud, missugused esialgsete kaalutluste järgi wõiksid kõikuda umbes 500.000 kr. piires, tasub kontsessionäär.

27. mail jookswal aastal tuli mainitud eelnõu harutusele riigikogu üldkomisjonis, kus aga seaduseelnõu tarwilikkuse suhtes asuti wäga kahtlewale seisukohale.

Põllumeestekogude esindaja hra J. Holberg tähendas sellel koosolekul, et esitatud seaduseelnõul puudub eesmärk ja tarwidus, sest praegu pole weel mingit selgust ses suhtes, kas wõtab keegi Narwa kose kontsessiooni ning kuhu wõi mis kujul kord jõujaam ehitatakse. Edasi jätab see eelnõu wõörandamata peaasja — kose weejõu! Juristide komisjoni arwates kuuluwat aga Narwa kosk kaldaäärsete maade omanikele, s. o. Narwa wabrikutele. Edasi ei lausu eelnõu sõnagi sellest, kuidas jääb obligatsioonega, mis tehtud wõörandatawate maade peale.

Samal koosolekul wõttis sõna weel hra J. Teemant ja awaldas kahtlust, kas eelnõu esitatud kujul on üldse kooskõlas põhiseadusega. Sest põhiseaduse järele peab wõörandamisi toimetama riigikogu, kuna siin tahetakse see õigus tegelikult anda walitsusele.

Töörerakonna nimel kuriustas hra M. Juhkam selle üle, et praegu pole mingit jõujaama ehitajat ega kindlamat kawa. Walitsus ütelgu enne, kas tal on selleks kindlamaid wäljawaateid, sest muidu on ju narr hakata wõörandama maid. Aga praegustele Narwa wabrikutele et maksa rajada lootusi kose kasutamise suhtes. Nende sissesõidud kõlbawad weel waid muuseumidele.

Nende kõneluste järele anti siis Narwa kose riigile kindlustamisseaduseelnõu läbiwaatamiseks alamkomisjoni, kuhu walitt riigikogu liikmed J. Teemant, J. Holberg, M. Pung, J. Hasselblatt ja J. Klesment. Seal see seaduseelnõu nüüd seisabki, mille tõttu pole ka praegugi weel täit selgust selle kohta, kes osutub siis wõimaks õiguslikult Narwa kose juriidiliseks omanikuks ning kuidas riik saaks selle suure looduswara ekspluateerimise ees- ja ainuõiguse kaarda oma arwele.

Siinjuures tuleb aga tuletada weel meele asjaolu, et Narwa kose kasutamiswõisidе suhtes on nii mitmeski küsimuses majandusministeeriumi ja põllutööministeeriumi seisukohad üksteisest lahkuminewad.

Majandusministeeriumi ringkondades on mitmel puhul awaldatud arwamist, et nemad omalt poolt ei taha teha takistusi kõigepealt Narwa kose teise kaldapoole kinnistamiseks tekstiilwabrikute omanike nimele. Majandusministeeriumis oldawat arwamisel, et jõe kaldaid wõidawat seadusandlikus korras wõörandada olgugi et nad on eraomandus, ka edaspidi.

Põllutööministeeriumis on aga Narwa jõe teise kalda kinnistamise suhtes tekstiilwabrikute nimele kindlasti seistud wastu. Seda kinnitab muuseas ka see asjaolu, et kose wõörandamisseaduseelnõu riigikogule ei esitanud majandus-, waid põllutööministeerium.

Nagu ülaltoodust selgub, ei walitse ka praeguses kabinetis Narwa kose riigile kindlustamise suhtes, wähemalt selle õigusliku ja juriidilise külje wäljaselgitamise wajaduse momendis, ühtlast arwamist, waid kahe ministeeriumi seisukohad on üksteisest täiesti lahkuminewad.

Kui aga möödunud nädala lõpul hra majanduminister Narwa kose kasutamise suhtes awalikkust informeeris hoopis uuest seisukohast, ja awastas uued kawad, siis peaks see tähendama esijoones seniste seisukohtade ümberhindamist ning asumist uuele platwormile.

Kuiwõrd aga hra majandusministri seletused õigustawad äkilist meelemuutust ning asuma Narwa kose kasutamisküsimuse lahendamisele uutel alusel, jättes seejuures lõpetamata suurema osa Narwa kosega seotud warem üleslõstetud põhimõtteline küsimusi, on peatükk oma ette, mida käsitame järgmises artiklis.

Tpa.

„Rahwa Sõna" mütib edasi.

„Rahwa Sõna" mütib oma tiigikeses edasi, et taewa pärast wesi ei saaks selguda ja põhi läbi paistma hakata. Seda teeb ta nii suure eneseohwerdamisega, et midagi sest ei hooli, kui ta oma senised pühamad põhimõtted mutta tambib. Ta on muidu administratiiwkaris uje wastane ja tahaks neid seadustikult ära keelata, aga kui neid on tarwitatud neetud kodanlaste wastu, siis on nad üsna kenad asjakesed. Ta mõtleb muidu alati, kui kohus kuulda wõtab agentuurandmeid, aga kui nende põhjal sisekaitseülem otsustab trahwida kodanlasi, siis on need temale „klaarid". Ta nutab nende „noorukeste" kommunistide karmi saatuse üle, kes on mõistetud aastaiks sunnitööle, ja arwab, et selle kõrwal ei ole midagi tähendust neil kahel kuul, mis määrati Wiljandi meestele. Aga meie ju küsisime: mis õigusega wabastas sisekaitseülem Wiljandi „mässumehi" kohtu alt, kui seal oleks neile tulnud eluaegne sunnitöö? Ainult see on, mida meie oleme ses asjas ebaõiglaseks nimetanud ja otse sellest asjaolust ei taha „R. S." midagi teada. „R. S." tuletab meele siseministri jutuajamist, ja ütleb: „Mis tähendab „uulitsa kaudu maksmat korda muuta", see peaks isegi „Päewalehele" selge olema." Aga meile ei ole see tõesti mitte selge. Meie ei leia ka nuhtluseseaduses selle kohta selletust. Kas tähendab see rahwa häältemist wõi rongkäiku tõrwikutega, wõi midagi muud? Meie arwates ei ole see muud kui udumõtelus, mille taha tahetakse peita, et karistatud inimestele ei ole midagi konkreetset ette heita. Seda mõistab ka sotsialistide leht wäga hästi. Sest kui ta usuks, et kohus niisuguse süüdistuse puhul kaebealusele oleks määranud raskema karistuse, siis oleks ta pannud kõik trummid põrama, et kuidas ometi sisekaitseülem tohtis kurjategijaid kohtuliku karistuse käest ära kiskuda. Nüüd aga ei ole tal muud teha kui muda edasi tampida oma tiigikeses, et lugejatele ei hakkaks põhi läbi paistma.

Wanemad!

Ärge unustage mitte oma lapsi — tellige neile

„Laste Rõõm"

Tarwitage ainult head, õkonoomset ja odawat kohwi

„KULD KOTKAS".

Saadawal kõigis kolonialaikauplusis.

Saksa walimiste mõte.

„Päewalehele" Berliinist kirjutanud

Dr. Karl Megerle.

Kui Saksa riigipäewa eelolewatel walimistel oleks tegemist sellega, et parlament ja erakonnad ei ole küllalt pidanud silmas silmapilgu kõige hädalisemaid nõudeid, siis ei wäärikski need walimised erilist tähelepanu. Aga kes ei lase ennast petta erakonnaarwude ega walimiswõitluse lööksõnadega, ja kes oskab õieti selletada sündmusi, mis on toonud riigipäewa laialisaatmise, see ei tohi waadelda walimiste tulemusi ainult selle järele, kui palju kohti saawad üksikud erakonnad. Riigipäew saadeti laiali seepärast, et seal ei olnud enamust rahanduse terwendamiseks ja idamaade ning põllumajanduse aitamiseks antud wabariigi presidendi seadlustel. Walitsus, kes oli asutatud otse nende ülesannete lahendamiseks, pidi eesmärgile jõudmiseks muidugi tegema kõik, mis ta wõis: riigipäew saadeti laiali.

Aga tõeliselt on niiüd tegemist erakondade, parlamentarismi ja demokraatia kriisiga ja sellega, et kõik püüawad põgeneda rahwusliku õnnetuse ja wastutuse eest. Saksa rahwas ei ole seni enesele weel teinud selgeks oma seisukorra suurt raskust. Mõned wälised, majanduslikud ning organisaatorlikud kordaminekud, tehniline edu, uued sotsiaalsed seadused, walmistusaparaadi uuendus jne. näisid olewat rohkem jõukuse kui waesuse tulemused. Aasta-aastalt loodeti lõplikku paranemist, ja endised riigiwalitsused ei ole süüdud, kui liialeminewast optimismist tekkis illusioon, et kõik läheb wiimaks hästi. See illusioon on wiimastel kuudel haledalt warisenud kokku. Maailma-majanduskriis wapustas eriti tugewasti Saksamaad, keda koormasid kaotatud maailmasõda ja heakstegemine, ja wiimaks ähwardas wariseda kokku Saksa riigi rahandushoone. Miljonil töölisel ei näinud olewat lootust töölеidmiseks, ja põllumajandus oli lämbumas. Oli selge, et ühelgi erakonnal ei olnud julgust, ütelda rahwahulkadele külma tõtt, et ainult raudne kokkuhoidlikkus ja piirdumus wõiwad hoida kõige pahema eest.

Sest rewolutsiooni järel, kui järsku tuli panna ainuwalitsuse asemele wabariiklik — parlamentlik kord, tehti riik järjest enam seltskonnaks, kes on olemas ainult seks, et anda kõige suuremat õnne kõige suuremale hulgale. Nii tuli, et riigipäewa laialisaatmise ajal rahaminister, demokraatliku erakonna liikmena, kelle usutunnistuse kuulub erakondade-riik, pidi hüüdma: „Niiüd ollakse nii kaugel, et riigirahwa asemel on olemas ainult weel huwilised rühmad." Parlamentlik walitsuskuju põeb siis niiüd rasket kriisi, ja ei ole ime, et ta kifub enesega kaasa ka erakonnad. Wõidakse öelda, et kõik kodanlikud erakonnad on uuesti muutumas. Uued nimed, nagu riigierakond ja wanameelne rahwaerakond, tähendawad alles algust. Kriis kestab edasi ka weel pärast walimisi, ja isegi katoliiklaste keskerakond ei jää temast puutumata, kui ta ka wäliselt näib olewat wankumata.

Kui neist waatekohtadest hinnatakse erakondi, kes on astunud walimiswõitlusse, siis wõidakse kindlasti ennustada, et kommunistid ja rahwussotsialistid wõidawad suurel wiisil, sest nende poole jookseb suur osa nurisejaid, majanduskriisi ohwreid. Peale selle tõmbawad rahwussotsialistid enese poole kodanlikku noorsoo, sest see näib olewat pettunud wiisist, kuidas seni on käsitatud rahwuslikke küsimusi, ja sellest, et riik järjest rohkem on antud huwirühmade kätte.

Aga niiüdsete erakondade uuendamise heaks on teinud waimulise eeltöö rühm, kes kr Westarp'i ja Trewiranus'e juhatusel waname rahwaerakonnana on lõõnud lahku Saksa wuslastest ja katsub luua uut suurt paremat ba, kes lükkab tagasi Hugenburgi ja rahw sotsialistide puhteitawa ning sallimatu was rindluse, teeb tööd alalhoidluse uuendamis bioloogilises mõttes, ja katsub wõidelda sotsi demokraatia wastu uut wiisi, nimelt seega, ta wõimaldab keskerakonnale lüüa lahku siaaldemokraatiast ja mõelda oma alalhoidli ülesandele ja et ta edasi sunnib sotsiaalde kraatiat tunnistama riigi suhtes wärwi ja ko ma täielikku wastutust.

Seni oli sotsiaaldemokraatial kerge: kui kunagi oli konjuktuur, wõtsid sotsialistid walitsusest, ilma et nad üksi ja täielikult ole kannud wastutust. Näis olewat paras aeg litsusest lahkumiseks, näis wastasrinna maitswat paremini, siis kukutasid sotsialistid oma koalitsiooni-walitsuse, lükkasid enestelt wastutuse kõigi nende kalliste seaduste eest, nad olid annud, ja said nii kõige suure kasu süsteemist. Aga Saksa rahwuslik erak wõitles alati walitsuse wastu, miska ta wõimatuks keskerakonnale lüüa lahku sotsi demokraatiast. Aga mis tuli kasuks sotsi demokraatiale, oli äärmiselt kahjulik keskmis kodanikele erakondadele, ja nii näeme m kuidas Saksa demokraatlik erakond oli su tud ühinema Noor-Saksa orduga ja heitma wale oma senise nime.

See on tähelepandaw sündmus. Sarn saatusest on päästnud Stresemanni erakond, S sa rahwaerakond ainult waewaga. Aga ka t waatab tulewikku kartlikult ja tahaks hoid lüüasaamise eest ühinemise wõi lähenemise nõõwritega. Seiged eluku se-erakonnad, n majanduserakond ja mitmesugused talurah erakonnad, on kiirendanud seniste erakond lagunemist, ja riigitoitlusminister Schiele ka oma maarahwa-nimekirjadega esimest ka kiskuda wälja Saksa talupoegi senistest kondadest ja neid ühendada. Schiele isik on gatiseks, et see erakond, kes niiüd kaitseb o oma seisuse huwisid, pikkamisi hakkab pi ma üldiste riigipoliitiliste eesmärkide poole. sed Saksa rahwuslased on Hugenbergi juhtsel otsustanud jääda kindlasti wastasrinda. nende taktika ei too neile kasu, selle eest litsewad juba rahwussotsialistid, kes oskaw lüüa wastasrinna trummi paju suurema ed hoolimatusega kui Hugenberg.

Walimiste tulemused ei wõi anda se pilti jõudude tõelisest jagunemisest ega ka l tada kriisi, waid nad wõiwad ainult näid misfuguses suunas kriis areneb. Oleti tuleb sustada küsimus, kas on wõimalik hoida k ühises riigis radikaalse parlamentarismi me ditega suure töötusrahwa meieaegset hulk demokraatiat, rahwa, kelle loomulikke abi kaid ja elamisruumi järjest rohkem piirata Kõik märgid Saksamaal ütlewad, et riigi n on kõwenemas. Ühtlasi on tekkimas uusi rii tusi, kes on kahasemad meie ajale endis Seniste Saksa erakondade juured ulatuwad les aega, mis oli enne sõda, nende meeto nende wastased ja nende eesmärgid kuulun ka alles sinna. Seepärast ei wõi nad sa toime niiüdsete ülesannetega, enne kui nad pawad, et nad peawad leidma uusi kujusid, les wõib areneda Saksa rahwuse elu. Nii wist uus riigipäew ainult lühiajaline aju nähe.

✱ Muutlikud ilmad ei muuda wõiduwõimalusi Narwa Jõmarise-Wõitle'a loteriil. Loosimine 5. oktoobril s. a. Tähed müügil 14 päewa. ✱

Armastuseta laew.

Fred Andreas'e romaan.

25

Wastuse asemel oli ta esitanud küsimuse. Palju kindlust ta igatahes ei awaldaks — seda märkasin niiüd kohe: da Guertal oli rohkem heatahtlikkust kui fanatismi.

„Kas ei peaks kuulma ära mõne juristi arwamise?" küsis keegi. Imestunult wahtisin talle otsa — jällegi keegi wõõras. Ma ei olnud teda kuskil näinud ja kõne järele paistis ta ometi olewat Hamburgist, ta hääl oli niisama mugaw, kui kogu ta wäikinus. Kaunis lihaw, ilusate huultega, wäsinud sinised silmad, olfaefine ulatus peaaegu kuklani, krae üle woolas wälja ta tugew raswane kael. Üldiselt ei awaldanud too olewus wastikut muljet, kuigi ta kuulus Hofenederi kampa.

Ta ettepanek leidis poolehoidu. Kus oli aga jurist?

Saatus oli otse kuratlik: Kuna harilikult laewadel kubiseb juristidest ning kohtulitkmetest, ei olnud „Zaandamil" rohkem juriste täieliku haridusega, kui too paljapäine hambatorkijabrawohüüdja. Ta nimetas oma nime ebaselgelt, nimetas end õigusteaduse doktoriks Tartu ülikoolist, seletades, et oleks aastal 1919 jaanud peaaegu kohtuministriks, kui ta politsei waenlased poleks tunginud kallale. Praegusel ajal elawat ta Saksamaal, olewat kindlustusseltsi teenistuses, tähendab, tõtsa kodanlikus elus, mille tõttu ta küll arwab heaks lausuda mõne sõna Dietrichi asjas. Ainus, mis tal meele jäänud oma juriidilisest haridusest, näis olewat „in dubio pro reo", kuid ta ei osanud seda tarwitada nii uhkelt kui Sarazen selmisel õhtul. Kogu aeg kõnnitas ta, et ei olewat mingit kartust, nagu wõiks Dietrichi mõista surma, kui pole positiiwseid andmeid ta süü kohta. Ja seepärast olewat auka inimese nõutud kohus", Dietrich wälja anda wõimudele, et „mees" tarwilikul korral saaks minna wõlla. Tähendab, seepärast ei tarwitseks sugugi pead murda, — kui Dietrich puudkse, olewat ta seda ära teeninud, wastasel korral aga jäätwat ta ellu. Mis aga puutub auküsimusse, siis pooldawat ta wäga härra Hofenederi arwamist: õige autunne peab üle saama tollest piinlikkusest, mis wõiks tekkida aumehel, kui ta kedagi kurjategijat annab politseiwõimude kätte. Politsei olewat moraalne asutus, ta asendab riikl, olewat, tähendab wõim — ja wõimul on oma moraalne õigus. Nii siis, mingit sentimentaalsust, üles lõbusale jahile!

Mees rääkis nii rumalalt, et ma tänasin Jumalat. Paremat ei osanud soowidagi Dietrichile, kui et keegi idioot pidas kõne tema wastu! Ärmine imestus ja muhelemine olid wastuseks; ainult üksikud suutsid jääda tõsiseks.

Krahwinna Goertzen palus sõna. Silmapilk tekkis surmawaikus. Wanaproua tõusis püsti, toetus oma kepile ja lausus sügawa, kõlawa häälega: „Pean praegu kuuldud kõnet skandaalseks!" Selle järel istus ta jälle. Wemholst hoidis kätt suu ees, et warjata naeru, kuna ta tõlkis seda wäikest lauset Inglise keele.

Hofeneder tundis kaduwat põhja oma jalge all. Ta kargas üles, lausus krahwinnale palju wiisakusi ja tunnistas küll, et kõnelejad olewat eksinud toonis, arwatawasti seepärast, et ta ise on saanud oma waljuse ohwriks. kuid mõte, mis paistis juristi sõnadest, see olewat täiesti aus.

Tekkis kõwa kõnelus, eriti daamide hulgas, kõige waljemini kostsid proua Frahmi teraskõwa hääl ja proua da Guerta mahe suriseminе.

„Hääletada!" hüüdis keegi, mille peale mynheer Walboom tõusis püsti ja arwas, et see küll oleks wäga kahtlane ettewõte — hääletada sarnast asja. Siin selgab asi wastastikuses arusaamises, aga mitte enamuse otsuses. Wististi waatas ta kogemata krahwinna ossa, ja wiimane tõusis taas püsti, hakkas rääkima, Sarazenilt luba küsimata.

„Olen wana naine," algas ta. „Olen kahe poja ema: mulle pole wõõras südamesse lõikaw õnnetus. Minu mõlemad pojad on langenud aate ohwriks, mis meile täna paistab juba igapäewase sündmusena. Õnnetus on mitmet laadi, ta ulatab rongile hiinemisest kuni sügawa tragismini, mis ähwardab inimelu, kuid alati ta on mõttetu, alati ebaõiglane. Seepärast pean ka üleekohtuseks, wõtta Dietrichi saatust kui midagi wastuwaidlematut. Wõiksime ehk toimida nii, kui oleksime tema kohtunikud, kuid seda me ei ole. Meil pole mingit põhjust pidada õiglaseks härra Dietrichi õnnetust, ja tõugata teda sinna, kuhu wõiks teda tee hädasunnil ehk ka ainult arwatawasti — kui ta tõesti oleks olnud süüdi. Mina aga ei näe siin tõendusi selleks..."

„Imelik, proua krahwinna!" raius von Wrede talle wastu.

„Härra von Wrede peab seda imelikuks," jatkas krahwinna naeratades, „et ma pimedalt ei usu Dietrichi süüd... ehk wähemalt... kuni mulle pole tõendatud seda... usun ta süütusse... Härra von Wrede äsja plaksutas kõnelejale, kes wäitis, et teda üldse ei huwita süü küsimus, waid igal korral riigikodanikul on kohus äsjitada politsei igale kahtlasele isikule. Palun mõelda ainult ühele: politsei ja kohus on asutused, mis peawad tegutsema seltskonna kaitseks, nad on tarwilikud ainult sel juhul, kui asotsiaalselt tegutsewad inimesed ähwardawad seltskonda. Mõistan Indiaana kuberneri huwisid, sest ta on seltskonna wõimuga warustatud esindaja... Aga meie, reisijad „Zaandamil"?... Mis õigus on meil selleks, kuna meil siin ei ole mingit hädaohtu karta? Mul pole sugugi halb arwamine Ameerika wannutatud meestest, mitte halwem, kui kõigist teistest, nimelt see, et nad on ka ainult inimesed ja wõiwad eksida... Ja kes wõiks neid süüdistada — sarnase meeletu tõenduste kuhjumise juures — kui nad mõistaksid surma süütu? Selles näen mina meie wastutust Dietrichi asjas: siin pole tegemist pahameelega, autundmusega ehk mõne moraali küsimusega... waid... et meie silmapilgul, kus annaksime teda wälja kohtunikele, saaksime juba tema kohtunikeks!... ja selle mõtte juures juba olen minestamas..."

Siin katkestas teda Sarazen, seletades, et ta ei leia need asitõendused sugugi nii lootusetud olewat. Kui Dietrich peaks süüdistatama mõrtsukaks elukindlustuse summa pärast, siis olewat ju selle wastu tema põgenemine, et ta üldse ei nõudnud wälja seda summat. Teisest küljest: wõiks oletada ainult tapmist perekonnatüli tõttu, kuid ka siin ei paista leiduwat tõsiseid tõendusi. See olewat talle tulnud mõtesse ainult krahwinna Goertzeni sõnade juures. Kuid põhimõtteline küsimus ei muuda midagi, tema õiglustunne nõuab wäljaandmist.

Krahwinna wastas temale kahe lausega: esimesel juhul oleks kindlustusselts jätnud raha wälja maksmata, tähendab, olewat ka kohtule üksküik, kas Dietrich on tahtnud nõuda kindlustussummat wõi mitte: siin ei olewat mingit wäljapääsu, proua ise ei andwat lootust Dietrichi elule, kui wiimane peaks toodama kohtu ette, ja ta ei saaks aga ka wisata kiwidega kohtunikke, kui need mõist kõid Dietrichi süüdi.

„Ta ise," jatkas krahwinna, „tähendas seda wäga õieti, öeldes: „Minu üle ei wõi üldse mõista kohut, mind wõib ainult mõista süüdi..." Kuid kas kannatab wälja meie südametunnistus, kui mõistame teda siin süüdi!" Selle küsimuse esitas wanaproua walju häälega kogu seltskonnale.

„Aga — kas meie südametunnistus kannatab seda," karjus von Wrede taas, „kui mõistame teda siin õigeks?"

„Jah, seda küll, sest see oleks wäiksem pahe, ka sel juhul, kui eksiksime. Wõib-olla wangistaraksе härra Dietrich Indias ehk Hiinas, kuid me et ole siis pakkunud oma alatut abi, me pole sirutanud oma kätt selleks, oleme pidanud oma hinges õilsa tunde..."

„Jah, sentimentaalsuse!" kirjutas õi teaduse doktor, hambaork suus.

„Inimwäärtuse," tähendas krahwinna k lalt. Ta pani palju rõhku nendele sõnadele, tunda, et see sõna oli ta pika kõne lõpusõn

See sõna tõi mingi kangestuse ümbru Koguni Hofenederi kamp waikis. Kuid se kestnud kaua. Weel suurema tõusuga tuli n esile inimeste häwitamishimu. Wõib-olla krahwinna poleks tarwitanud nii tugewat na — kuid otse see sõna mõjus hirmsa need, kes olid awaldanud pahameelt, need tu sid niiüd, nagu oleks neile heidetud ette n git mustust.

Tekkis suur segadus, nagu olekside järg awanenud taewawärawad, sülitades tuld, oli juba raske ühendada lausеid mõteteks.

Von Wrede: „Seda on meil waja!"

Proua Groenendael: „Tänan lahkelt tuse eest, kus ometi mees tappis kindlust summa pärast."

Hofeneder: „Usun, kaebame kõik siin liku ekfimuse üle, mille ohwriks langenud n auwäärt krahwinna Goertzen. See siis ole küll inimwäärtus, kui kergendada rõõwm sukole põgenemist!"

Keegi daam: „Minu isa on waimuli kuid mina wõin waid öelda: ha! inimwä tus!... kus mees ometi kuulub... pitõlis selgesti öeldud..."

Härra Hamburgist: „Mida teame meie rõõwmõrtsukatest, et proua krahwinna siin neleb nii? Meile on jutustatud liigutaw lu mitte mõrtsukas, waid tapetu olewat süüd hahaha... ja seda usub krahwinna pimed sest et keegi noor kirjanik meile asja esitanu

Kolm, neli häält: „Kirjanik! Luuleta

Kas president wõi kuningas,
Kas linnasaks wõi talumees,
Kõik „DOLLAR" kingakreemiga
Nad saapaid laskwad puhasta.

Genf sumiseb nagu mesipuu.

Eile algas Briandi Pan-Euroopa kawa harutamine.

Genf, 7. 9. Rahwasteliidu nõukogu liikmed on nüüd kõik juba Genfi saabunud. Wiimastena saabusid pühapäewa õõl Prantsuse wälisminister Briand ja Poola wälisminister Zaleski. Päewal saabusid sakslased ja itaallased.

Pühapäewa õhtul sumises Genf nagu mesipuu. Kõigil jutunajamistel oli peaarutusaineks Briand'i Pan-Euroopa kawa, mis esmaspäewal Euroopa riikide konwerentsil Genfis arutusele tuleb. Kõik Genfi saabunud Euroopa delegatsioonid on juba kutse saanud esmaspäewasest konwerentsist osa wõtta. Kõwenewad hääled, mis nõunawad Briand'i kawa awalikku arutust. Itaalia ringkondadest nõutakse, et ka Türgimaa ja Wenemaa Briand'i kawa arutamisest osa wõtma kutsutaks.

*

Genf, 7. 9. Rahwasteliidu nõukogu esimesel koosolekul esmaspäewa hommikul tuleb kuulda wasti arutusele Palestiina küsimus. Armandjana kolmeaalmandaatide küsimustes wõtab Soome wälisminister Procopé mandaatkomisjoni arwande puhul seisukohta möödunud aasta Palestiina rahutuste asjus. Briti walitsuse seisukohta selgitab wälissekretär Henderson. Rahwasteliidu ringkondades oodatakse suure huwiga neid waieluisi.

*

Genf, 8. 9. Rahwasteliidu nõukogu 60. istungi nõupidamised algasid täna warsti peale kella 11. Samal ajal astus kokku ka Rahwasteliidu rahanduskomitee.

Peahuwi koondub praegu Soome wälisministri Procopé arwandele Palestiina rahutuste asjus.

Kindral Uriburu — Argentiina is

Kuulipildujate tuliBuenos-Airesi tänawail. — Tuli ette ka rüüstamis

New-York, 8. 9. Wiimased teated Buenos Airesist teatawad, et Argentiinas walitseb nüüd rahu. Kindral Uriburu rewolutsioonilised sõjawäed on igal pool seisukorra peremehed. [illegible] unt walitsust. Uus walitsus laskis kohe wangistada mitmed endised kõrgemad wõimukandjad, [illegible] süüdistatakse endi rikastamises rahwa kulul. Ka Argentiina riigipanga president olewat wangistatud. Uus walitsus seletas, et ta tunnistab makswateks kõik lepingud, mis Argentiina wälisriikidega on sõlminud. Kindral Uriburu lubab wõimalikult pea põhiseadusliku korra uuesti maksma panna. Ka ajakirjanduse wabadus lubatakse uuesti jalule seada.

New-York, 7. 9. „Asfociated Pressi" korrespondent toob üksikasjalisi kirjeldusi Argentiina walitsuse kukutamisest ja sündmustest Buenos Airesis. Nagu korrespondent teatab, tegi Argentiina walitsus allaandmise otsuse pärast pikka koosolekut, mis oli kestnud peaaegu kogu päewa. Kui walitsuse paleel walge lipp wardasse tõmmati, olid rewolutsioonilised wäed juba peale tungimas. Walitsusneelse ajalehe „La Epoca" maja ees tuli nulitsawõitlus presidendile truuks jäänud wägede ja rewolutsioonilste jõudude wahel. Ka linna politsei awaldas peaketungijatele ägedat wastupanu, millele rewolutsioonilised wäed wastasid

kuulipildujate tulega.

Politsei jatkas wastupanu weel kaua pärast seda, kui politseiülem oli wangistatud ja politsei peakorteril walge lipp üles tõmmatud. Rahwas wõttis rewolutsioonilised wäed suure waimustusega wastu. Kui politsei alla oli annud, jooksis rahwahulk walitsuse palee peale tormi. Kõik

Irigoyeni pildid kisti maha ja põletati

walitsuse maja ees. Ka siseministeeriumi maja peale jooksi tormi. Ajalehe „La Epoca" ruumid rüüstati ja pandi põlema. Tuletõrje keeldus tuld tustutamast. Kukutatud president Irigoyen ja abipresident Martinez wangistati. Wiimane [illegible] mafaanute ja haawatute a[illegible] metsikumad kuulsu[illegible] sawõitluses walitsuse maja [illegible] inimest surma ja üle tuhand[illegible]

Buenos Aires, 7. [illegible] wägede juht kindral Uriburu [illegible] kelle juhatuse ta enda kätte [illegible] abiesimeheks nimetati wana [illegible] Santa Marina. Buenos Ai[illegible] kontradmiral Carlo Sermelo[illegible]

Kindral Uriburu awald[illegible] teatatakse, et rahwa foowil[illegible] tõetusel walitsuseohjad oma [illegible] maa lõplikku kokkuwarisemist[illegible] malikult pea nued presiden[illegible] ette wõtta.

Joobnud naise kallaletung abiprefektile.

Lärmitseja arestimajja toimetamisel abiprefekt Sihle sai näost wigastada.

Pühapäewa õhtul kella ½11 paiku tungis joobnud naisterahwas Pann küüntega kallale Tallinna-Harju abiprefektile Sihlele, kui see tahtis toimetada naisterahwa tänawal lärmitsemise ja kaklemise pärast politsei arestimajja.

Sihle oli ühes oma abikaasaga parajasti teel Saksa teatrist koju. Sõites Narwa maantee trammiga, märkas ta Simoni tänawa kohal suuremat kahwa-kogunemist ning kuulis lärmitsemist. Kuna sündmuskohal polnud näha politseikordnikku, hüppas alati oma kohustele truu abiprefekt trammilt maha, et seada jalule korda.

Simoni tänawal märkas abiprefekt 5—6 meest ning paari joobnud naist, kes wehklesid kätega, lärmitsesid ning kiskusid teineteist. Erariietes abiprefekt esitles end politseinikuna. Korra jalulesadmiseks tahtis ta toimetada politsei arestimajja kõige hullemini lärmitsewa naisterahwa. Kuid see hakkas wastu küüntega, wisates end kümmekond korda maha tänawale. Seepärast ei jäänud üle muud wõimalust, kui kutsuda kohale auto. Suures rahwa-hulgas leidus üksainus kodanik, kes tahtis olla abiks ning kutsus kohale auto.

Kuid joobnu toimetamine autosse polnud lihtne toiming: abiprefektile lõi areteeritu kümmekond korda wastu pead, tõmmates küüntega näole 6 sügawat kriimustust, nii et werd woolas üle näo.

Wiimaks saadi märatsejast siiski jagu ühe noormehe kaasabil, ning ta toimetati alati „külaliste"-walmis arestimajja.

Budapesti 1. septembri rahutused kommunistide töö.

Bela Kun organiseeris kommunistlikku pööret.

„Rahwa Sõna" kiidulaulud kom'nternile.

„Voss. Zeitungile" teatatakse Budapestist 6. sept.: Csepeleri willawabriku direktor Paul Földes, kelle wangistamine eile äratas suurt tähelepanu, tunnistas, et tema juhtinud wäljaastumist linnapargis 1. septembril. Ta seletas, et on weendunud kommunist ja Bela Kuni intiimsõber, kelle schifreeritud tänukiri leiti wangistatu juurest.

Kommunistlikkude keskkohtade kaudu Wiinis ja Berliinis seisis ta alalises ühenduses Moskwaga ning sai sealt juhtnööre, mis temale Wiinist järjekindlalt toimetati kätte peidetuna Goethe ja Schilleri teoste köidetesse.

Ta seletas, Moskwa wõimumehed on temale kinnitanud, et temal ei wõidawat kõwerdada ühtki juuksekarwa, kuna siis tasutakse kätte 80 Ungari pantwangile, kes olewat Nõukogude käes. Juhtumisel, kui Ungaris oleks pandud maksma Nõukogude diktatuur, mille teostamine tänini olnud tema ülesanne, oleks ta määratud kaubanduse komissariks.

Ühes 30-aastase Földesiga wõeti wahi alla tema 22 aastat wanem eluseltsiline Emma Fink. Wiimane, nagu selgub, oli printsess Elisabethi, kroonprints Rudolfi tütre kaswataja. Printsess elab Austrias ja on äge sotsialist. Emma Fink uhkeldab seega, et tema'p see oli, kes tegi printsessist sotsialisti.

Esimene kahtlus Földesi wastu ärkas siis, kui teiste kommunistide jälgimisel selgusid nende sidemed temaga. Földes on sattunud Bela Kuni mõju alla, kui ta wiimase wõimupäewil oli õigusteaduskonna kuulajaks Budapesti ülikoolis. Ta määrati Nõukogude diktatuuri ajal oma kodukohta Mateszalka täiswõimuliseks walitsejaks. Ungari nõukog. kokkuwarisemise järel omandas ta Brünnis inseneri diploomi tekstiiltööstuse alal, töötas Saksamaal ja hiljem Wiinis, kus sai willatööstuse seltsi direktoriks.

Wiinis tegeles ta fanaatilise kommunistina, kes hoolimata suurtest sissetulekutest elas tagasihoidlikult, et oma ettewõttes, kus töötasid waid kommunistlikult organiseeritud töölised, finantseerida wabrikulehte „Tekstiili ori".

*

Mäletatawasti pühendas „Rahwa Sõna" Ungari werewalamisele suure kiidulaulu — olnud klassiteadwuse ärkamine ja teab mis kõik. Leht ei leidnud küllalt kõbedaid sõnu neile, kelle „süü" läbi see kommunistide sepitsus ei olnud pääsnud küllalt wärwirikkalt Eesti ajakirjandusse.

Kui nüüd on tehtud kindlaks, et Budapesti märatsused olid korraldatud Moskwa ülesandel ja rahaga, jääb imelikku walgusse „Rahwa Sõnagi". Ei taha rohkem oletada kui — et „Rahwa Sõna" on hakanud oma rumalusest wiirukisuitsetajaks Kominternile.

Ka Andree teise kaaslase laip leiti.

Ekspeditsioon hukkus mingisuguses loodusõnnetuses. — Leiti Andree ja kaaslaste jumalagajät u-kirjad.

Stokholm, 7. 9. Ajalehtede „Helsingin Sanomate", „Dagens Nyheteri" ja Tidens Tegni" poolt saadeti ajakirjanik Knut Stubbendorfi juhatusel auriku „Isbjörniga" ekspeditsioon Walgele saarele, et otsida sealt nusi tõendusi Andree ekspeditsioonist. Nüüd teatatakse, et saadetud ekspeditsioon on leidnud Andree laagri telgi rusud, ühe mehe kõdunenud luukere, mõned relwad ja instrumendid, õhupalli gondli osi ja Andree kaaslase Fränkeli kaustikuid. Kuna laager täielikus korras on leitud, järeldatakse sellest, et Andree ekspeditsiooni on tabanud mingi järsk katastroof, nagu lumetuisk jne.

Stubbendorff'i arwates on Andree õhupall maandunud mitte kaugel awastatud leerist. Kaewamistööde ajal on Stubbendorff'i atakeerinud 15 jäätaru, kellest 5 maha lastud. Stubbendorff'i leitud Aletawad kaugelt Horni omad.

*

Tromsö, 7. 9. Rootsi ristleja „Svensksund" saabus siia, et Andree ja tema kaaslase Strindbergi jäänuseid peale wõtta. Arwatawasti ei sõida ristleja kohe Stokholmi tagasi, sest waheaeal on Walgel saarel leitud ka Andree ekspeditsiooni kolmanda liikme Fränkeli jäänuseid, nagu walaskalalaew „Isbjörn" teatab. „Isbjörni" ei oodata enne nädalat Tromsösse. „Svensksund" jääb wist tema saabumist ootama.

Raadiogramm „Isbjörnilt" teatab, et Andree laagrist on leitud nusi tähtsaid dokumente, muuseas ekspeditsiooni liikmete jumalagajätukirjad.

Terwishoiu walitsuse korraldus laste halwatustaudi puhul.

Riigi terwishoiuwalitsus teatas ringkirjaga maa- ja linnaarstidele, et laste halwatustõbi (poliomyelitis anterior acuta) ka meil end ilmutama on hakanud. Nii on mõne päewa eest Tallinnas kaks ja Nõmmel üks haiguse-juht registreeritud. Rahwasteliidu aruandel Lätis oli 1929. a. laste halwtaustõbi taudina, kusjuures 285 haigusjuhtu registreeriti, Soomes registreeriti 1929. a. 97 juhtu ja tänawu aasta wiimastel kuudel on haigus Soomes laiema ulatuse wõtnud.

Haigus algab peawaluga ja temperatuur tõuseb järsku kuni 40° C. ja isegi üle selle. Haiged kaebawad seljawalude üle, sagedasti tulewad ette oksendamine, uimastus, lihaste tõmbed ning osalised krambid.

Rawimisel on Tartu ülikooli närwikliinikus 1927. aastal häid tagajärgi annud urotropini lahu süstimine käetõmbsoonde, eriti siis, kui see on aset leidnud haiguse alul.

Terwishoiuwalitsus palub arste kohe teatada halwatushaiguse juhtumeist.

Wytautase püha Leedus.

Kaunas, 7. 9. Täna oli Kaunases Leedu rahwuskangelase Wytautase pildi pidulik wastuwõtmine. Pilt oli kantud ümber Leedu ja toodi lennukiga Kaunasesse. Aerodroomil olid pilti wastu wõtmas walitsuse liikmed peaministriga eesotsas, diplomaatliku korpuse esindajad, külalised wälismailt ja palju muud publikut. Pildi wõtsid wastu Leedu lennuwäe kõrgemad ohwitserid ja kandsid teda endi ees. Wytautase silla juures wõtsid pildi oma käte linnawalitsuse liikmed. Pilt kanti muistse lossi illumineeritud waremetesse. Siit wiidi pilt pidulikus rongkäigus lippudega ja törwikutega suure rahwahulga saatel sõjamuuseumi, kus peeti palju kõnesid. Loeti ette pühalik wandetõotus truuks jääda Wytautase testamendile ja Wilno Leedule tagasi tuua. Pilt paigutati muuseumi.

Täna avati Kaunases ka Wytautase peaulits. Õhtul oli pidulik etendus teatris.

Peksumasina trummel purustas mehe jala.

Rakwere, 8. 9. Porkuni wallas Weedla külas masindati laupäewal Jannu talus wilja. Peale lõunat läks 38-aastane Jaan Tiidu alla laskma. Ta heitis kõhuli peksugarituuri ja seejuures nii õnnetult, et ta pahem jalg sattus trumli wahele, mis selle purustas poolest säärest saadik. Mees wiidi autoga Rakwere haiglasse.

Näituse ajal warastati kaks jalgratast.

Tartu, 8. 9. Pühapäewal sõitsid maalt Tartu näituselе H. Lõhmus ja K. Kangro. Õhtul kella kaheksa ajal läksid nad Söögiturul olewasse Oru restorani, pannes jalgrattad wälja ukse kõrwale seina ääre. Mehed olid restoranis umbes kümme minutit ja sealt wälja tulles ei leidnud nad jalgrattaid kohalt, kuhu olid need pannud. Ühe ratta wäärtus 130, teise 135 krooni. Rattad on seni kätte saamata.

Lein ja wiletsus San-Domingos.

New-York, 8. San-Domingost teatatakse: Seni on San-Domingo linna rusude alt 2800 laipa kätte saadud. Arwatakse, et hulk laipu on weel rusude all. üle 15.000 elanikku on haawatud wõi haiged. Haiged surewad sagedasti operatsioonide ajal, sest puudubwad tarwilikud arstiabinõud. Peaaegu kõik operatsioonid tuleb teha hariliikude nugadega.

Daani wõitis Saksamaa 6:3.

Kopenhaagen, 7. 9. Saksa-Daani jalgpallimõistlus peeti täna waatamata tugewale wihmale. Pealtwaatajaid oli umbes 20.000. Wõistlus lõppes daanlaste wõiduga 6:3 (poolaeg 3:2).

FUMARO.

Lakshmiswar Sinha,
kes esineb teisipäewa õhtul kell 8 tütarlaste kommertskooli saalis kõnega India oludest. Hra Sinha selgitab lähemalt India rahwuslikku wõitlust oma iseseiswuse eest ja näitab Gandhi osa selles suures liikumises, mis tuntud passiiwse wastupaneku nime all. Kõneleb hra Sinha kas Inglise wõi Esperanto keeles ja kõne tõlgitakse Eesti keelde.

Harkust põgenenud wargapoiss tabati

Murdwaras Jakob Kodanik elutses wõõrastemaj naistega. Tabati koos teise wargaga. 3 kuud ke

Wiljandi, 8. 9. Wiljandi kriminaalpolitsei ametnikel õnnestus tabada kohalikust wõõrastemajast maikuu lõpus Harku turbaraba wälistöödelt põgenenud mitmekordset murdwarast Jakob Kodanikku, kes oli mõistetud kinni 2½ aastaks. Karistusajast oli ta istunud kinni ühe aasta.

Kodanikuga seltsis tabati ka teine wargapoiss Aleksander Piiper, kes on pärit Tartust.

Wiljandisse ilmusid nad läinud nädalal hoopis wiletsalt riietatult. Kuid peagi muretsesid nad endale teadmata kuidas head ülikonnad. Hiljem wõtsid wargapoisid korteri wõõrastemajja, kus pummeldasid tublisti ühes naistega ja tegid wäljasõidu Loodile.

Peagi pani politsei neid tähele ja läinud nädala lõpul tabati mehikesed.

Kinnimõtmise puhul nimetas J. Kodanik ennast Ed. Ottaseks. Läbiotsimisel wõõrastemajas leiti wanade riiete juurest mitmesuguseid asju, mis wajalised sissemurdmise juures.

On põhjust arwata, et nad on pannud toime rea murdwargusi Tartus. Arwatawasti on hiljutine wargus Põltsamaa wiinapoes ka nende näputöö.

Piiper on tuntud osawa raudteewargana ja kauplustesse sissemurdjana.

Mehed saadeti Tartu politsei korraldusse.

Jakob Kodaniku põgenemine Harku wanglast oli ootamatuseks walwureile kui ka wangla ülemusele, sest teda tunti kui korralikku wangi. Tema põgenemise järelkajana oli sunnitud lahkuma oma kohalt süüdlane wangla ülema abi.

Kodanik oli tööl rabas, kus seati üles elektrijuhemeid, mis pidid tooma walguse Ellamaalt. Töötamine sündis wanglast umbes ¾ klm. eemal wangiwalwur Timka järelewalwe all. Grupis oli üldse 6 wangi.

Lõunawaheaja liginedes saadeti Kodanik pingutama traati. Wang ei läinud alul kaugele, ainult 5—6 meetrit.

Märgates, et walwurite ja kaaswangide tähelepanu oli kontsentreeritud ülespoole, Kodanik kaugenes teistest samm-sammult, kuni tal wiimaks õnnestus kasepuhmaste wõõrastemajast ei jaanud minna kohe teda ma teised wangid tagasi w

Wihm kaotas kõik j ka politseikoergi. Heaks metsa läbistaw kitsaroopal

Hiljem warastas mee ded, mis wõimaldas olla t kuu.

Plahwatus pu lõhkuje

Kiwilõhkumise töödel enneaegselt laeng, mis p sewi wasaku käe ning wi sõrme.

Joosew toimetati ko kus tunnistati tema wig on 31 a. wana.

Tuli häwitas 50 tuses wa

Kuresaar, 8. 9. tegi Männiku talu oman aastane poeg tule aida Sealt süttis põlema poo laut, milles ära põlesid w tad. Kahju 2145 kr. S ait, mis ära põles ühes fuguste talu tarbe- ja t hindab kahju 2567 kr. diku maja, kahju 350 kr mõne tunniga umbes 5 warandust.

Üine jahtide

Kuresaar, 8. 9. wa pandi Kuresaares toi sõit. Sõit korraldati Jä meremiili. Osawõtjaid oli re jahtklubist. Esimese king (Eesti), juht Pau Saksa jaht, juht W. Be

Esimene Eesti naistuuker käis merepõhja

Tuukrite elukutse ei ole roosiline. — Uppunud naised on merepõhjas selili, me

Ülal: Esimene Eesti naistuuker prl. Laas pärast wee alt tulemist. All: Enne wee alla laskumist. Ija paneb tütrele parajasti pähe tuukrikiwri.

Eile demonstreeris ajakirjanikele Kalarannas wee all käimist esimene naistuuker Eestis Aleksandra Laas. „Päewalehe" esindajal oli sel puhu, juhus mõni sõna juttu ajada prl. Laasiga, millest selgus, et prl. Laas seks elukutseks on alles õieti nooruke 18-ne aastane ning esimest korda käinud wee all tänawu suwel. Ta isa on eluku felt tuuker, ja tihtigi tütar on käinud isaga ühiselt merel tööl. Ta on nagu kaswanud merel. Warem, kui isal olnud kaljas, ja ta wedanud wanu Rootsi suurtükikuule, mida ta õngitsenud merepõhjast, saatnud Aleksandra Laas kõik oma kooli suwised waheajad mööda isa laewal. Juba wiiendast eluaastast peale ta hakanud isaga kaasas käima merel, ning hiljem olnud talle juba abilisteks tuukritöö l. Kord olewat prl. Laas päästnud ka uppuja, kui olnud 10 aastat wana. Lapsepõlwes prl. Laasi suurimaks unistuseks olnud laewakapteniks saamine, kuid oluje sunnil hakanud nüüd tuukriks oma isa eeskujul.

Eriliselt roosilisi wäljawaateid esimesel Eesti naistuukril tulewikku just ei olewat. Tuukrite teenistus Eestis olewat paljud neist ei jõudwat r riistugi wee all töötami[illegible] üle kümne eraturi, ku olewat ametis tarwilised neljast tuukrist olewat ka tuukrite olewat sõõrasei[illegible] Hiiumaal ja teine Tar[illegible]

Isal olnud hea tee aastail, kui ta saanud lo kahurikuule, siis isa teen üle miljoni ja olnud rika töötanud sildade ehitami[illegible] ka Tartu betoonsilla ehita rid ei tahtwat ebausu tõ jast wälja tuua, kuid isa „Wõtab natist kinni ja t Huwitaw asjaolu olewat merepõhjas lamawat seli kõhuli. Arstid seletawat ära naiste rinnakorwidest aastail wajus põhja Ta[illegible] ja, ei olewat keegi tuuk[illegible] ära tuua. Isa läinud siis rele ja toonud wälja.

Weealuseid töid prl. tanud, on harjutanud sen mist ja kord proowiks to suure kiwi, et teised usu ikka põhjas käis. Seekor nast eemal ligi kolme sülle jas.

Hüpnotisöör J kuulutada saar wikku ja tu

Kuresaar, 8. 9. lossis ärawalitud kuresaar Meedium kõneles lossi m juure lisades ka seda, mi ei olegi teada. (Kas pole tada niisuguseid lugusid,

Mõu hulgas tähend praegusel ajal ei ole pei randusi. Ennemalt olewat kümmend aastat tagasi n suure rahakasti. Eriti o rohkesti mandril ühes li jõe ääres. Sealt olewat k kuningakroon ja kuldkari kaardid, kus warandus Kuresaare lossi olewat o likku pandud wangi ja kon tatud. Rüütel, mis leiti wat elawalt sisse müüritud ennemalt.

Ookeaniohwrid ja ookeaniwõitjad.

Pariis Costes-Bellonte'i pärast ärewuses. — Costes maksis kätte Nungesseri surma.

Ookeaniwõitjate naised ja ookeaniohwri ema. Prantsuse traagiliselt hukkunud ookeanilenduri Nungesseri ema ühes Prantsuse lendurite Costes'i ja Bellonte'i, kes õnnelikult ületasid ookeani, abikaasadega. Wasakult paremale: prouad Costes, Nungesser ja Bellonte.

Idast-lääne lendude ajalugu, õigem küll Euroopast Ameerikasse lennata piiüdmiste ajalugu on kokkuwõte surma lõikusest Euroopa parimate lendurite hulgas:

14. mail 1927. a. startisid kuulsad prantslased **Nungesser** ja **Coli** Pariisis lennuks New-Yorki ja on sellest päewast peale jäljetult kadunud.

1928. aasta augustis startisid Poola lendurid **Idzikowski** ning **Kubela** lennukil „Marszałek Piłsudski" samuti Pariisis lennuks Ameerikasse. Üks Saksa aurik leiab nad ookeanil laintega wõitlemas ning päästab nad weel wiimsel silmapilgul.

17. oktoobril 1928. a. katsub noor Inglise kapten **Macdonald** kergelennukis lennata Euroopast Ameerikasse ja on sest päewast jäljetult kadunud.

Samal aastal, samasuguse katsega kaotab elu prantsuse **Löwenstein-Wertheim.**

13. ning 14. juulil 1929. a. teewad poolakad **Idzikowski** ja **Kubela** uuesti katset. Hädamaandumisel Asooridel saab Idzikowski surma, Kubela raskesti haawata.

19. augustil 1929. a. tõusewad kaks Schweitsi lendurit **Kaiser** ja **Quitto** lennukil „Jung-Schweizer-Land" Lissaboni lennuwäljalt lendu, et jõuda Lissaboni. Nad jäid kadunuks.

Need ebaõnnustunud katsed piitsutawad weel kord rohkem rahwaste auahnust — ida-lääne lendu teoktama.

13. ja 14. juulil 1929. a. tõuseb prantslane **Costes** ühes **Bellonte**'iga Pariisis lendu, et jõuda üle ookeani New-Yorki. Nad on sunnitud tagasi pöörma keset ookeani, pärast seda, kui nad selja taha jätnud juba üle poole wahemaa. Nende lend kestis 28 tundi ja oli 5400 kilomeetrit pikk.

Niisiid, aasta pärast ebaõnnestumist, startisid **Costes** ja **Bellonte** jälle ning wiisid lennu õnneliku lõpuni. Prantsusmaa õnnitleb wõitjaid, ei unusta seejuures aga ka esimese katse ohwri Nungesseri ema, kes ühes intervjuus laseb öelda Prantsuse rahwale, ta olewat uhke selle peale, et lennu-tee üle ookeani, mida esimesena katsetas ta poeg, pole tiiski osutunud ekfiteeks.

*

Kats päewa Pariis elas palawlikku, fantastilist elu. Sõimapilgust, kui 1. septembri uduse koidul Costes'i ning Bellonte'i punane lennuk lahkus Le Bourget' aerodroomilt, miljonid inimesed hakkasid ootama suurimat wõitu, mis tänapäew wõib saada osaks ühe rahwa poegadele, sest Ameerikast Euroopasse on lennanud paljud, wastupidiselt, ilma wahemaandumiseta, seni aga ei õnnestunud. Küll on see lend nõudnud palju ohwreid, mille teeria awasid kangelaslikud prantslased Nungesser ja Coli.

Enne lendu oma „Walge linnuga" ütles Nungesser emale:

„Kui mind tabab õnnetus, suudab ookeanist lennata läbi ainult üks mees — Costes. Ta tasub kätte minu eest."

Ja Costes maksis kätte. Selle mehe elukäik on täiesti ebaharilik. Sõja ajal teenis ta 35 kuud lahinglennuwäes, oli sajad korrad surmahäädaohus ja tuli alati terwelt tagasi. Oli juhtumeid, kus waenlase lennukid jõudsid talle järele, kui ta elu rippus juuksekarwa otsas, kui pääsmine olenes ainult tiiuripöördest... Seal kuskil, pilwede all, wõitlesid raudsed linnud ja üks neist, leegitsedes, sutsedes, langes alla... Aga Costes tuli tagasi, — rahulik, enesekindel nagu alati.

Siis tulid rahuliku töö aastad. Costes lendas 4 päewaga Pariisist Indo-Hiinasse — see oli ta esimene ime. Tema käes on 7 maailmarekordi. Kes ei mäletaks läinudaastast kaugelendu Pariisist Tsitsikari? Costes ja Bellonte lendasid wälja Pariisist südasuwel, troopilise palawuse ajal. Kui nad, lennanud üle terwe Euroopa, Euroopa- ning Aafia-Wenemaa, maandusid Hiinas Tsitsikari lähedal — oli seal lumetorm... Neil tuli mitu päewa marssida jalgsi mööda lumewälja, kuni wäsinuna jõudsid inimeste elamuteni. Hiinlased aga pidasid lendureid — enamlasteks, sest nende lennuk „Küsimismärk" oli ju punast wärwi! Kui enamlased, tähendab waenlased. Ja Hiinas niisuguste asjadega ei naljatata. Seda enam, et lugu oli just Hiina-Wene konflikti põnewamal ajajärgul, kui punawäed olid tungirud Mandshuuriasse... Õnneks leidus läheduses prantsuse keelt kõnelewaid Wene emigrante, kes hiinlastele seletasid loo.

See lend töi Costes'ile ja Bellonte'ile maailmakuulsuse. Lennuga seadsid nad üles kaugelennu rekordi, sest Pariisist Tsitsikari on üle 8000 kilomeetri, arwestamata üle tuhandekilomeetrilist tiiru Baikali kohal udus.

Kui lendurid Hiinast tagasijõudmisena õnnelesid, et nad tahawad lennata üle ookeani, kehitasid inimesed õlgu. See näis meeletusena, wäljakutsena saatusele. Mis ta küll peaks möllama, see Costes, kel juba nii palju rekordel

*

Pariis alul oli rahulik. Usuti Costes'isse. Ka õhustiku tingimused olid soodsad. Bellonte telegrafeeris iga paari-kolme tunni järel. „Küsimismärk" lähenes kiirelt Ameerika kaldale. Kuid lennu lõppsihi lähenemisega haaras pariislasi suur ärewus. Tulid ilmsiks ärewusttõhjendawad tundemärgid. Bellonte'i raadioaparaat jäi äkki wait. Möödus mitu pinewat tundi. Siis tuli New-Yorgist uus ärew sõnum. Ilm oli seal muutunud halwaks, puhus wastutuul, Ameerika kaldal walitses wihm ja udu. Kas tõesti julgeid lendureid tabab Nungesser' ja Coli' saatus?

On raske kirjeldada, mis sündis Pariisi uulitsail alates kella 6 õ. Sajadtuhanded inimesed, tulnud pankadest, kauplustest, töökodadest — kõik haarasid lehed, palawlikult lugesid wiimaseid telegramme.

Widewikus kogunesid ajalehtede toimetuste ette rahwamurrud. Concorde'i platsilt läbi pääseda oli wõimatu. Rahwameri täitis kogu platsi, mis oli heledalt walgustatud, mühises hiiglamesipuuna. Koniti hotellide katustele, autodele, kujude ja laternapostide otsa. Wahetpidamatult sähwis fotograafide magneesium, kinode proshektorid walasid üle rahwahulga pimestawaid walguswihte. Lähedastelt tänawatelt kuuldus metsik sireenide, autopasunate, politseiwilede kontsert — sest liikumine oli seismas, tuhanded autod olid ummistanud ärewuses linna tänawad.

„Automobile-Club'i" katusele olid seatud waljuhääldajad, mis aegajalt hüüdsid rahwahulka:

„Hallo, hallo! Wiimastel teadetel on „Küsimusmärk" 90 kilomeetrit New-Yorgist. Aerodroomile jõudis Lindbergh."

Rahwahulk wastab tormiliste, kauaste kiduawaldustega. Ja siis algab haruldane, pühalik waikus. Ükki sünnib ime. Waljuhääldajatest hakkawad korraga kuulduma imelikud mühinad. Kuuleme läbilõikawaid, waimustawaid hüüde, wõõrakeelelist, kauge rahwamere waimustuslärmi, müristawat „hipp-hipp-hipp-hurraa'd". Ja tugewa wõõra aktsendiga hääl teatab rahulisel:

„Mesdames et messieurs, Pariisi raadiol õnnestus seada jalule otsese ühenduse Curtissfieldi lennuwäljaga. Mikrofon ajub „Küsimusmärgile" määratud lennukuuri ees. Te kuulete New-Yorgi rahwahulga waimustustormi..."

Jaa, me kuulsime seda, nagu oleks see olnud naaberuulitsal. Ei olnud enam ookeani, tuhandeid kilomeetreid, torme ja udu wahepeal...

27 sek. pärast Costes'i maandumist teadsime maandumise üksikasju. See oli k. 12.04. Ning 21 minuti pärast jõudsid Concorde'i platsile õhtuste lehtede eriwäljaanded maandumise kõigi üksikasjadega.

Ja siis kuulsime Costes'i lühikese kõne, Lindbergh tervituse. Kuid rahwameri juba woolas laiali bulwaaridele, juba marssisid rongkäigud, kõikjal kõlas hullade waimustaw „Marseljees"... Wõhiwõõrad inimesed kaelustasid üksteist, soowisid õnne.

*

Lennuasjanduse õunnipaik on Prantsusmaa. Bleriot lendas esimesena üle La Manche'i, Harros üle Wahemere. Costes ja Bellonte esimesterna lendasid peatamatult üle Atlandi — ja saawad auhinnaks 50 miljonit franki.

Jimus trükist
M. Meose
„Waatlusi ja harjutusi õigekirja õppimiseks"
III. ja IV. õppeaasta
(järjeks mõõdunud aastal ilmunud jamanimelisele raamatule I ja II õppeaasta jaoks). Raamat on ulatuslikult ja metoodiliselt loodklas uute õppekawadega.
160 lehekülge. Hind 1 kroon.
Pealadu **W. Tammani juures Tartus.**

Haruldane juubel.

Pühapäewal kell 1 oli lillede ja rohelisega pidulikult ehitud wäikesesse börsisaali arwurikas tutwuskond kogunenud, et osa wõtta haruldasest juubelist: Carl Krusenbergi 50 aastat kestnud tegewusest Kluge ja Ströhmi raamatukauplustes. Alul pidas tänu-jumalateenistuse õp. Speer (milleks olid trükitud erilised laululeheed), selle järele andis äriomanik hra Ströhm ülewaate juubilari tegewusest äris, kus ta poolesaja aasta eest 16-aastase noormehena algas õpilasena ja hoolsuse, ustawuse ning asjatundmise tõttu tõusis prokuristi kohale. 50 aasta jooksul on mete kodumaa suuri muudatusi läbi elanud, Kluge ja Ströhmi äri on raskeid ja kitsaid aegu kannatanud, aga suurelt osalt juubilari energia ja asjatundlikkuse abil on raskustest üle saadud, ja äri on alati arenenud ning kõwenenud. Awaldas äri nimel tänu ja andis kingituse üle. Leipzigi raamatubörsi juhatuselt oli lugupidamisteks hõbe-märk rinnaskandmiseks, mis anti austawate sõnadega juubilarile. Samuti rinnamärk anti Tallinna kaupmeeskambri poolt. Märk on asutatud lugupidamise tunnustuseks neile, kes 25 aastat ühes äris on töötanud, esimest korda nüüd on wõimalus anda seda 50-aastase tegewuse eest. Eesti raamatukaupluste poolt terwitas hra Keiserman ja annetas ilusa aadressi, äri nooremate teenijate poolt awaldas hra Lemm soojasõnaliselt tänu heaseltsimeheliku wahekorra eest, mis juubilaril ikka olnud teistega, linna kooliwalitsuse poolt kõneles linnanõunik hra Kana, peale selle esines weel terwe rida õnnesoowijaid. Kõik toonitasid juubilari wastutulelikku wiisi ja suurt asjatundmist raamatuturu alal, millega ta alati heaks nõuandjaks on olnud igalühele, kes mingis asjas tema poole pööranud, ja tema täpsus ning korrektsus on asjaajamise temaga ikka lõbuks teinud.

Ka suur hulk telegramme oli tulnud lähemalt ja kaugemalt juubilari austajate poolt, kes olid takistatud isiklikult ilmumast.

Pärast ametliku aktust wiibiti weel kaua lõbusas westluses weini ja kookide juures.

Et üks inimene ühel alal töötab 50 aastat, see ei ole iseäraliselt haruldane, sest kui elu on sind adra ette rakendanud, kuhu sa ikka pääsed? Aga kui keegi ühes äris teenijana nii kaua on püsinud, nagu wahisoldat postil, ja oma ülesannet täitnud eeskujuliku ustawusega, siis nõuab see igatahes lugupidamist ja poolehoidu, mis Carl Krusenbergile sel puhul üles näidati. Kooswiibijatega üheskoos foowime tublile töömehele weel palju, palju aastaid heas terwises ja tüdimatu energiaga oma walwepostile jääda.

Saksa leht A. Klumbergist.

Ebukas töö Poolas. — 10-wõistluses saawutatakse 9000 punkti.

„Vossische Zeitungis" on awaldatud jutuajamine A. **Klumbergiga**, kes praegu teatawasti treener Poolas.

Leht kirjutab: Kolme aasta eest siirdus kuulus kümnewõistleja, ka meil (Saksas) tuntud hüppe- ja heitesportlane Klumberg (Eesti) professionaaliks. Ta treneerib Poola kergejõustiklasi. Poolale on ta weel enam kui Waitzer, kes Saksale oli kergejõustiku diktaatori taoline mees.

Kui Klumberg kolme aasta eest Poolasse tuli, siis ei leidnud ta seal ees midagi peale spordisõbraliku walitsuse. Ka tänapäew ei ole 30 miljoni elanikuga Poolal üle 15.000 kergejõustiklase. Sellele waatamata on Poola kergejõustiku-tare wiimastel aastatel erakordselt tõusnud, milles Klumbergi töö ei ole wiimasel kohal. Naismaailmameister Konopacka, pikamaajooksjad Petkiewicz ja Kusocinski, tõkkejooksja Kostrzewski ning kaugushüppaja Sikorski on Poolal rahwuswahelise klassi jõud.

„Kui sportlane uhkeks läheb oma saawutustele, siis ei saa ma temaga enam tööta da", arwab Klumberg. „Suurusfeuim on sportlasele surm ja ta saawutused kahanewad sel puhul aina. Praegu treneerin Poola naiskonda, kes wõtab osa ülemaailmlikest mängudest Prahas.

Järwise uus kümnewõistluse-maailmarekord on muinasjutuline saawutus, kuid siiski wõib seda weel parandada kuni 9000 punktini. Ma usun, et ma alles praegu olen oma wõimiste haripunktil. Paljudel aladel olen niiid endiset parem. 8000 punkti wõin ma saawutada, kuid Järwise rekordi löömist — seda ma ei usu endast. Et eurooplased 1932. a. Los Angelis'is Ameerika kergejõustiklasi löökid — ka seda ma ei usu. Peale muu Ameerika majanduslik olukord et ole wõrreldaw Euroopa omaga. Amatõrismiga ei ole Ameerika spordil igal puhul palju tegemist."

Kalew wõitis Kuopios.

Kalewi meeskond, kes oma wõistlusreisil Soomes kaotas esimese mängu Wiiburis 0 : 8, wõitis teise, mis oli reedel Kuopio Pallofeura wastu. Tagasijõuks kuinnes Kalewi wõit 4 : :1, poolaeg 2 : 1.

Eksitus.

(Tulewikupilt.)

„Sise- ja kohtuminister kutsus salakaubawedajad oma juure jutule."

Ajaleht.

„Appi, appi, wargad!"

„Mes te karjute, menejtrehärra palus mu oma juure jutule."

Eile peeti Wirumaa kaitseliidu aastapäewa, mispuhul korraldati pidulik paraad. Pildil raporib malewa pealik major **Waher** (2) 3. diwiisi ülemale kindral **Tõnissonile** (3), kelle jataga seisab malewa pealiku abi kol.-ltn. **Luiga** (3).

Kaitseliidu ridades ei ole tehtud kihutustööd „Karkli liikumise" heaks.

Kaitseliidu uus põhikiri esitatakse kaitseministrile. Kaitseliidu wäljaheitmise õigus laiendatakse kaitseliidu ülemale ja malewa juhatustele.

Esmaspäewal andis kaitseliiduülema k. t. kol. ltn. Maide ajalehtede esindajaile lähemaid seletusi mõnede küsimuste ja ründmuste kohta, misjuures on mõnelt poolt nimetatud kaitseliidu nime ühenduses Eestis aset leidnud n. n. Karkli liikumiiga.

„Esiteks tahan walgustada küsimust," — algas kaitseliiduülema k. t. — „kas on kaitseliidu palgalised wõi palgata pealikud wõtnud osa sellest liikumisest kaitseliidu ridades propaganda tegemisega, et toetada farnase kihutustöö abil n. n. „lapua-liikumist" Selle kohta toimetatud juurdluse tulemused näitawad, et need inimesed, keda loetakse „lapua-liikumise" juhtide hulka, ei ole teinud kaitseliidus mingisugust kihutus- ega äsfitustööd, mis oleks ühenduses selle liikumisega. Teiseks on wäidetud, et „Kuld Löwi" nõupidamisest osawõtmiseks on nõpitud aadressraamatust wälja isikud, kellele on nõpitud aadejsraamatust wälja isikud, kellele on arwatud heaks saata kutsed. Et oleks saadetud kutsed sihilikult ainult kaitseliitlasile ja teistele mitte, seda ei ole olnud. Kaitseliitlased on sagedasti tegelased ka teistes organisatsioonides ja kui mõnele sarnasele kaitseliitlasele on saadetud kutse, siis ei tähenda see, et kutse oleks saadetud temale sihilikult kui kaitseliitlasele; inimesed on ju tegewad erakodanikena, mitte kaitseliitlasina teistes organisatsioonides. Tallinnas oli spaleerides koos 2000 inimese ümber, kuid mingisugust massilist kutsete lewitamist ei ole seal olnud. Teada on küll, et üks isik otsis paari meest spaleerides taga, kuna see oli tal kerge malewate kaupa riwistamise tõttu. Arwatawasti oli see mees üks „lapua-liikumise" juhtidest, kuid teadmata on, kas ta sai otsitud mehed kätte wõi mitte. Kokku wõtteks juurdluste tulemusi ütlen kategooriliselt, et kaitseliidu ridades, ruumides, kogunemistel ja õppustel ei ole tehtud mingisugust kihutustööd „lapua-liikumise" heaks. Mis puutub sündmustesse „Kuld Löwis" ja Wiljandis, siis ei ole kaitseliidul huwi selle kohta juurdluse toimetamiseks. Seda toimetab politsei. Ringkiri, milles korduwalt nõudsin, et kaitseliitlased ei wõtaks kaitseliidu wormis osa mingisugustest politiilistest kooslekutest, saadeti laiali juba 8. augustil. Seetõttu ei jõutud teha arwatawasti teha kohtadel kõikidele kaitseliitlastele teatawaks, sest mehed asusid juba Tallinna sõitmisele.

Läinud nädalal töi „Päewaleht" teate, nagu walitsekid lahkarwamised kaitseliidu juhatuse ja walitsusringkondade wahel „lapua-liikumisest" osawõtnud kaitseliitlaste kaitseliidust wäljaheitmise küsimuse suhtes. Kaitseliidu juhatus ei ole saanud kõrgemalt poolt mingit käsku nimetatud isikute wäljaheitmiseks. Kaitseminister Köstek küsis minult järjekorralisel kokkusaamisel, misugusel seisukohal asub keskjuhatus nimetatud isikute suhtes, keda siseminister karistas administratiiwkorras. See kokkusaamine oli 29. augustil. Järgmisel päewal kokkuastunud kaitseliidu keskjuhatus asus järgmisele seisukohale: arwestades asjaoludega, et 1) kaitseliidu põhikirja järgi ei ole wõimalust nende isikute wäljaheitmiseks ja teades kohapealset meeleolu, et need inimesed ei astu ise wälja ja 2) et need awalikkuse ette toodud moriiwid, mille põhjal nimetatud isikuid karistati, ei põhjusta kaitseliidu ridadest wäljaheitmist, asub keskjuhatus seisukohale, et ka tema ei astu samme karistatute wäljawiskamiseks, kuna see oleks samuti põhikirjawastane teguwis, kui Roosmanni wäljaheitmine, niikaua kui ei selgu nende kohta uusi asjaolusid. Kui aga tulewad ilmsiks motiiwid, mida ei ole seni awaldatud, tuleb astuda samme ka nende isikute wäljaheitmiseks. Arwestades aga oluga, et kaitseminister Köster sõitis ræwimiseks Tartusse ja et talle asetäitja määrati alles l. kesknädalal, keskjuhatuse seisukoha kanda ette ministri asetäitjale ei lähinud neljapäewal. Kaitseministri asetäitja wõttis juhatuse seisukoha teatawaks ja seega lõppes juruajamine. Sellest on näha, et wäljaheitmise küsimuse suhtes mingusegi lahkarwamisi kaitseliidu juhatuse ja walitsuse wahel ei ole.

Olukord, et õigus kaitseliitlasi kaitseliidust wõheita on ainult malewkondade juhatustel, on ünnitanud seni palju sekeldusi. Kaitseliidu ülema poolt on heitud ka warem isikuid kaitseliidust wälja, kuigi kaitseliidu põhikiri ei näe ette sarnast wõimalust. Sarnastel juhtudel, kui wäljaheidetud isik on kaewanud otsusele riigikohtusse, on seni alati wäljaheitmise otsus tühistatud. Wõimatamata sellele heitsin Roosmanni, kelle korteris Wiljandi-meeste nõupidamine peeti, kaitseliidust wälja. Tõenäoline oma moraalse õiglustunde järgi, kuigi tõenäoline ebafiikaebamise juhul minu otsus tühistatakse. Mis puutub teistesse „lapua-tegelastesse", siis selgub nende kaitseliitu jäämise küsimus edaspidi ja oleneb sellest, et ilmneb nende tegewuse kohta uusi asjaolusid wõi mõnd.

Kolmandaks on mõnede lehtede poolt kriipsutatud korduwalt alla, nagu tehtawat kaitseliidus mõne poolse erakonna liikmetele liiga — heidetawa: kaitseliidadest wälja ajunikke. Riigiwanema juures käis juti weel wäikepõllupidajate delegatsioon, kelle poolt tatud märgukiri nõudis kaitseliidu tähelepanu juhtimist sellele, et edaspidi asunikelt relwi eram ära ei wõetaks. Selle kohta toimetatud juurdlusel selgus, et Suure-Kõrgemalewkonna Puija kompanii kaheldi malewlaselt Jürgensonilt ja Piirilt on wõetud relwad sectõttu, et neid karistati wastatwate wõimude poolt salakütimise ja lahkipidamise pärast. Kas nad on oma politiitiliste wõidete poolest asunikud wõi mitte, see ei puutu asjasse. Juba 25. mail ilmunud Suure-Kõpu malewkonna päewaliku käskkirjas teatati, kaitseliidu ülemalt korduwalt antud nõue, et neilt malewlastelt, kes ei ole huwitatud kaitseliidu ideede teostamisest, waid kasutawad wintpüssi salakütimiseks, wõetakse kohe relw ära. Samuti teatakse isikutega, kes peawad loata lahipüssi ja paugupüssi wintpüssist wäljaspool laskeliiru. Nii on talitatud ka warem ja talitatakse ka edaspidi, kuulugu salakütt kõrgemad erakonda tahes. Käsk relwade ärätoomiseks oli antud meestele juunis, seega enne Karkli liikumise algamist.

Põltsamaal ei heidetud samuti 11 isikut seepärast kaitseliidust wälja, et nad on asunikud. Nende wäljaheitmine, milleks otsus tehti juba 4. aprillil, sündis seetõttu, et need isikud ei ole wastuwõetawad kaitseliidu poliitilise meelsuse pärast, kuna politsei andmetel on nad ilmawaatelt äärmiste pahempoolsete kalduwustega, mis seisawad põiki wastu kaitseliidu huwidele.

Kaitseliidul on aasta aega kestnud töö järgi wõtmiseks uus põhikiri, mille esitan lähemail päewal kaitseministri asetäitjale. Kuna seni oli õigus isikut kaitseliidust wälja heita ainult malewkondade juhatustel, on uus põhikirjas laiendatud see õigus ka kaitseliidu ülemale, malewate pealikutele ja juhatustele, et hoidu edaspidi sarnastest sekeldustest, nagu on tulnud ette.

Tallinna esiwõistlused kergejõustikus.

Tallinna esiwõistlused kergejõustikus algasid ÜENÜTO korraldusel pühapäewal staadionil. Tagajärjed esimesel päewal olid tasemelt keskmiselt, paaril alal ka pisut paremad. Kuulitõukes ületas Suuk 14 m piiri ja wõitis ka odawiske. Sellel alal on ta kindel 50-meetri-mees. Rähnil jäi kaugushüppes 7-mest puudu ainult 2 sm. Sprinterina wõitis Rähn 20 m-is Keskküll ja saawutas 100 m eeljooksude parema aja. 1500 m jooksu Laurson katkestas. Beldjinski oli üles antud ainult 3000 m jooksudes, mis esmaspäewases kawas. Kõrgushüppes kujunesid tagajärjed nigelaiks. Osawõtu poolest elaw oli 1500 m algajaile.

Tagajärjed: 100 m esimese eeljooksu wõitis Rähn, Kalew, 11,4; teise Keskküll, Sport, 11,7. — 200 m: 1. Rähn 23,2; 2. Keskküll 23,5; 3. Willo, pol. sp.-r., 23,8. — 1500 m: 1. Madisson, Kalew, 4.20,6; 2. Piiss, pol. sp.-r., 4.23; 3. Kaalep, Kalew, 4.24,8. — 1500 m algajaile: 1. Salit, ÜENÜTO, 4.30,4; 2. Troost, Kalew, 4.31,9; 3. Herman, Kalew, 4.34. — Kaugus: 1. Rähn, 6,98; 2. Tamm, Kalew, 6,45; 3. Lilienthal, pol. sp.-r., 6,26. — Kõrgus: 1. Steinberg, pol. sp.-r.; 2. Laas, ÜENÜTO; 3. Kalm, Kalew, kõik kolm 1,65. — Kuul: 1. Suuk, pol. sp.-r., 14,02; 2. Neuman, pol. sp.-r., 12,39; 3. Liinat, Kalew, 12,11. — Oda: 1. Suuk 53,39; 2. Thoen, ÜENÜTO, 49,60; 3. Liinat 43,81.

Punkte saawutasid esimesel päewal: Kalew 60, Tall. politsei spordiring 36, ÜENÜTO 27.

TJK kordas Spordi tagajärje.

Pühapäewal kohtusid staadionil esiwõistluste tüüklis TJK ja Narwa Wõitleja. Narwa mängijad tulid rongilt wäljale ja olid alul kohmetud ja kohanematud. TJK mängis koosseisus: Trei; Peterson — Kallaste; Saljo — Rein — Kaljot; Jürgenson — Pihlak — Ellman — Joll — Riiütel. Esimesel poolajal löi TJK 5 wärawat, millest pr. Pihlak tegi kaks, tr. Ellman, pä. Jürgenson ja wä. Riiütel igaüks ühe. Teisel poolajal, mil wärawaid ei tahtnud lisaneda, hoolitses mängu grimeelestamise eest wahekohtunik Ö. Määstas, kes määras kaks karistuslöökt — ühe kummalegi poolele. TJK poolt toimetas palli wõrku pb. Peterson ja Narwa poolt — mängu wiimasel sekundil — H. Kastanja.

TJK wõitis nii 6:1 (5:0), mis wõrdne Sport-Wõitleja mängu tagajärjele.

Esimene tatarlaste kool Narwas lõpetas tegewuse.

25 õpilast lõpetas kooli.

Läinud pühapäewal lõpetas esimene tatarlaste kool Narwas oma õppetöö, mis algas 16. juunil. Selle kooli kursuse lõpetajid hea tagajärjega esimeses grupis 12 ja teises grupis 13 õpilast, kes sooritasid eksami wastawa eksamikomisjoni ees. Eksamikomisjoni esimehekes oli Alim Idris ja liikmeiks Ibrahim Megdeef (Tallinnast), Sinnatulla Seifulla ja Safa Nisametdinow, wiimased Narwast. Igal õpilasel tuli ka enne palwetuse tseremonii „Namas" läbi teha, mis sugugi kerge ei ole. Kõik esimese kooli lõpetajad wõiwad nüüd oma emakeeles wigadeta kirjutada ja soratwalt lugeda ning tunnewad oma usu põhimõtteid. Eksamile pealtwaatajaiks oli ilmunud 40 tatarlase ümber, peaasjalikult lastewanemad Narwast, Tallinnast ja mujalt. Lastewanemaid üllatasid laste teadmised eksamil, kes 2½ kuu jooksul olid umbes 3-aastase koolikursuse läbi wõtnud. Samal õhtul oli korraldatud pidulik kooswiibimine, kus õpilased esinesid lauludega ja teiste ettekannetega.

Loodetaw ilm

teistpäewal, 9. septembril.

Merel paiguti puhangulised, maal keskmise kiirusega põhjatuuled. Pilwine ja paiguti kerget hoowihma. Sisemaal öökülm. Endiselt jahe.

Ilmaülewaade esmaspäewal, 8. septembril.

Madalröhkkond laienenud Põhjamerelt üle Kesk-Euroopa Ukrainani. Tema keskkoht Daanis. Wene madalröhkkond liikunud Uuraliteni. Tema ääremiinimum Põhja-Wenes. Kõrgröhkkond endiselt Põhja-Jäämerel ja Skandinaawias. Kesk-Euroopas lataldased wihmasajud. Põhja-Euroopas ja Wenes endiselt jahe. Eestis oli eile 12 kraadi, öösel 1—9 kraadi ja täna hommikul 8—10 kraadi soja.

Eestlaste wõidud Riias.

Kergejõustikus wõitsid Tiisfeldt ja Erikson Riia linna karikad. Tennises wõitja prl. Bagh, teisel kohal Lasn ja Pukk.

Rahwuswahelistel wõistlustel Riias olid Eesti sportlased tublilt wõidukad. Unioni poolt korraldatud kergejõustikuwõistlustel tuli Tiisfeldt, kes laupäewal wõitis 100 ja 400 m, esimeseks ka 1500 m jooksus ajaga 4.20,1. Teine ja kolmas olid lätlased Bertulis ja Martinfelds. Riia linna jookukarika wõitis **Tiisfeldt** 2525,40 punktiga, teine Martinfelds 2172,82, kolmas Nemerow. Kuna Tiisfeldt karikat waremalt oli wõitnud kaks korda, siis sai ta nüüdse kolmanda wõiduga karika jäädawalt endale. Heitekarika wõitis teist korda tartlane **Erikson**, kes kolme ala kohta korjas 2278, 685 punkti. Teiseks ja kolmandaks tulid lätlased Dimse ja Jurgis. Odawiske eriwõistlusel püstitas Jurgis uue Läti rekordi tagajärjega 62,37 m. Teine oli Erikson 53,67 m. Hüppekarika wõitis teist korda Dimse 2259,80 punktiga Rudjitsi ees. Teiwast hüppas Dimse seekord 3,40 m. Kolmewõistluse naistele wõitsid Redlichs ja Didshulis wõrdse punktiarwuga. 10×100 m teatejooksus oli LSB meeskonna aeg 1.57,2. Kõndimises 15 km-le wõitsid lätl. Dalinjch ja saksl. Schwab. Ka seekord tuli esimeseks Dalinjch, kelle aeg 1.11.20,8 — on uus Läti rekord. Schwabi aeg 1.12.24,4.

Läti lahtistel esiwõistlustel tennises kohtasid finaalis tšehh **Maršalek** ja eestlane Pukk. Maršalek leidis tugewama wastupanu eestlaselt ainult teises setis ja wõitis 6:1, 7:5, 6:1. Kolmandateks tulid eestl. Lasn ja saksl. Lindenstedt. Meeste-paarismängu poolfinaalis mängisid Maršalek ja lätl. Kusnetjow Eesti paari Lasn-Hiiopi wastu. Maršalek näitas suurepärast mängu, kuid lätlane ta partnerina oli nõrk. Esimese seti wõitis Tšehhi-Läti segapaar Maršaleki hea mängu tõttu 6:1. Teine ja kolmas seti kuulus tulemusega 6:4, 6:4 **Lasn-Hiiopile** ja seega ka kogu matsch. Teises poolfinaalis wõitsid sakslased Lindenstedt-Grodsitski hõlpsalt tallinlasi Tomberg-Rosenblatti 6:1, 6:3. Finaal Lasn-Hiiopi ja Lindenstedt-Grodsitski wahel peetakse esmaspäewal.

Naiste-üksikmängus olid wastamisi kaks eestlannat — prl. Bagh ja pr. Nõmmik. Initsiatiiw oli enamikus energilise mänguga **Baghi** käes, kes wõitis 6:4, 7:5. Karikawõistluste finaalis kohtusid Maršalek ja Lasn. Esimesed kaks setti wõitis **Maršalek** 6:1, 6:3, mis järele Lasn loobus. Kolmandateks tulid Pukk ja Rosenblatt.

Sega-paarismängus wõitsid finaalis Kusnetjowa — Maršalek Christiani — Lindenstedti 6:2, 6:3. B klassi finaalis Allenja Sõnsberi 3:6, 6:4, 6:3.

Läti jalgpalli-esiwõistlustel wõitis Riia LSB Latgawis ootamatult sealse Olimpija 8:2, poolaeg 3:1. Teisel poolajal oli Olümpija suures ülekaalus, kuid riialasi päästis kaotusest nende wärawawahi Wanags, kes mängu lõpul ta kaasmängijad kandsid wäljalt ära õlu.

Aknakardinaid
meetrites ja garnituurides
kõige suuremas walikus soowitab odawate hindadega
pesurõidekauplus
J. PÜRN,
Estonia t. m. 16.

B klassi klubiwõistlustel tennises

hõwis E. A. L. Tennisklubi Kalewile 11:0 ja Tennis-Hokiklubi E. Spordiklubile 9:2. Eile õhtul ½5 kohtasid Kalew — Eestimaa Tennisklubi, mille wõitja täna mängib B klassi finaalis Spordiklubiga.

Südamlik tänu

Kõikidele, kes minu austamisel 7. sept. wanemuise börsisaalis 50-aastase kaastöö puhul firmale Kluge & Ströhm isiklikult osa wõtsid, minule aadresse ülle andsid ja muud tähelepanu awaldasid, õnnesoowe telegraafi- ja kirjateel saatsid, eriti härra adele äriomanikele, kes armsal ja südamlikul wõisil selle ilusa püha korraldamise ja mind kinkidega austanud. See päew jääb minu mälestuses unustamatuks.

Carl Krusenberg.

Tallinna teated.

Kas laste halwatustaud ähwardab?

Tallinnas ja teistes linnades üksikuid haigusjuhtumeid.

Soomes ja mõnes teises riigis on tänawu ette tulnud rohkel määral laste halwatustaudi. See on tõbi, mis teeb nii paljuistki elurõõmsaist lapsist haletsemiswäärsed olewused, seepärast küsitakse Tallinnaski murega, et kas kohutaw taud ei ulatu siia.

Wastawaist asutusist seletatakse kõnesolewa taudi kohta järgmist. Halwatustaudi nakkusiseloomu selgitati alles hiljuti. Enne loeti see tõbi närwihaiguste hulka. Taud on eriti laialdaselt lewinud Rootsis ja selle naaberriigis. Samuti Põhja-Ameerikas. 1916. a. oli New-Yorgis ligi 30.000 halwatushaiget ja 1922. a. Stokholmis 5000.

Eestis on üksikuid halwatustõbe juhtumeid olnud siin-seal peaaegu alati. Neid juhtub aastas 1 wõi 2. Mingisugustest põhjustest mõjutatuna wõib aga haigus efineda taudina. Haigus tabab peamiselt mänguealisi lapsi. Koolilapsed haigestuwad wähem ja täiskaswanud weel wähem. Haigus lewib hilissuwel ja warasügisel. Poeglapsi haigestub rohkem kui tüdarlapsi. Toitlus ja kehaehitus ei mängi haiguse hakkamise juures osa. Maailmasõja ajal olid näiteks Saksamaal äärmiselt wiletsad toitlusolud, halwatushaigust aga tuli siis hoopis wähe ette.

Haiguse pisilasi polę seni suudetud teha kindlaks. Mõned teadlased küll juba kinnitawad, et nemad arwawad leidnud olewat halwatustõwe pisilase. Igatahes kantakse tõwe eod riietega ja asjadega ühelt maalt teise ja kandjaiks on peamiselt terwed inimesed.

Halwatustõbi algab külmetushaiguse wõi influentsa tunnusmärkidega. Lihased on walusad. Haiguse peiteaeg kestab 3—8 päewa. Umbes üks wiiendik haigetest halwatakse. Surewuse protsent ei ole laste hulgas just kõrge. Mida wanemalt aga inimene haigestub, seda suurem on surewus.

Halwatus wõib tekkida haiguse kolmandal päewal. Suurem osa haigusi paraneb, osa jääb aga alaliseks. Halwatud käel wõi jalal kuiwab lihas ja noorel inimesel tuleb käia eluteed wigasena.

Wälismaal eraldatakse halwatushaiged terwetest 6 nädalaks.

Kas on halwatushaiguse wastu rohtu?

Arstid arwawad, et inimese ninakoopas leidub aineid, mis häwitawad halwatustõwe idud. Seepärast soowitatakse hoida ninakoobas korras. Samuti kästakse halwatustõwe wastu wõtta joodi tinktuuri pool tilka kolm kord päewas piimaga.

1927. a. oli Eestis wõrdlemisi rohkesti halwatushaigust. Neid oli Tartu kliinikuis rawimisel 10 ja Tallinnas 2—3. Praegu halwatushaigust alalisel ei registreerita, arstidele on aga teatud korraldus, et igast halwatustõwe juhtumist teatataks kohe.

Tallinnas oli kuu aega tagasi kaks halwatustõwe juhtumit. Üks haige oli 14 ja teine 1½ aastat wana. Mõlemad elawad, aga wanem haige on halwatud. Üksikuid halwatustõwe juhtumeid on olnud ka mõnes teises linnas. Kuna wiimaseil nädalail pole Tallinnas enam olnud uusi haigusjuhtumeid, siis wõib loota, et raske taud meie linna suuremas ulatuses ei taba.

Kultuuritööd P. P. „Puhkekodus".

Põhja paberi- ja puupapiwabriku „Puhkekodus" algas sügisene tegewus. Awamisaktus oli laupäewa õhtul. Aktusel jagati spordi diploome suwe kestes peetud wõistluste eest. Pärast järgnes näitemäng.

„Puhkekodus" on pühapäeviti kino loenguga. Kino-etendusi on ka keskнädalati „Puhkekodu" liikmeile kawatsetakse korraldada nagu eelmisel aastailgi kursusi wäikese tasu eest. Wõimlusklassid töötawad 2 korda nädalas.

Samuti on seltsi juures poeg- ja tüdarlaste klubid wabrikutööliste lastele. Klubide eesmärgiks noorte iseloomu arendamine kultuurilisel alusel. 1. septembrist algas tegewust ka lasteaed. Näitetrupp töötab palgalise juhiga.

Seltsil on kasutada 800-köiteline raamatukogu. Iga kuu kestes korraldatakse kas peo- wõi perekonnaõhtu. Selts töötab MMÜ töökawa põhimõtteil, saadab oma esindaja suwekooli jne.

Hobust ei tohi matta aeda.

Linna terwishoiuwalitsus sai teada, et Tatari uulitsal matnud keegi meeskodanik oma surnud hobuse salaja aeda. Terwishoiu inspektor tohale minnes leidsti tükkideks raiutud hobuse laiba aeda peidetud august. Mehel tuleb salapärase matusetalituse eest anda wastust.

Rohkesti kurgutõbe.

Läinud nädalal registreeriti linna terwishoiu walitsuses 7 kurgutõbe wõi difteriidi juhtumit. Praegu warasügisel on see wõrdlemisi suur arw. Tüüfuse juhtumeid registreeriti 5; sarlakeid 8; tiifsikust 8; siifilist 11 ja tripperit 28.

Tallinna sadam

Sis s e k l a a r i t u d: Rootsi aurik „Iris" segakaubaga Göteborgist Helsingi kaudu. Soome aurik „Suomi" segakauba ja reisijatega Helsingist. Daani aurik „Magnus" segakaubaga Bordeaux'se Danzigi kaudu. Soome aurik „Ariadne" reisijatega Helsingist.

W ä l j a k l a a r i t u d: Soome aurikud „Ariadne" segakauba ja reisijatega Stettiini ja „Suomi" segakauba ja reisijatega Helsingi. Saksa aurik „Brandenburg" segakauba ja reisijatega Kotka. Soome aurik „Viola" segakauba ja reisijatega Helsingi. Inglis aurik „Baltannic" segakaubaga Londoni. Eesti aurikud „Kalewipoeg" segakauba ja reisijatega Stokholmi, „Eestimaa" segakauba ja reisijatega Kuresaare, „Croxtale" tühjalt Loksale. Eesti mootorl. „Warta" tühjalt Helsingi. Eesti purjek „Erik" tühjalt Wahtra ja „Atlantic" segakaubaga Kibrosse.

Ei sallita lahtiseid laudu wanakraami-turul.

Tallinna Wäikekaupmeeste Selts, peasjalikult Wanakraamiturul urtes kaubahoonetes olew kaupmeeskond saatis hiljuti linna majandusosakonnale palwe, milles palutakse kiires korras lahtistel laudadel kauplemiskohti, mis praegu asuwad Juhkendali tänawa otsas, kohe uue kaubahoone ees, paigutada üle Tsellulooſi wabriku poolsele platsile.

Palwekirjas seletatakse, et majandusosakond annud selleks lootusi juba kahe aasta eest. Seltsid, et kui prügitustööd lõppenud, koristatakse eesotsast buldanite ja lahtiste laudade all kauplemiskohad, mida selle ajani aga ei ole tehtud.

Et linna poolt ka uue kaubahoone ehitamine wõetti ette põhimõttel — anda Wanakraamituru kaubitsemisele korralikum ilme, siis wõetakse sel motiiwil majandusosakonna poolt Wäikekaupmeeste palwe kaalumisele, kuiwõrd seda täita on wõimalik.

Õunapuud õitsewad.

Toimetusse toodi näha kimp õunapuu õisi, mis korjatud Koplis. Koplis leidub aedu, kus õunapuud õites niisamuti kui kewadel. Oied paistawad õunte hulgast ja pakuwad kauni pildi.

Punase Risti kõrguspäikese ambulatoorium

algas pärast suwewaheaega jälle tegewust. Ambulatoorium on awatud kell 8—½8.

Lennuühendused.

Saabunud 8./9. Deruluft-lennuk „D 424" Königsbergist üle Tilsiti ja Riia reisijate, kauba ja postiga. Deruluft-lennuk „D 558" Leningradist reisijate, kauba ja postiga.

Läinud 8./9. Deruluft-lennuk „D 558" Königsbergist üle Riia ja Tilsiti reisijate, kauba ja postiga. Deruluft-lennuk „D 424" Leningradist reisijate, kauba ja postiga.

Saabunud 7. 9. 30. Deruluft-lennuk „WRSS 320" Königsbergist üle Tilsiti ja Riia reisijate, kauba ja postiga. Deruluft-lennuk „WRSS 307" Leningradist reisijate, kauba ja postiga.

Läinud 7. 9. 30. Deruluft-lennuk „WRSS 307" Königsbergist üle Riia ja Tilsiti reisijatega, kauba ja postiga. Deruluft-lennuk „WRSS 320" Leningradist reisijate, kauba ja postiga.

Maadlused.

Pühapäewa õhtul oli otsustaw maadlus Kopp'i ja Schwartzi wahel. Wõitis Schwartz 34 minutiga. Teise paarina maadlesid otsustawalt Thomson ja Kornatz. Maadlus ei annud 1 tunni kestes tagajärgi ja jätkati punktidega, kusjuures tuli wõitjaks Kornatz punktidega 4:2. Kolmandaks paariks oli Chevolier ja Wildmann. Chevolier wõitis 29 min. 32 sekundiga.

Asjatundjad suitsetajad

on juba ammu selgusele jõudnud, et meie ainult maitswaid ning häid **paberosse** walmistame.

BAAR 25 tükki 35 senti

Stella 20 tükki 25 senti

DIVA 25 tükki 25 senti

Nillus 20 tükki 15 senti

Tähelepanu!

Meie wabrikus puhastatakse tubakas pneumaatilisel wiisil tolmust ja teistest kahjulikkudest lisandustest.

A.-S. „Laferme".

Hipodroom.

Traawiwõistlused pühapäewal, 7. septembril.

Soodustuse tõttu lehelugejatele, oli rahwast pühapäewal murdu kokku tulnud. Sõidutee oli ilus ja hobused jookſid hoogsalt. Seitsmel hobusel läks korda tunduwalt parandada oma rekordi, kuna noorhobused oma esimese jookſu rahuldawalt sooritasid.

1. klassis wõistles 7 hobust. Esimesele kohale tuli mära Jimiene ja totalisaator maksis 19 ja 7½ krooni piletist. Teine oli Nelli ja kolmas Lex Riview.

2. klassis oli osawõtjaid 6. Wõitis Kajak, teine oli Draga Watts ja kolmas Puppe.

3. klassis joosti kaks korda 6-e osawõtjaga. Esimeseks tuli mõlemal korral Girant, kuna Luna kaks korda teiseks tuli. Kolmanda koha jagasid Draga Watts ja Silkki Musti.

4. klassis tuli Kergus samuti kaks korda esimeseks ja Olli teiseks. Kolmandad olid Lahke ja Lendra.

5. klassis tulid esimesteks Kuller ja Luulea, teiseks Löebe ja kolmandaks Larion.

Sõlgudele oli distants 1100 meetrit. Osawõtjaid 7. Esimeseks tuli mära Wirwe, teiseks mära Jaanilill ja kolmandaks mära Lux.

Järgmised wõistlused on tulewal pühapäewal.

Haljalas awati mälestussammas.

Läinud pühapäewal awati Haljalas maailma- ja wabadussõjas langenute mälestussammas. Pidulikul jumalateenistusel kõneles piiskop Kukk. Rahwast oli niiwõrd rohkesti, et kõik ei mahtunud kirikusse. Kirikust mindi rongkäigus surnuaiale, kus leidis aset mälestussamba pühitsemine ja awamine. Awamisel wiibis kaitsewäe ja kaitseliidu rühmi orkestritega, samuti seltskondlikke organisatsioone. Kaitseministeeriumi esindajana kõneles kolonel Lõhn us. Samuti kõneles 3. diwisi ülem kindral Tõnisson ja paljud teised, kes asjale lähedal. Mälestussammas ehitati annetustest, mis koguti pastor Nurme ja teiste kohalike tegelaste algatusel ja kaasabil. Sammas läks maksma üle 2000 kr.

Poja käest saadud pekſust jäi ema nõdrameelseks.

W i l j a n d i, 8. 9. Suure-Kõpu wallas peab Anna Jürisson talukohta. Ta poeg Jaan tahtnud naist wõtta, nõudnud seejuures, et ema talu ta nimele kirjutaks. Ema ei täitnud poja soowi, mille pärast tekkinud tüli. Poeg löönud emale pähe, kägistanud teda, mille tagajärjel wana inimene jäänud haigeks. Nüüd olewat ta küll paranenud, kuid ta juures tulnud awalikuks nõdrameelsuse tundemärgid.

„Eesti".

J. ja P. Partkas'te ülewaatlik teos Eesti kohta.
Teine täiendatud wäljaanne.

See suur ja nägus teos ilmus hiljuti ja peaks tõsist huwi äratama nende keskel, kes tahawad rikkalikku pildikku ülewaadet saada meie kodumaast ja rahwast.

Teose wäljaandmisel on olnud kaastööga abiks prof. Cederberg, prof. Cseken, prof. Granö, H. Kompus, N. Köstner, Ed. Laaman, A. Laipman, J. Lintrop, G. E. Luiga, M. Martna, G. Meri, H. Sepp, prof. Tallgren, A. Tooms, H. Weilner ja Ed. Wirgo. Kaaluwa osa tööst on teinud wennad Partkased piltidekogu saamiseks. Me näeme, et t[illegible] taga seisab rida mehi ja see wastutab selle eest, et ta oleks kõigiti ülewaatlik ja asjalik.

Prof. G r a n ö tähendab eessõnas, et peale wiimaste aastate suurte ajalooliste sündmuste Eesti on wõtnud aset Euroopa iseseiswate riikide peres. „See rahwa elus suur poliitiline sündmus ei ole aga ainukeseks põhjuseks, mis äratab laiades ringkonnis huwi noore wabariigi wastu. Ülitähtis on selle maa geograafiline asend Läänemere ja Soome lahe, Kesk- ja Ida-Euroopa, Fennoskandia maade ja Lõuna-Baltikumi wahel. Eestile on ette määratud olla nii kultuuriliselt kui majanduslikult wahemaaks mainitud Euroopa osade wahel. Ka maailma läbikäimise ja suurkaubanduse alal saab ta seepärast etendama tähtsat osa. Kuid waatamata sellele Eesti ja tema rahwas on suurtes kultuurmaades wähe tuntud. Ja teated, mis ilmuwad seal tema kohta, on tihti mitte ainult puudulikud, waid ühekülgsed, mõnikord koguni waled. Ajakohastest informeeriwatest raamatutest on puudus.

Et kõrwaldada seda puudust osaliki ja lewitada Eesti kohta õigeid teateid, on käesolew töö awaldatud. Ta tahab anda Eestist wõimalikult mitmekülgse ülewaate piltides, juhtides tähelepanu nägemiswäärilisele ja iseloomustawale noore riigi waheldumas looduses ning tema rahwa elus."

Siit meie mõistame selle teose wäljaandmise mõtet ja ka sihti materjalide koostamisel. Raamatu tekst on Eesti, Prantsuse, Inglise ja Saksa keeles, nii et seda kogu haritud maailmas wõidakse lugeda. Meie ise ju oma kodumaad tunneme ka wäga nõrgalt. Meie juures rändamise wõimalused on tänini wäga wiletsad ja weel wiletsamad on peatumis- ja öömajawõimalused nende jaoks, kes tunnetsid huwi kodumaa tundmaõppimiseks. Sellest puudusest me näeme kõige selgemini, et meil seni küllalt wähe huwi on olnud kodumaa loodusliku ilu wastu. Teose rikkalik pildikogu awab meie silmi nii selle looduse kui ka rahwa elu, töötamise ja hariduslikku tegewuse nägemiseks. Küll see tõstab meis siis ka armastust ning huwi kõigele sellele lähemale püüda.

Teksti osa koosneb järgmisest peatükest: 1) Geograafiline ülewaade; 2) waimline elu; 3) poliitiline elu, sõjawägi, sotsiaalelu; 4) majandus; 5) ajalugu ja riigielu.

Geograafilises osas saame lühikesed seletused ja arwud maa asendist ja suurusest, kliimast, taimkattest, maastikust ja elanikest.

Waimlise elu all antakse ülewaade meie haridusoludest — kirjaoskamise, koolide ja haridusorganisatsioonide abil. Kirjanduse ja kunstide tutwustamiseks saame lühikesed kokkuwõtted meie rahwaluulest ja selle kogumisest, wanemaist Eesti kirjanikest, uuemast kirjandusest, ajakirjandusest, rahwakunstist, uuemast kujutawast kunstist, rahwawiisidest, muusikalisest loomingust, teatrist, tantsust ja spordist. Seda osa lähemalt waadeldes jääb tundmus, et antud wäikestes ülewaatekestes suurem rõhk on pandud wanemale osale. Seda ei ole mitte palju muidugi, aga uuemat kohati on pakutud liialt wähe ja pealiskaudselt. Siin wäljaandes ei wõtks Kitzberg enam elawate hulgas esineda, kui teised palju hiljem surnud tegelased wastawa märkusega on toodud. Ajakirjanduse all on nüüd wähe, kui nimetatakse ajakirjandusest waid „Perno Postimehe" saamist „Postimeheks", ja ajakirjanikest waid Jannseni ja Jakobsoni. Kuigi wäga raske on mõne reaga iseloomustada meie ajakirjanduse arenemist [illegible] oleks siiski pidanud seda püü[illegible] nemine on olnud wäga suur [illegible] on ka kujut. kunstide seisukor[illegible] wiimase 10 aasta kohta. Us[illegible] ka kunstnike organiseerumine [illegible] neljas organisatsioonis, nagu [illegible] Siin oleks wastaw toimetaj[illegible] sam pidanud olema.

Ka üsna puudulikuks o[illegible] olude kujutamine. Tundub üllatab hest isegi kantseleilisena, et o[illegible] „Wanemuiset" ja „Estoniat" [illegible] ettekujutust, et meil nende kõ[illegible] lised tungid ja tegewus on o[illegible] kesisemad. Ja et meil praegu [illegible] et teater tungib rahwa juure[illegible] tohiks „Rändteater" nimetamo[illegible] rale kui ka meile enestele, [illegible] saada meie teatri püüetest, ol[illegible] jad palju olulisemad kui n[illegible] toomine. Nagu tekst siin on ü[illegible] ühekülgsem on pilt, kus tuu[illegible] maid lawategelasi: siin on [illegible] ja wähekaaluwaid hulgas, [illegible] puudub.

Kunstide ja üldse wai[illegible] wõimud märkida, et meie loo[illegible] damiseks on olemas kultuuri[illegible] on nüüd bürokratiseerunud ja [illegible] ülesandest peaaegu tä esti kõr[illegible] metada oleks wõinud ka wõi[illegible] kusega. See ikkagi iseloomust[illegible] elulisi tungisid.

Miks on suureks peaki[illegible] gi", kuna meie ju ikka k[illegible] wäest.

Meil pole põhjusi hakat[illegible] tima põhjalikult läbi, et weel [illegible] naseid puudusi leida. Kahtle[illegible] nagu näiteks see, et piltide [illegible] Toomkiriku nimed on lähnud [illegible] üldiselt need puudused ei te[illegible] wäärtusetuks.

Piltide kogu eriti mel[illegible] sest, hoonetest, on haruldase[illegible] mitmekesisusega waliud. Eest[illegible] käes, nagu olekſime wärskelt [illegible] pereisilt. Pilt „noorik hein[illegible] ju küll romantika tegemine, [illegible] ba tee. Ei wõi ütelda, et tüü[illegible] õnnelikumad olekſid. Näiteks [illegible] see õieti tublisti linnastunud [illegible] di mees õieti ju ei taba.

Poliitikute seeriast on [illegible] mis meie poliitikaelus kuigi [illegible] nud ega ka tegudega pole sil[illegible] dub, et siin waltk nende kes[illegible] juhuslik.

Aga kõige peale waatame [illegible] meie uhkemaid raamatuid, m[illegible] wajalisemaid raamatuid nend[illegible] tu ja ülewaatlikult tahawad [illegible]

Mitte waid wõõrastele, [illegible] kooliraamatukogudele, seltsim[illegible] dadele wõib teda südamest s[illegible] on luksuswäljaanne, missugune [illegible] he. Hind sarnase wäljaande [illegible] madal.

Kes wõidab k. a. 14 autowõiduſõit

Eesti Auto-Klubi korralda[illegible] wõiduſõidud. Osawõtjaid tulel[illegible]

Kes wõidab? Soomlane? [illegible] eestlane?

Raske ennustada. Üks [illegible] wõitja on üks wõiduſõiduſt osa[illegible]

Sama on maksew ka Narw[illegible] leja" loterii kohta: selleski wõi[illegible] endale muretsenud loositähe.

Loosimine 5. oktoobril kell [illegible]

Tähed müügil ainult 20. [illegible]

Teater ja muusika.

Esietendus „Tannhäuser".

Tänawune hooaja awamine „Estoonia" teatris, mis algas riigiwanema ülmumisel Eesti wabariigi hümni laulmisega, kujunes eriti pidulikuks seetõttu, et lawastusele tuli säärane huwitaw meisterteos, nagu seda on saksa geniaalse suurwaimu Richard Wagneri „T a n n h ä u s e r", mida loetakse ka suurtele ooperilawadele kõwaks proowipähkliks. Etenduse pidulisusele wastas muidugi ka wäline külg, mis ilmnes wiimase plaisini publikuga täidetud teatrisaalis ning Riia wene teatri näitejaskonna poolt awaldatud terwitusega ja soowiga wiljakaks tööks ühisel kunstipõllul üheс koorbeerpärja anne tisega „Estoonia" seltsile.

Kordaläinud „Tannhäuseri" lawastamist tuleb pidada meie kitsastes teatrioludes samuti lawa kui ka orkestri ja koori suhtes igatahes suursündmuseks, sest see ooper esitab koorile kui ka ansambli suhtes solistidele suuremaid nõudmisi, kui tema eelkäijad Estoonia teatri lawal „Lendaw Hollandlane" ja „Lohengrin".

Jälgides nende kolme ooperi lawastusi selgub silmapaistwalt Wagneri loomingu areng. Kuna Wagner oli ühtlasi geniaalne luuletaja, dramaturg ja heliloojа, siis on ju loomulik, et temale kergem oli, seda saawutada ja täide wiia millest teised, wõib-olla, ainult unistasid. Arusaadawalt tarwitses siin peale kõige selle olla radikaalse rewolutsionäärina ja reformaatorina. Tannhäuserist alates awaldub Wagneri rahwuspärasus ikka tugewamini tema loomingus, sest kogu ainestiku oma ooperitele walis ta saksa wana rahwaluule ja kesaegse kunstluule warasalwedest, mis osutusid temale rikkalikeks inspiratsioonallikaiks.

Kuulates nüüd T a n n h ä u s e r i wõluwat ja waldawat muusikat, ei tahaks kuidagi uskuda, et see ooper ei jõudnud läbi lüüa oma esiklawastusil ja pidi saama sarnase saatuse osalisekski, nagu Bizet' „C a r m e n".

Pole wist ühtki ooperit, millel oleks sarnane tore awamärg, nagu „Tannhäuser'il", mis on saanud kõigi sinfooniakontsertide armastatuimaks hiilgepalaks. Wõistlejatena temale teatawal määral kõne alla tulla wõitsid Wagneri awamängud R i e n z i'st ja „M e i s t e r s i n g e r'itest" ning Tschaikowski awamäng „R o m e o j a J u l i a", mis aga ei kuulu ooperile.

Tannhäuser'i awamängu tõi orkestrijuht prof. J. Aawik wastawate tempode tarwitamisega efektiselt kuuldawale. Meie teatriakustika ei soodusta ühisel määral madalamaid muusikariistu, mispärast tuleks näiteks suurendada wähemaltii ühe wõrra kontrabasse rühma suurema kõlajõu saawutamiseks. Awamängu mõju kõlaliselt oleks weel tõstnud tugewam rõhutamine tromboonide teemis ning wäljapeetud ja kindlam rüütmilisus kestmises osas. Suurem osa orkestrijuhte laseb end ahwatleda siin töttamisele.

Solistidest esines nimiosatäitjana K a r l O t s. Tema dramaatilisele tenorile sobis Tannhäuser'i osa hästi. Stseeni Venus'ega Venusmäekoopas wiis ta läbi hoogsalt ja oma jutustuse wiimases pildis deklameeris ta ilmekalt ja selge diktsiooniga. Ainult armastusawaldamisstseenis Elisabetiga teises waatuses ei leidnud ta seda intimsemat ja soojemat kontakti, mis sunniks kuulajaid wõi pealtwaatajaid sügawamale kaasaelamisele. Seda tuleb öelda ka Elisabeti osatäitja, H e l m i E i n e r i, kohta, kes oli lawaliselt siin ka tagasihoidlik. Samuti oleks olnud waja tal huwi awaldada tagasitulewate palweränduite wastu, kas leiduks nende seas ka Tannhäuser'it. Laululiselt wiis ta oma osa läbi selge kõlawusega ja muusikalise kindlusega. Heas wormis ja hääles oli A l e k s a n d e r A r d e r, kes seetõttu kujutas hingestatult Wolfram von Eschenbach'i osa, tüktides seega esiplaanile. N i i n a R o m a n o w a Venuse osas rahuldas enam laulilselt kui kujult. Venuse peakate oli pisut liig wenemaiguline, tuletades meele „Näkineidu". Kena oli hääleliselt noore karjase osas Aino Einla. Mõjuwalt aitsid kaasa tõsta ansamblite- ja soolokooride head muljet Tüüringeni maakrahwi osas B e r n h a r d H a n s e n ning rüütlid A r n o l d W i s m a n, N i k o l a i S u u r s ö ö t, A l e k s a n d e r K i k a s ja K a l j o R a a g.

Liikumisjuhi R a h e l O l b r e i tantsude seadlustel oli plastiline ilme ühes elawa liikumisega. A l e k s a n d e r T u u r a n d i lawapildid olid mõjuwad, kuid ainult teises pildis paistis maastik heledama walgustuse juures pisut ebaloomulikuna oma liig sirgejooneliste kontuuride tõttu. Stiliseeritud dekoratsioone wõib kasutada ainult tumeda walgustusega. Venusmäel puudus kaugelt läikiw järweke. N. Mey kostüümid olid ajakohased ja stiilikad. Noist mõningatest loetletud kõrwalasjalikkudest puudustest hoolimata jättis esietendus üldse wäga hea mulje ja wõib nähtawasti kindlasti loota, et see lawastus jääb kauemaks ajaks „Estoonia" teatrile tõmbetüükis ja kahtlemata enam, kui olid seda „lendaw Hollandlane" ja „Lohengrin". **Th. Lemba.**

„Puhkeaeg paradiisis" Wene teatris.

Selle Arnold ja Bachi kolmewaatusliku komöödiaga Riia-Wene-Draama seekord lõpetas oma sügisesed külaskäiguetendused. Me Arnold ja Bachi komöödiaid üsna hästi tunneme meie Paul Pinna lawastuste kaudu. „Puhkeaeg paradiisis" on kõigi nende lõbusate jandikestega sarnane. Kujutatakse abielumeeste ja -naiste salajasi seiklusi ning nende pärastisi lahendamisi — enamasti ikka leppiwa lõpuga. Siin on lugu samuti. Riigiametnikkude elust on see naljakene wõetud. Ja lõbusalt arendatud nii, et ühes lõbustuskohas — paradiisis — kohtab peaaegu ühe asutise kogu ametkond kuni direktorini.

Asutises on nõunik, kes on kõigiti korralik mees, aga kui ametikõrgendusi antakse, siis tema ikka jääb kahesilmawahele. Ta ei hoople oma annete ja tegewusega, ta on meeleldi walinud ametniku seisuse, sest seal kõige wähem on mõistust ja annet waja. Aga tõusta ta tahaks siiski, sest tõusnud on kõik, kes temast sugugi targemad pole.

Temale seletatakse, et ta on korralik mees, aga temal puuduwat initsiatiiw.

Selle initsiatiiwi ta nüüd tahab wõtta. Otsustab minna ühte kohtamiskohta ja selle salajased lõbutsemised paljastada. Aga siin ta kohtab oma ülemusi ja ka oma naist. Kogu loo lõpetamine toob temale tõusu, ta ülendatakse ministeeriumi direktoriks.

„Oi, kui ma tuskil kantslerile peale saiuksin, küll siis minust tehtaks weel meesl"

Saksa wäikekodanlikul maailmal on oma eriline maik ja eriline ilme. See kõik tublisti retuscheerub, kui teos tõlgitakse teistesse keelteſse. Arnold ja Bachi tüübid mängituna Saksas on mitmeti teistsugused, kui pakuwad wenelased. Meie Paul Pinna tunneb saksalist-wäikekodanlikku päris nõuwipeensusteni ja annab seda edasi ka tublisti tabatumalt, kui nägime nüüd. Jakowlewi wõrratu näitlejaand ja tüüpide loomine ei tunne Saksa ametnikkude-maailma sarnaselt koduselt, et ta saaks seda anda loomulikuna. Ega tema mäng polnud ka nüüd halb, aga kogu see saksa nimedega komöödia sündis nagu kuskil wõõra elemendi keskel. Wenelase mängu lõik on teistsugune. Wenelase juhtumine kogu sarnastesse sündmustesse laiajooneliſem, mitte nii kohmetaw ja ehmataw, kui saksa inimeste juures, kus wäline toon ja silmakirjalisus kuidagi tugewamini ja sellega koos ka wäiklasemalt on sunnitud reageerima sarnaseile seiklusile. Nii on saksaste juures seda õnnetust ja kimbatust rohkem tunda, kui wenelaste natuuri juures wõimalik. Siin lai awar mäng algusest lõpuni, sakslaste juures aga muidu hoid asjalisse tuimusse ja minna-lasimine ainult seiklusel — sarnase wahekorra peale Arnold ja Bach aga ongi oma komöödia kroonika ehitanud.

Muidu, lawalisi toredaid kujusid nägime küll. Ja publik sai südamest naerda, sest autorid juba selleks situatsioone Luna mõistawad.

Kui külastajad nüüd kokkuwõttes weel meele tuletada, siis jäi tundmus, et seekordne repertuaar ei olnud kõige õnnelikum. „12 tooli" jättis oma kaitkelise sisuga augu, samuti „Nelinurk sõõris" oli siin küllalt juba tuttaw ja ei wõitnud publikut. „Teekonna lõpp" kui hea meeleoludraama, meil laiemaid hulkasid soojaks ei näi ajawat, tal puudub see närw, mis meil on ettekujutusis sõjast ja nendest läbielamistest, mis kaewikutes tuntakse. Me nägime juba „Estoonia" teatri etenduste järele, et enam-wähem üksmeelselt seda näidendit koheldi hästi, aga waatamas käidi wähe. „Tätesulepea" siin wõitis südameid kõige rohkem.

Hea mäng, hea teatriõhtuline meeleolu publiku juures, see oli olemas ja meie poolt ütlewad külalistele kõik teatrisõbrad palju tänu. **R. K.-P.**

„Estoonia" teater.

Täna „Tannhäuser".

Täna antakse „Tannhäuser" teist korda esietenduse koosseisuga. Juba see asjaolu, et esietenduseks maja oli wälja müüdud enne etenduse päewa, tõhiks mõjuwaks soowituseks olla sellele suurlawastusele.

Täna kaastegewad: Karl Ots (nimiosas), Helmi Einer, Niina Romanowa, A. Einla, Aleks. Arder, Bernh. Hansen, A. Wisman, N. Suurjõõt, A. Kikas, K. Raag j. t. Muusikajuht Juh. Aawik.

Homme „Elu aabits".

Marcel Pagnoli ilmakuulus „Elu aabits", mis läinud hooajal „Estoonias" tõusis kõige menukamaks sõnalawastuseks, antakse homme weel ainukordselt. Selle praegusaja ühiskondlikt olusid piitsutawa komöödia tõmbejõust õneleb kõige paremini tõjiasi, et teda Pariisis seni ühesainsas teatris on ühtjärgi mängitud üle 600 korra.

„Neetud taln".

Reedel, 12. septembril, awaneb „Estoonia" draamahooaeg Aug. Kitzbergi „Neetud taluga". Lawastab Hilgleser. Teatribüroo.

Raadio.

Teisipäewal, 9. septembril.

Tallinn. 15.15 Päewauudiseid. 15.30 Ajanäitaja õiendus. Kuni 16.15 grammofonimuusika. 19.10 Reklaami. 19.15 Päewauudiseid. 19.25 Ilmateateid Tartust. 19.30 Agr. E. Lepp: Millal ja kuidas peame istutama.

Tartu. 14.30 Grammofonimuusika. 15.15 ja 19.15 ülekanne Tallinnast. 19.25 Ilmateade. 19.30 ülekanne Tallinnast. 20 „Suweöö unenägu", Shakespeare'i näidend, F. Mendelsohn'i muusika (ülekanne Wanemuise teatrist.).

Berliin. 15—15.55 grammofon. — 16.15—19 sõnaline. — 19 ajak. laulud. — 20.35 klaver. — klaver. — 21.30 tantsumuusika.

Königswusterhausen. 10.30—1055 kooliraadio. — 15 grammofon. — 17.30 pealel. kontsert. — 21.05 sinfoonia-kontsert. — Peale selle Berliini eeskawa.

Budapest. 16.30 muinasjutud. — 18.30 muſtlaskapell Lajos Zsolmai. — 20.10 grammofon. — 21.15 Ungari rahwalaulud. 22.30 klaver. — Peale selle orkestri kontsert.

Helsingi. Lasteraadio. — 1[illegible] 19.15 laulud. — 19.35 loeng. — [illegible] — 21 loeng. — 21.20 grammofo[illegible]

Lahti. 18 loeng. — 18.25 ha[illegible] loeng. — 19.35 laulud. — 20 orke[illegible] loeng. — 21.20 grammofon.

Kattowitz. 17.35 grammofon 19 kontsert Warsjawist. — 20. Warsjawist. — 23.20 följeton.

Leningrad. 16.40 kontsert. — [illegible] laulud. — 19 muusikal. wahemäng[illegible]

London ja Daventry. 17 ajaw[illegible] sama. — 19 tantsumuusika. — 19.[illegible] kuuldemäng „Ingredient X". — 2[illegible] sika.

Moskwa WŻSPS 15.30 pione[illegible] tund. — 17—21 loengud. — 21 in[illegible] eeskawa.

Oslo. 18 orkestrikontsert. — [illegible] 21 ork. kontsert. — 23.30—0.10 Un[illegible]

Ostrawa. 18 kontsert. — 19.[illegible] 20.30 tantsumuusika. — 22—23 r[illegible] muusika. — 23.15—23.55 muſtlas[illegible]

Praha. 17.30—18 sõnaline [illegible] kontsert. — 19.20—20 saksa saate[illegible] pillide kontsert. — 21.45 klaver. [illegible] mermuusika. — 23.15—23.55 muſ[illegible]

Riia. 18 kontsert. — 19.30 [illegible] „André Chenier". — 22.30—23 t[illegible]

Stokholm ja Motala. 18.30 [illegible] harm. ja meremeeste laulud. — 21 [illegible] 23.45 klaveri kwartett.

Warsjaw. 19 populaarne kont[illegible] ooper „La Traviata" (grammof.).

Wiin. 16.15 kontsert. — 18. [illegible] — 21.05 rahwakontsert. — 22.15 [illegible] orkestri kontsert.

Kesknädalal, 10. septe[illegible]

Tallinn. 15.15 päewauudised. [illegible] taja-õiendus. Kuni 16.15 grammofo[illegible] reklaami. — 18.50 päewauudiseid. [illegible] 19.30 E. M.K. sekretär M. Leisar: [illegible] — 20 ilmateade Tartust. — 20.05 [illegible] Krull. Lincke: Casanova, awam. [illegible] printsess, potp. Strauss: Suudlus [illegible] rult üks öö, potp. Strauss: Nahlh[illegible] Wiini operett rewüü. Lehar: Ewa[illegible] fenbachina. — 21.35 põllumajandu[illegible]

Tartu. 14.30 grammofonimuusika. ülekanne Tallinnast. — 20 ilmateade Tallinnast.

Rootsi teadusemehe kõne pirita waremeis.

Waremete kaewamistööde tagajärgi.

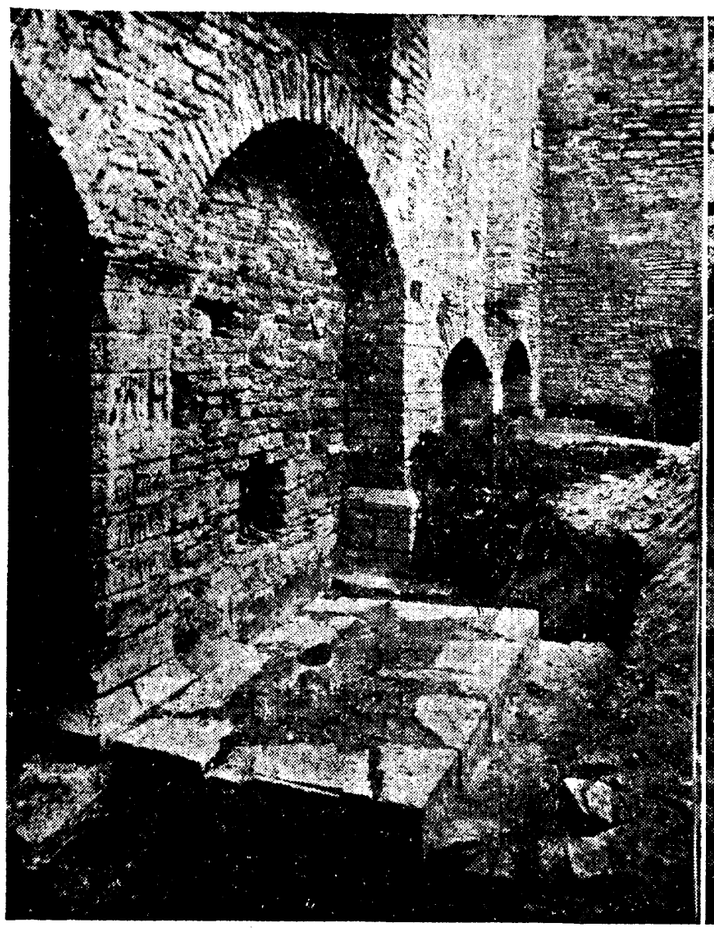

Wasakul: Prahi alt wäljakaewatud Pirita kloostri wundament. **Paremal:** Lahtikaewatud uks, mis wiis kodakirikust nunnade ruumidesse. Ukse kõrval pahemal on näha prahikihi paksus, mis mattis oma alla wölwide kokkulangemisel kodakiriku põranda matteS kinni kõik ukseD, nõnda, et neist enne kaewamisi paistsid ainult ülemised kaared.

Pühapäewal peeti Pirita kaunistamise seltsi korraldusel Pirita kloostri n. n. wabaõhu kirikus teaduslik loeng, kus esines haridusministeeriumi kunsti ja teaduse osakonna direktor G. Ney teemil „Muinaswarade korraldamine üldse ja Pirita kloostri tähtsusest eriti", mille peale andis tänawu suwel käsilolewate Pirita waremete uurimistööde kohta lähema ülewaate tööde juhataja, Stotholmi ajaloomuuseumi assistent dr. Bertil Berthelsson.

Waatamata jahedale sügisilmale kõnesid oli tulnud kuulama kenale hulk asjast huwitatud wanemaid inimesi, millest suure professori noodustasid sakslastest kõnelejad. Waremeis on täimas teaduslikku sihiga kaewamistööd, mida on sooritanud rootsi rahadega siiasõitnud teadusmehed. See on aga kõik alles algus suuremaile kaewamistöödele, mis on kawatsetud lähemas tulewikus, tulewal suwel. Seni on katsutud jõuda ainult kloostrit piirawate müüride wundamentideni, et teha kindlaks kui sügawal need lebawad kloostri häwimisel allawarisenud prügi ja mullakorra all. Sellega on ka esialgsete uurimistööde umbkaudne pilt saadud.

Direktor Ney tähendas oma awakõnes, et me kodumaa on üle küllwatud kõiksugu wanaaja mälestusmärkidest, nii ajaloolisest kui eelajaloolisest, kuid me ei oska neid õieti weel hinnata ega säilitada. Pooliti säilinud wanaaja mälestusmärkidel on oma suur tähendus. Need on dokumendid, millest wõib lugeda uurimiste teel wälja isegi seda, millest pole seni kirjutatud weel raamatuis. Mälestusmärk on see wahend, millega me kõige kindlamini tungime oma maa minewikku.

Meie esimene ülesanne on neid konserweerida (s. t. hoida alal) sel kujul nagu aeg meile nad pärandanud, mitte aga rekonstrueerida, nagu see hoos oli oma ajal ja mis on õieti mälestusmärkide rikkumine. Teisest järjekorras on neid tähtis teaduslikult läbi uurida. See kõik nõuab suuri kulusid ja palju aega, mida meie aineliste wõimaluste juures suudetakse wiia läbi wajt alles saja aasta kestes, kui wõtta arwesse kõiki meie maal säilunud tähtsamaid ajaloolisi mälestusmärke. Esijärjekorras tuleb päästa, neid mälestusmärke seal, kus neid ähwardab mingi hädaoht. Meie ei saa arendada oma muinasjäänuste pääsmist kawakindlas korras, waid ükitaupa nagu lubawad ainelised refuusid.

Pirita klooster kuulub uuemate, mitte wanemate kloostrite hulka. Ta on pärit keskaja lõpult ja hilisem kui Tallinn. Ta emaklooster on Roosis, Vadstenas, mis on olnud eeskujuks paljudele püha Brigitta kloostreile. Ühtlasi näitab siis Pirita kloostri tekkimine omaaegset tihedat kulturilist läbikäimist Rootsiga. Pirita kloostri rajamise algatajaks olnud kolm kaupmeest. Ei see sündis puhtasti eraalgatuse teel, näitab kui suurt rõhku pandi sellal usulistele ehitistele, kuid näitab ühtlasi ka tolleaegsit jõukust. Kohta, kuhu asutati klooster, kutsutud sellal Maarja oruks.

Brigitta ordu kloostrid üle maailma on haruldased eriti selle poolest, et neis olid ühendatud nunna- ja munkakloostrid, mille juhatajaks oli naine, abtiss. Esialgu olnud ehitus ainult puust, hiljem kiwist. Kloostri lõuna osas asusid nunnade, põhja osas munkade ruumid, kuna keskel asus kodakirik.

Pirita kloostri iga ei olnud just pikk. Linnawalitsus tahtis kõrwaldada kloostrit, kartes, et waenlased linna piiramise puhul wõiwad kasutada seda kindlusena. Liiwi sõja alul juba tapeti maha suurem osa kloostri elanikke. 1577. aastal häwitasid selle wenelased taganemisel täielikult.

Meil ei ole weel täielikku Pirita kloostri ajalugu, waid ainult juhuslikud andmed. Ka ei ole meil senini osutunud ainelisi wõimalusi kloostri ja selle arhitektuuri uurimiseks. Ei ole neid wõimalusi ka Pirita kaunistamise seltsil. Tänawu suwe tulid siia rootslased uurima kloostrit oma kulul.

Dr. Bertil Berthelsson tähendab oma seniseid esialgseid uurimistöid selgitawa kõne alguses, et neil olnud suur rõõm kui saanud siit kutse tulla uurima Pirita kloostri waremeid. Neil olnud ennegi juba mõni aasta kawatsus sõita uurimistöid tegema Piritale. Rootsi wastawais teaduslikes ringides walitsewat suur huwi Pirita kloostri wastu.

Tänawu puhkenud Vadstena püha Brigitta emaklooster oma 500 aasta juubelit. See klooster on rajatud 1430. aastal. Kuid miks tulid rootslased just siia ega läinud mujale, kuna Brigitta kloostreid asub üle maailma, nõnda Daanis, Saksas, Soomes, Danzigis, Poolas ja isegi Hispaanias. Seepärast, et Eesti-Rootsi waheline kultuuriline läbikäimine on tihenenud, nagu oli tihe omal ajal, Pirita kloostri asutamisajal ja peaks weelgi tihenema tulewikus.

Vadstena klooster on ehitatud täpsalt Brigitta enda näpunäidete järele ja on saanud eeskujuks kõigile muile selle ordu kloostreile. Et õppida tundma Brigitta kloostrite ehituslaadi, seks peab uurima neid läbi terwe rea.

Sellega, et kawatseti Vadstenas ehitada ühine klooster nunnade ja munkade tarwis, ei olnud paawst alul nõus. Nunnad ja mungad pidid olema täiesti eraldatud, seda nõudis katoliku usu põhiiseloom. Hiljem paawst aga soostus siiski.

Üldjoontes Pirita klooster sarnaneb Vadstena omale juba ainuüksi seepärast, et ka siinne oli nunnade-munkade ühiskloster. Ühel pool on ajunud nunnade, teisal munkade kambrid, mille wahel oli suur kodakirik (koda = Halle). Kuid mõlema kloostri wahel on ka eriwusi Sealpool, kus Pirita kloostril asub sissekäik, on Vadstena oma peaaltar, millelt laskub alla kuus astet. Vadstena kloostris oli ka Jumalaema-altar, mis puudus Pirita omas. Seal olid eesõigustatud seitsukorras mungad, siin nunnad.

Kolm Tallinna kaupmeest asutas alul siia Augustiinlaste kloostri, kuid hiljem muudeti see Brigitta ordu omaks ja wõeti ehituses ette ka wastawad muudatused. Müüridesse raiuti uusi uksi ja müüriti kinni wanu. Need kinnimüüritud uksed on näha. Kodakirik toetus kahele reale sammastele, mille alused nüüd ka lahti kaewetud ja millest näha, et sambad on olnud neljatahulised. Kirikut eraldas kaheks keskel wägew kaar, mille tähendus ei olnud praktiline, waid ainult sümbolne. Sissekäigu ja kesskaare waheline osa oli määratud rahwale, kuid kesskaare ja altariwahe kloostri waimulikkudele elanikkudele.

Et Pirita waremeile täielikku ilu anda, seks tuleb waremed prügist, mis häwimise ajal alla langenud wölwidelt, tühjaks wedada, müürid konserweerida, et nad ei laguneks edasi ja teha muudki waremete kaunistamiseks. Istutada lilli, pääsjaid ja isegi puid, nagu on seda tehtud Rootsis. Seks on aga tarwis ainult raha, et saawutada kõike seda ilu. Rootslased ei saa seda muidugi teha, seks on nendegi ainelised wõimalused piiratud, seda peawad tegema eestlased ise.

Rootsi teadusmehe asjaliku kõne lõpus direktor Ney awaldas tänu rootsi teadlastele kui ka rootsi seltskonnale, kes asja on finantseerinud.

Harjumaalt.

Harjumaa Rahwaülikooli Selts tahab Kehra mõisa osta. Hiljuti toime teate neist tingimistest, mis põllutööministeeriumi riigimõtsate walitsuse pooli Harjumaa Rahwaülikooli Seltsile eite pandi Kehra mõisa härrastemaja rentimiseks Harjumaa rahwaülikooli tarweteks. Seltsi juhtide käik põllutööministeeriumi tingimuste pehmendamiseks ei annud teatawasti tagajärgi.

Kuna aga Rahwaülikooli Seltsi juhatusel kindel tahe näib olewat Harjumaa rahwaülikooli jaoks ka tulewikus Kehra mõisa härrastemaja kasutada, siis pöördus seltsi juhatus mõõdunud laupäewal põllutööministeeriumi riigimaade walitsuse poole uue kirjaga, milles palutakse Kehra riigimõisa peahoonet seltsile pikemaks ajaks — kolmeks aasiaks rendile anda. Sel juhtumil aga, kui põllutööministeeriumil ei peaks olema wäljawaateid lähemal ajal Kehras põllutöökooli awamiseks, palub seltsi juhatus, et Kehra mõisa seltsile ära müüdaks.

Kose kihelkonna Rahwaülikooli Selts likwideerimisel. Kui mõõdunud aasta sügisel Harju maawalitsus Kose täienduskooli oma ülalpidamisele wõttis ja kool Rawila mõisa endisesse walitsejamaja paigutati, siis lubas Kose kihelkonna Rahwaülikooli Selts wastawa kokkuleppe põhjal taluda põllutööministeeriumile Kose täienduskooli üürikulud mõisa walitsejamajas, mis otstarbeks seltsi ja põllutööministeeriumi wahel oli sõlmitud wastawleping.

Nüüd on aga Kose kihelkonna Rahwaülikooli Selts wähese liikmete arwu ja selle tagajärjel, et mõned tegewad liikmed ajutohta on wahetanud, likwideerimisele määratud. Sellepärast jääb ka seltsi poolt Harju maawalitsusele lubatud kaasabi üürimaksu tasumiie näol nõõdsest ajast ära, milline asjaolu ähwardab Kose täienduskooli edasitöötamisele mõõnusguseid raskusi teha.

Kuna täienduskooli awamiseks juba kõik eeltööd on tehtud, siis, et raskusi ära wõita, on Harjumaa kooliwalitsuses mõte tekkinud Rawila mõisa walitsejamaja kasutamise kulud oma kanda wõtta ja seks otstarbeks põllutööministeeriumiga lepingulisje wahekorda astuda. Maakooliwalitsus esines neil päewil maawalitsusele wastawa ettepanekuga, mis lähemal ajal maawalitsuses otsustamisele tuleb.

Mikenas wõitis jälle! Meistermatschi seis 2:1.

Neljas partii, wankrite lõpumäng enametturiga Mikenasel, wõideti n. ö. ääre pealt, mängu misega raskeks tulistamise ilutulestikurikkaks lippudeheitluseks.

Seitsmes wõistluspäew. Türnil weendumus, mida ta enne awaldanud, et wankri-lõpumängud ei ole wõidetawad; see usk on kinnitust leidnud kodusel seisu-uurimise tööl ja meister asub raske positsiooni, murtud kindlusmüüri kaitsmisele nähtawa rahu ja wiigi „walge laewa" nägemise lootusega. Ent, isegi juhul, kui „erand tõestab reeglit", ilmneb Türnile tolleõhtune „tõestus" soowimatu krahhina. Wankrid ei suutnud küll ühtteist ületada, ent — Mikenase tahtel nad häwisid ja nende waremetel kaswasid nõiakepi wäel ülimõjuwad kuningannad, ning nende südamekeelte õrnusel mängides tõi Mikenase otsustaw sõdur-mees oma peremehele wõidu.

Selgemalt wäljendades — Türn kaotas seejärel, kui tema „wõitmatu" lemmikwankrite (wankrite wahetudes ja uute lippude tehe pude lõpumänguks wiidi üle. Noormeistermatschi 2½ : 1½ (ühes wiigipunktiga).

Partii katkestusseis, nagu ta meie lehe hapäewal toodud, jatkati järgmiselt: 1. Kf7 — e7 2. b4 — b5, Vh2 — b2 3. Kf3 Vb2 — e2+ 4. Ke4 — d3, Ve2 — e1 5. c4, h6 — h5! 6. b5 — b6, Ve1 — c1+ — b5, h5:g4 8. b6 — b7, g4 — g3 9. b6, g3 — g2 10. 67 — b8 L, 11. Vb1+ gete lipp kasutades trampliinidena punkte sõi ära mustad etturid, kuningas oskas tuld warju leida ja wõit tuli teenitult.

Harjumaa teeb 15. oktoobriks korda. Harju maawalitsuse ehitusteede osakond teeb ringkirjaliselt wallawalitsustele ja teemeistritele teatawaks, et maawalitsuse poolt on üldiseks klassiteede parandamise tähtpäewaks määratud 15. oktoober s. a. Teede paranduste rewideerimine ja wastuwõtmine algab maawalitsuse korralduse põhjal kõhe peale paranduse tähtpäewa möödumist ja see peab lõpule wiidud olema kiires korras. Rewideerimist toimetawad 2. kl. teedel teemeistrid ja 3. kl. teedel endiselt wallawalitsused.

Tartu näitus õnnestus rahuldawalt.

Hulk auhindu ja ergutussummasid.

Näituse kolmel esimesel päewal walitses küllm ilm ja taewas oli wihma ähwardawalt hall. See ei jätnud mõju awaldamata külastajate arwule. Ka hoidis hulk põllumehi eemal hobuste ja kariloomade puudumine. Arwatawasti ei lõpe näituse kassa siiski puudujäägiga. Wäljapanijad peaksid ka rahuldatud olema, kuna auhindu ja ergutussummasid on jagatud ohtralt. Auhindadeks on kulutatud üle 4-tuhande krooni.

Näitus lõpeb esmaspäeval kell 4. Enne seda toimub auhindade wäljaandmine.

Esimesi auhindu.

Kuna auhindu jagati palju, siis wõime ruumipuudusel esile tõsta ainult wäheseid, ja needki esimeste auhindade saajate hulgast.

Riidetööstuses: dipl. kuldauraha peale Julie Suits Tartust (lisaks 20 kr. erg.), Tartu Naisseltsi töökojale, Liisi Treesile Tallinnast.

Peen nahatöös: Kõrgem auhind E. Taskale Tallinnast ja suur hõbeauraha Tartu Naisühingu koolile.

Keraamikas: suur hõbeauraha Tartu Naisühingu koolile ja sama auhind **harjade ja pintslite eest** Pimedate töökoolile ning **koolitarwete** eest Jaan Sillale.

Puu- ja mööblitööstuses: dipl. suure auraha peale J. Kiwisillale Tallinnast ja Jaan Luulikule Tartust.

Nahatööstuses: dipl. suure kuldauraha peale ja ümbertöötatud nahkade eest.

Sadulsepa tööstus: dipl. kuldauraha peale O. Zimmermannile Tartus peennaha töödе ja reisikohwrite eest ja dip. wäik. kuldauraha T. Mustale, Tartus polstermööbli eest.

Keemiatööstus: A./s. J. Lill Tartu parfümeeria ja kosmeetika ainete eest.

Toidu- ja maitseainete alal: dipl. suure kulauraha peale A. Lepale Tartust kompw. ja biskwiitide eest ja schokolaadi eest R. Glasmanile (Kalwe ei wõistelnud), dipl. wäikesele kuldaurahale: J. Leesmanile Tallinnast ja Malahowile Tallinnast kilude ja sprottide eest ja silmude ning kalakonserwide eest R. Nigolile Narwast. Suur hõbeauraha marja ja juurwilja essentside eest Ed. ja J. Loskitile Tartus.

Mesindustes: dipl. wäikesele kuldaurahale H. Johansonile Tartust ja **Aiandustes:** T. E. P. S. Wahi koolitalule puuwilja eest ja Joh. Raitsile Kawilbast õunte eest.

Näitus Põltsamaal.

Põltsamaal, kus peetud Eesti esimene näitus, oli käesolewal aastal läinud laupäewal ja pühapäewal peale mõneaastase waheaja jälle põllumajanduse-, tööstuse- ja käsitöönäitus. Wäljapanekuid oli üldse ümmarguselt kolmsada. Ühel ajal näitusega korraldati ka Tori tõusetsi noorte hobuste waatus, kus wälja jagati auhindu parimaile hobusekaswatajaile.

Laupäewal awas näituse Põltsamaa Põllumehe Seltsi esimees Jaan Peterson, mille järele terwitasid põllutööministeeriumi ja Wiljandi maawalitsuse esindajad. Näitusel äratas eriliselt tähelepanu Kalik kariloomadeosakond Oli wälja pandud rohkesti Eesti punast ja maakarja. Paremaiks wäljawanekute hulgas olid ETÜ tehaste ja Jõmawere talupidaja Järwesfoni loomad. Ka riigikoguliikmelt Laurilt oli wälja pandud kenad loomad, üks lehm aga eriti kõrge raswaprotsendiga.

Wäga rohkesti wäljapanekuid oli weel maaparanduse alalt. Ei ole ka imestada, et see osakond oli suurem nii mõnestki maakondlikust näitusest, sest Põltsamaa ümbruses on juba ammust ajast tehtud rohkesti maaparandustöid, eriti kultiweerimud raba.

Pühapäewal oodati näitusele majandusministrit Zimmermanni, kes on pärit Põltsamaa ligidalt, kuid minister ei saanud tulla, mistõttu sõitis tema abi hra Meerits, kes ka esines näitusel kõnega.

Pärast käis ministri abi ETÜ tehastes, tutwunes selle eeskujuliku aiaga ja puukooliga ning waatas weinitehast.

Pühapäewal käis Põltsamaa näitust külastamas wäga rohkesti rahwast. Üldse müüdi ära pilteid üle kolme ja poole tuhande.

Mag. Joh. Aawik'u
omapärane õigekirjutuse käsiraamat
kõigile
Kirjawahemärkide õpet
ühes lühikese lauseõpetuseg
harjutusülesannetega ja nen
wõtmega — koolidele ja i
õppimiseks.
Teine täiendatud trükk. Hind ainult 80
See on ainulaadne raamat k
maailma kirjanduses. Seepärast seda
koolis kui kodus, äris, kantseleis, a
lehetoimetusis a igal pool, kus Ee
keelt kirjutatakse, nii palju nõuakse,
mõne aastaga juba on ilmunud
10.000 eksemplari.
Pealadu
„Päewalehe" raamatukauplused Tallinnas
Suur Karja t. 23. Pikk t. 2

Pariisi ajakirjanik Narwas

Läinud pühapäewal wiibis Narwas Prantsu kirjanik „Le Temps'i" toimetaja Herni de M üühes oma abikaasaga. Prantsuse ajakirjanik tutwu wa linna tähtsamate kohtadega ja tegi wäljasõidu wa-Jõesuhu, kus tutwus suwituskohaga. Eriti prantslastele meeldiwat Narwa-Jõesuu suure merekand.

Politseipeegel

Kaaliwargad wööral põllul. Tallinna ja konna wäikemaaharijate seltsi liige Tõnis Riiman seltsi põllult salkkonna poisikesi, kes warastasid kaalikaid. Tagaajamisel põgenesid suurem hulk, kaks poisikest Erich R. ja Arn. M. saadi kätte.

Kasimata öllepoes kaubeldi keelatud ajal. Lii tän. 42 asuwa öllepoe ruumid olid mustad ja ka kuid jelleet hoolimata kaubeldi seal keelatud ajal.

Purustati traataed Nõmmel. Nõmmel, M teel 76 on Jaan Auliku krunti ümbritsew traata gatud läbi niimest kohast.

Peksmise eest tänawal wõeti wastutusele Kõ nawal 15 elutsew Friedrich Mänd.

Woorimehe kihutamine rahwa seas. Wanak turul sõitis liig suure kiirusega rahwa seas töötaw Johan Otsa.

Peksis ja määris törwaga ülikonna. Joh. taebusel olewat Malmi tän. 8 uue maja ehituse töötaw Aug. Stint löönud teda jalaga ja määrinu waste kätega tema ülikonna.

Warguseid. Arnold Toomusel warastati Lii tän. 53 lukustamata kuurist ülikond 25 kr. wäärt Aug. Silberil kohwik „Kommertsis" rieteruumist Aug. Peebul Estoonia puiestee 15 hoowist 3 õun Aleks. Reemeril S. Tartu mnt. 52 maja eeskojast rataS; Aug. Maasingil Weske tän. 7 korterist 1 Bruno Rammol trammiwagunis raha ja wekseid 1 wäärtuses; Ludwig Lassil Wana-Viru tän. 6 eine 32 grammofoniplaati; Ida Säärel Poska tän. 49 rist raha, laulatusõrmus ja pärlid 93 kr. wäärtu

Riisumine. Benita Koormannil riisuti Raekoja asuwas wäljakäigukohas käekott rahaga. Kahju 4

Peksmine ja paugutamine hipodroomil. Hip mi traawiwõistlustel Paul Waltson löi mitu korda Benita K. wastu nägu.

Sealsamas paugutas korkpadrunitega ulakas tüla poiss Andreesen, kes waremalt on karistatud guse eest.

Üüriraha nõudmine peksu ning sõimuga. Üür mittetaimuie pärast ilmus korteriperenaine Melan Koidu tän. 30—12 elutsewa Johanna Tamme kort eraldi sissekäiguga toauksе awamise teel. Sissetu hakkas sõimama ning peksma kätega wastu nägu ja woodis lamawat Tamme.

Wastutaw toimetaja L. Kenn.
Wäljaandja Tallinna Eesti Kirjastus-ühisus.

Laudlinasid ja salwrätikuid
soowitab suures walikus odawate hindadega
Hollandi pesukauplus,
omanik Kerman Johanson.
Mundi tän. 3, kõnetraat 431-60.

Tööotsimised

Korralik neiu
wajab pasikohta wõi teenijaks wäikesesse perekonda, on teeninud, omab tunnistused ja soowitused. Pal. teat. sst. „Oma korter".

Teenija maalt
soowib kohta üksteenijaks wõi laste juure, on kõiges wiinud, wõib olla ka pasikoht, omal korter. Teat. sst. „Maalt 9×9"

Teenija,
heade soowitustega, enne 20 aastat ühes perekonnas teeninud. otsib kohta, oskab keeta ja on lapsi kaswatanud. Wõib ka pasikoht olla. Kirj. sst. „Anna".

Saareneiu
soowib kohta lihtsa. wäikes. perekonda majateenijaks wõi perenaiseabiks. Kirj. sst. „Wähe kostust".

17-a. tütarlaps
palub wõimaldada mingi päewase teenistuse wõi äriste õpilaseks, on kõigega rahul. Kirj. sst. „Lootus 6034".

Noor neiu
palub anda majateenijakoha. Armastab lapsi, ei põlga tööd. Teat. sst. „M. 323".

17-aastane Saaremaa poiss palub anda
õpipoisikoha
lukus-, puu- wõi kullasepa juure. Teatada sst. „Sõnakuulelik".

20-a. noormees
palub anda mingi teenistuse, rahul kõigi töödega. Kirj. sst. „Noormees 20".

Haritud, meeld. wälim.
noor neiu
les omab täiel. wilumuse kontoritöös, palub anda koha töös tuse, kontoris, panka, äris wõi muud wastawat. Palun teat. sst. „Wilumud tööjõud minewikus".

Wilunud
kammija
soowib kohta. Teated ühes asukoha ja tingimustega saata sst. „A. 1499".

Austatud
kuuksurid!
Wõimaldage tööd wilunud neiule Kirj. sst. „6052".

Kes soowitaks
wõi wõimaldaks neiule koha juukseõõstusse? Tasuks kuupalk Kirjad sst. „2785".

Neiu soowib
masinakirjutajaks.
Kirj. sst. „Masinakirjutajanna".

Noor tütarlaps
palub anda kohta
kuhugi nõudepesijaks wõi lihtsamasse kohta. Kirj. sst. „6057"

Potisepp
wõtab weel töötellimisi wastu, sõidab ka maale ja teeb ka korstnaid. Kirj. sst. „Potisepp 6070."

Aus, korralik
maaneiu
palub anda mingi teenistuse, oskab keeta ja oskab ka kuduministöö, on töökas. Teat. sst. „Nr. 444".

Mütsitegijad,
wõimaldage naisterahwale käealuseksoht. Kirj. sst. „Wilunud 5511".

Maalttulnud neiu,
soowib kohta
tunneb majapidamist, oskab õmmelda, wõib ka pesu pesta. Pal. teat. kirjal. sst. „Nr. 11+4938"

Neiu
soowib kohta üksköik mis alal. Teat. sst. „Regina".

Soowin kohta
kas kinosse, puhwetisse wõi arsti juure kõnetundideks. Teat. sst. „M+A+4968".

Kes wõimaldaks
tublile, karskele meesterahwale sulaseksoha linna wõi maale? Tunnen täielisest põllutööd ja puutööd. Kirjad sst. „Elu üksindus 36".

Waikne Hiiu neiu palub anda
teenijakoha
Enne kohusetruult teeninud, on soowitus. Kirj. sst. „Hoolas ja aiandlik".

Hiiumaa tütarlaps soowib
perenaiseabiks.
Teat. sst. „Waenelaps 2".

150 kr.
maksan kohe sellele raudteelaiele, kes wõimaldab jõukamale, masinate alal töötanud wiisakale noormehele koha raudteewalitsuses nüüd wõi edaspidi. Kirj. sst. „Ahjukütja".

Keskk. majap.-kl. harid.
neiu
soowib perenaiseabiks Saksa wõi Inglise k. rääkiw. perek., õpil. apteeki, müüjannaks kaupl., järeleaitajaks algk. õpil., kontori wõi kassasse, wõi muud. Nõus ka äraõõduks. Esikohal Wiljandi. Teat. sst. „Poole kuu palk".

Esimese poole kuu palk
sellele, kes soowitab korralikule ja karskele noormehele koha, kas kuskile laudusse wõi riigiautusje kergematele töödele wõi kõikjaks. Kirj. sst. „4945".

Korralik neiu
soowib teenijaks. Teat. sst. „42 ja 6".

Korralik, wilunud
juukseõõkaja-neiu
soowib kohta. Teat. sst. „Korralik 6024".

Noor maaneiu
soowib teenistust, on enne teeninud, omab tunnistuse. Kirj. sst. „Teenija 6025".

Otsin kohta
majapidamisse, oma korterist käies, oman soowituse, oskan keeta. Teat. sst. kwiit. nr. 6031 eitenäitajale.

H-rad töösturid!
Wõimaldage karskele noormehele kestew teenistus, kas tisleri käealuseks wõi mõnel teisel alal. Kirj. sst. „Isikutunn. nr. 649792".

Karske, 1-liigi
autojuht
otsib kohta, kas omaniku juure wõi kergeweoautole. Wõib olla ka wäljaspool Tallinna. Kirj. sst. „Nr. 501".

Tubli, töökas meesterahwas soowib
miskit tööd,
üksköik mis alal, on ennem teinud puu- ja rauatöid, wõib ka olla lihtröö, saab kõigega walmis, ei põlga ühtki tööd. Pal. teat. sst. „Töömees 6018".

Naisõõpilane
soowib kohta
üksköik mis alal. Wõib ka lapsi õpetada, majapidamises abiks olla jne. Teatada sst. „Peab leppima".

Keskmistes aastates
neiu
hea keetja, soowib üksteenijaks. Kirjad sst. „80×80".

KES
wõimaldaks koha noorele neiule äriste, koloniaalkaupl. õpilaseks wõi mingi muu teenistuse wäikese tasu eest. Teat. sst. „13×13".

Korralik
maaneiu
palub anda teenistuskoha, on kauemat aega teeninud oma korterist käies. Teat. sst. „Ustaw neiu 567".

Keskealine, korralik
neiu
soowib üksteenijaks wäikesemasse perekonda, on ennem teeninud, tunnistused ja soowitus olemas, oskab ka keeta. Teat. sst. „Kindel Lootus 5554".

Wanem, aus meesterahwas otsib mingit
teenistust
kas hobusemehe wõi jalatööle. Narwa mnt. 47—1, G. Kokk.

Üksteenijaks
soowib wiisakas neiu, oskab hästi keeta, omab tunnistused. Teat. sst. „E. 555".

Wilunud
mantliõmblejа
soowib kohta, teeb ka kleiditööd. Teat. sst. „Wilunud 8".

Aus teenija
otsib kohta üksteenijaks, on enne teeninud, omab tunnist., tunneb ka juudi köögi. Teat. Wase tän. 7, wiirtspoodi.

Kudujad!
Wõimaldage tööd wilunud koetud töödе õmblejale. Teat. Imanta tän. 10, ajalehekioski.

Wilunud naiskoik
otsib kohta kokaabiks wõi paremasse majasse üksteenijaks, walitseb 3 kohal. keelt ja omab head tunnistused. Teat. sst. „Ustaw teenija 24".

Aus tütarlaps
soowib kohta perenaiseabiks wõi lapse juure. Küs. Wäike Liiwa tän. 24—23, Beljaew.

Noor korralik
juukseõõkaja
soowib kohta, nõus ka w
sõiduks. Kirj. sst. „Wil
5568".

15-a. tütarlaps palub
mingi
teenistuse,
kas lapsehoidaks, perenaise
wõi üksköik mis töö. Pal
mnt. 7—11, wõi teat.
„Tõsine palwe".

2 korralikku nei
soowiwad äriste, sõõgim
wõi muud kergemat tööd. M
tawad keeli. Teat. sst. „N
kõigega".

RAKWERE
- waksalt raamatukapis
- on „Päewaleht" müügil
- „Päewalehe" finnajõudmisel homm. k.
- 5—10 ja k. 6—9 õht.

„Päewaleht", ja „Laste-Rõõmu"
tellimisi ja kuulutusi wõtab wastu ja müüb üksiknumbrid.
„Päewalehe" abitalitus, S. Blande,
kirjutusmaterjali- ja raamatukauplus
Narwa mnt. nr. 29 Narwa mnt. nr. 29.

Tööpakkumised

Talla- ja kontsapanijat
kingseppa
tarwis. Läbiömmeldud käestkätte lastejalanõude-töö. Uus-Kalamaja t. 82.

Kingseppa
waja wanale tööle ja käealust puukontsa-tööle. Kopli t. 14-a.

Mantliömbleja wajab
õpilast,
17—18-a. neidu. Uus-Tatari tän. 2-a—2.

Kingseppa
waja wana parandustööle Uus-Kalamaja tän. 20.

16-17-a.
maaplikat
tarwis kodustele töödele. Küsida Narwa m. 29, kauplusest.

Naiskarjarawitsejat
waja wäikesema karja peale 1. novembrist. Lüpsioskus nõuetaw Teatada Hagemeister Paunküla ef., Kose kaudu.

2 mööblitisslerit
waja Jakobi tän. 18, töötuppa.

Rätsepp wajab
käealust
kellitud töödele. S. Kompassi tän. 24—5.

Kautsjonivõimelist
puhwetidaami
waja kohwikusse. Teat. flt. „30 + 4918".

Rätsepa-abilist
naisterahwast, kes töös täiesti wilumud waja meestetööle, Teat. kirjal. flt. „P. T. 4578".

Lasteta abielupaar, kellel tunnistused wõi soowitused, wõib
koismenekoha
saada. Läh. teat. pärast kl. 8, Süda tän. 15—2, Johs M. Kruus.

Maale tallu tarwis
tüdrukut,
peaasjaliselt karja jaoks ja talitusele. Küles anda hommikul kell 9 Pikk t. 40—5.

Wajatakse tallu
tüdrukuid,
kes oskawad teha kõiki talus ettetulewaid töid. Teat. saab kl. 8—11 Liiwamäe tän. 29—19

Hästi wilumud naister.
mantlitegijat
tarwis töötuppa. Nõrkadel ei maksa tulla. Maakri tän. 8.

Kartuliwõtjaid
tarwis linna ligidale maale. Tulla kella 10—12 Paldiski mnt. 87—5.

Lihtsasse perekonda waja
teenijat,
keda huwitab räätsepatöö õppimine. Girgensoni tän. 4—4.

Karjast
waja maale. Pakkumised flt. „Karjana".

Kingseppa
tarwis S. Juhkentali t. 89—1.

Wilumud
kingseppa
waja. Kaubelda kaubaturul nr. 212.

Нужна
прислуга,
русская или говорящая по-русски. Raua tän. 3—23, отъ 6—8 вечера.

2 head puutöölist
tarwis. Nõmme, Harku tän. 26—8, tulla täna kell 8 õhtul.

Kiiresti tarwis
rätsepatöölisi,
kes teewad sineleid ja frentsche. Tulla Olga tän. 5, Riis.

Wilumud
rätsepa käealust
tarwis. Nõmme, S. Pärnu mnt. 197 (Kiwimäe jaamast).

Õpilast
waja juukselõikusärisse. Kopli tän. 14-a.

Sulast ja tüdrukut
tarwis maale. Kaubelda teisip. kl. 10—12 Kesk-Kalamaja t. 2, hoes.

Maale tarwis
tüdrukut,
soowitaw wanem inimene, kes oskab iseseiswalt karja talitada. Kaub. 9. sept. kella 11—12 Puuwilja tän. 8—3.

Tarwis kauema praktikaga korralikku, karsket, kautsjonivõimelist
autojuhti
kergeweoauto jaoks, maal kui linnas sõitmiseks. Remonditöö tundmine tarwiline. Teatada flt. „T. + 4939".

Linna ligidale maale tarwis
teenijat,
kes oskab ja tahab talitada loomi. Uue Maailma tän. 5.

Pagarit
(wärkmeistrit) on tarwis, kes oskab kondiitritööd. Kirjad flt. „800".

Tüdrukuid,
kes talutööd tunnewad, waja linna ligidale maale. Kaubelda teisip., 9. sept. kl. 9—11 homm. S. Tartu mnt. 46, hoowis.

Kohe tarwis karsket
kingseppa,
kes tunneb täiesti tuhwlitööd ja mõistab ka juure lõigata. Joodikuil mitte ilmuda! Kopli tän. 2, Kadaja kauplus.

Noort teenijat
tarwis jookswahaigele naisterahwale. Tatari t. 25, alum. korral, krt. 48.

Maale alewisse waja
pagaritöölist,
kes tunneb saia-, leiwa-, peenleiwatööd, soowitaw ka koogitöö. Kaubelda Wabriku t. 21—4 õrasõit teise päewa hommikul kell 7.

Nõmmele tarwis üksikut
majateenijat.
kes saab hakkama kõigi töödega. Kaub. Kopli tän. 14-a, juukselõikusäris.

Teenijat
tarwis linna ligidale maale. Kaubelda teisipäeval kl. 10—11 Kentmanni 7—5.

Kaht õppinud
maalrit
tarwis. Tulla homm. kl. 7—8 Tõnnimäe tän. 7—5.

Wajan hästi wilumud
laagrimantliõmblejaid ja õpilasi.
Pikk tän. 37—4.

Tüdrukut
tarwis maale linna ligidale. Kaubelda teisipäeval, 9. septembril kella 9—10, E. Tartu mnt. 5, majandusühis. hoowis.

Õmbleja
õpilasi
tarwis Tina tän. 24—2.

Kraawitöölisi
wajatakse piiramata arwul: 1) Jõhwi metskonda 3 klm. Jõhwist, Edise metsawahi juure. 2) Sonda jaama juure, küsida Ed. Wospert.

Sulast ja tüdrukut
tarwis maale. Kaubelda kl. 8 kuni 9 homm. S. Pärnu mnt. 10, Mamersi hoowis.

Wajatakse wilumud
korsetitegijat,
kes oma tööd hästi tunneb. Uus tän. 11, krt. 2, kl. 6—7.

Passijat
waja paariks tunniks päewas. Teatada flt. „Kompassi pol. piirkonnas".

Wajatakse
2 müüritöömeest.
Kaub. 9. sp. kell 8.15 min. Harju maawalitsuse hoowil, S. Roosikrantsi tän. 12.

Täiesti tööd tundjat
pagaripoissi
tarwis wäikese saia tööle. Samasse tarwis täiesti wilumud kringlimeistrit. Teat. flt. „Kringlimeister".

Wilumud
naisettekandjat
kohe tarwis õrasõiduks (restoran-wõõrastemajja). Tulla esmasp. kl. 5—8 ja teisip. kl. 9—11 päewal hotelli „Europa", tuba 5.

Wajatakse Eesti ja Wene keelt walitsejat
müüjat
liha- ja koloniaalkauplusse. Tulla Kopli, Bekkeri teh. 2-b, liha- ja koloniaalkauplus.

Korralikku, 16—20-a.
käskjalga
kohe tarwis. Üldine ajakirjanduse kontor, Harju tän. 48.

Maale tallu waja
2 tüdrukut
Kaubelda S. Brookusmäel 4—2

Kohaliku restorani kõhe waja
tublit sulast.
Teat. flt. „Tubli sulane".

Tüdrukut
tarwis linna ligidale maale. Kaubelda teisipäewa hommikul kella 9—11 Paldiski m. 15, Linzbachi poes.

Karjast
tarwis maale. Kaub. 9. sept. septembril kl. 10—½11 Suur Tartu maantee 51, hoowis.

Jaama lähedale tallu wajan
tüdrukut,
kes põhjalikult tunneb loomatalitust. Rääkida kl. 5—7 p. lõunat ja kl. 7 hommikul Kolde t. 14 (Pelgulinn).

Linna lähedale maale tarwis
tüdrukut ja sulast
Kaubelda 9. sept. kl. 12—2 Polgu tän. 6, hoowis.

Korteriotsimised

Wajan 4—6-toal.
korterit
kõigi mõnusustega, soov. autokuuriga. Teat. kl. 9—5, tel. (20) 4-08.

Riigiametis olew intelligentne noormees soowib erafisekäiguga
mõbleeritud tuba
soowitaw 2. wõi 3. linnajaos. Pakkumised saata flt. „Ilu".

Lasteta abielupaar soowib 1—2-toalist
korterit.
Teat. flt. „K. N. 4902".

Ametisolew preili soowib erafisek.
tuba
wõi wäikest korterit kesklinna ligidal. Teat. flt. „Ühes hinnaga"

Majaomanikud!
Waikne, korralik neiu otsib wäikese toaga korterit. On kindel annet ja maksab alati täpselt. Teatada flt. „4881".

Lasteta abielupaar wajab 2—3-toalist
korterit.
Teat. flt. „Korralik 45".

Nõmmele waja 3—4-toalist
korterit
kõrwalruumega, wõi omaette maja. Kirj. flt. „E. K. 4879".

Otsin korterit
3 wõi 4 tuba wanniga, 2. wõi 3. linnajaos. Teat. flt. „Otsija 6026".

Riigiametnik, wäikese perekonnaga wajab 1. okt. omaette, sooja, päikesekõllast, wäikest
korterit
5. linnajaos. Teat. ühes hinna äratähendamisega flt. „801".

Tööstuseruume
tarwis äriruumiga wõi ilma, wõib olla ka hoowipealses majas, hoowi poolt sissekäiguga, soowitaw kesklinnas. Teat. flt. „Nr. 6002".

Wajatakse Nõmmele 4—5-toal.
korterit
ühes kõigi ja werandaga. Soowitaw weewärk. Teat. flt. „21782".

Kellel on
pesumaja
edasi anda. Teat. flt. „Pesumaja 5531".

2 kindlas ametis härrat wajatawad erafisekäiguga
möbl. tuba,
soow. kesklinna ümbruses. Teat. ühes hinnaga flt. „26×27".

Adwokaadid wõi arstid, kel oleks wõimalik anda tarwitada oma
westuwõtutuba?
paariks wastuwõtutunniks päewas? Teat. flt. „100+5530".

Haritud preili (õpetaja) otsib 1—2 mugawasti mõbleeritud
tuba.
Teat. flt. „E. O. 5523".

Wajan korterit
— 3 tuba, kõk, teenijatuba ja wann. Pakk. flt. „1852".

Wajan ruumi
plitidiga tööksja jaoks. Kirj. flt. „H. K."

2-liikmeline perekond soowib
korterit,
1—2 tuba wõi möbl. tuba kõigi tarwitamisega, üüri ettemaks wõimalik. Teat. flt. „1885".

Wäikest tuba
otsib ametiskäija neiu. Teat. flt. „6041".

Soowin üürida
pesumaja
wõi pesuwastuwõtmiseruumi. Pakk. flt. „Pesuruum".

Waikne perekond (lasteta) soowib 1—2-toalist
korterit.
Teat. flt. „1+2".

Korralik noormees soowib omaette wäikest
mõbleer. tuba
hinnaga 15—20 kr. Kirjad flt. „S. R."

Soowin üürida 2—3-toalise
kor erit
2. linnajaos wõi linna sees. „Päästearmee", Uus Sadama tän. 11-a.

4—5-toalist
korterit
otsitakse kesklinna ligidal, puumajas. Kirj. flt. „3 täiskasuwanut".

Korteripakkumised

Suurem tuba
wõlja üürida ametiskäijale meester. Kesk-Kompassi tän. 18—6.

Tuba
erafisekäiguga saada. S. Tatari tän. 10.

Tuba
mööbliga üürile anda Pikkjalg 4—2.

Daamide-osakond
üürile anda. Soov. kirj. flt. „Daam + osa".

Nõmmel, omaette majas, aia sees, wälja üürida
talwekorter
2 tuba kõigi ja werandaga. Nõmmel Wana Pärnu m. 5, jaama lähedal.

Kindla teenistusega abielupaarile wälja üürida 2- ja 3-toalised kortereid
uues, moodsas palkmajas, Balti jaama läheduses, kuniüür Kr. 50 ja 60.— Soowiatwaldused flt. „N."

Kojamehekohti
1. linnajaos, uues majas, karskele abielupaarile (ehitustöline wõi lukusepp) ilusa 2-toalise kelbrikorteri eest ära anda. Soowiatwaldused flt. „H".

Soliidsetele, intell., lasteta inimestele üürile anda
2 ilusat tuba
mõnusustega ja kõigi tarwitamisega, kesklinnas. Narwa m. 28—1.

Intellig. perekonnas ära anda omaette ruumilas mõbleer.
tuba
kesklütte, wanniga jne., asub Waksali pst., hind 40 kr. Teat. flt. (ühes ameti äratähendam.) „429-99".

Kindlas ametis isik wõib tulla
kaasüürilisebs
Lihtsasse perekonda. Hiir 8 kr. kuus. Niine tän. 6—10, sissekäik hoowiwärawast.

Kindlas ametis meesterahwas saab
kaasüürilisek s
wanema naisterahwa juure. S. Juhkentali tän. 85—21.

Ära anda suur
hästimõbl. tuba
1 wõi 2 isikule. Gonsiori tän. 17—10.

Puhas, päikesepoolne
tuba
mööbliga ära anda korralikule, kindl. ametis härrale. S. Juhkentali tän. 14—10.

Kaasüürilisek s
wõib tulla härra wõi preilt, saab omaette wäikese ruumi. Girgensoni tän. 16—2, tulla kl. ½7—9.

Mõbleerit. tuba
ära anda kindlas ametis härrale. Kalju tän. 6—8.

Omaette tuba
ära anda Oa tän. 8—1.

Kindlas ametis isik saab
pool ruumi
ühiku juures. Weski tän. 9—2.

TRÜKIKODA

Litograafia, tsinkograafia, ofsettträkk, köitekoda. Kõige täielikum tööstus sel alal Eestis. Tööde hinnad kõigile kättesaadawad. Tööde walmimise ja headuse eest täieline wastutus. Kõige mitmekesisem walik trükitähti. Täielisemad rotatsioonmasinad ja kiirpressid ning ladumasinad.

Tallinna Eesti Kirjast.-Ühisus
Pikk tän. 2, kõnetr. 11-08.

Toiduainetekauplus
ära anda linna sees. Teat. saab Harjuwärawa treppide juures lehemüüjalt.

Ilus, päikesepoolne, 4-toaline mõbleeritud
korter
telefoniga kõhe ära anda. Soowikorral tubade-wiisi. Suur Tartu mnt. 51—2.

Puhas, päikesepoolne
mõbl. tuba
ära anda Wäike Ameerika tän. 8—2.

Suur, mugawasti, mõbleer.
tuba
erafisekäiguga, soliidsele härrale ära anda. Liiwalaia tän. 22—20.

Puuwiljakauplus
kauba ja sissesõidega ära anda. Narwa mnt. 48-c.

Erafisekäiguga, mööblita
suur tuba
wõlja üürida, elektri ja kõigi tarwitamisega. Nõmmel, Ida tän. 7—2, 5 min. tee jaamast.

Mõbl. tuba
intell. isikule wälja üürida. S. Söörensi tän. 6—2.

Mõbl. tuba
erafisekäiguga, soliidsele isikule ära anda. Tatari t. 9—3.

Kuiw
kartuli- wõi õunakelder
odawasti wälja üürida. Tolli tän. 6, küsida Tolli tän. 4—12, Lõuke.

Tuba
wälja üürida Kodu tän. 8—2.

Korter
ära anda Puuwilla tän. 5—1, sitsiwabriku juures.

Korter,
tuba, kõk ja eeskoda — wanemas majas ära anda, wee ja elektriga. Wana Kalamaja tän. 10—3.

Korter
3 tuba, elektrwalg., päikesepoolne, soe, kuiw, hästiehitatud palkmajas wälja üürida. Olga tän. 5—1, telefon 13-93.
Sealsamas kelbrikorral äri- wõi töötoaruumid saada.

Kaasüürilisebs
wõib tulla naisterahwas Tatari tän. 48-b—10, paraaduksest. Kõrwal majas (nr. 48—5) ära anda mõbl. tuba üksikule preilile.

Mugaw, päikesepoolne
mõbl. tuba
erafisekäiguga, wälja üürida. Uus Kalamaja 8—1.

Mõbl. tuba
wanni tarwitusega, saada Raua tän. 38—17, Kompassi tänawalt esimene maja.

Suur, ilus
mööblita tuba
ära anda Tehnika tän. 1—1.

Mõbl. tuba
erafisekäiguga, elektri ja kütega, päikesekõllane, ära anda intell., kindlas teenistuses isikule. Tehnika tän. 13—3.

Omaette
tuba
ära anda 1—2 isikule wõi õpilastele Girgensoni tän. 20—3.

Tööruum
saada ja kaasüürilisek s wõib tulla kindlas ametis meesterahwas. Suur Roosikrantsi t. 8-a—11.

Müüakse

Müüa
palkmaja
Nõmmel. Sealsamas ka saali- ja söögitoamööbel. Teat. flt. „Maja ja mööbel."

Heas korras küljekorwiga
mootorratas
odawasti müüa. Näha igapäew pärast kl. 4 Kopli tän. 78—62, 2. maja.

MÜÜA
pianinod

hästi tuntud wanematest wabrikutest, suure, ilusa kõlaga, pehme mänguga ja wäga wastupidawad. Hinnad odawad. Wastutus ja maksukergendus.
Muusikaäri C. LEOPAS,
Paldiski mnt. 14-a.
Samas müüa mugawad klaweri-keerdtoolid.

Müüa
lauapuurmasin, 4-lamb. raadioaparaat wõrkanoodiga, wõib ka wahetada. Suna tän. 15—3.

Müüa punane
saalimööbel,
tainasõtkumise metallnõu, kattewärwi paluriile, wooditekiõmblem, raam ja wäljawoodi. Falkargi t. 29—16, aia sees.

Härjapõlwe-reepintscheri
kutsikaid
(Zwerg Rehpintscher) müüa Jmanta tän. 10—3.

Juhuslikult odawasti müüa uus
Türgi diwan
W. Patarei tän. 11—9.

Hobused
müüa Wana Wiru tän. 15—4.

Müüa:
nikeldatud teemasin (50 kr.), waskööginõud, kõlwul. restoranipid. ja suur põikpeegel. Kadaka tee 4.

Platworm-wanker
müüa Tõnismäel 18, kontoris.

Pianiino
müüa Kr. 400.— eest Polgu t. 2—1.

Tammepuust
kabinettmööbel
renessansi-stiilis, saareb. poleeritud aknalungid ja Kaukaasia waip müüa. Pikk t. 71—1.

MUUA
waip — 50 kr., Türgi diwan — 45 kr., riietekapp — 25 kr., kummut 25 kr., seinakell — 15 kr., kiiktool — 25 kr., pehmeid toole, pilte jne.. Suna t. 17—1.

2-kuine, puhastwerd
iiri setter
müüa. Wase tän. 9—16.

Noori õunapuid
müüa Prii tän. 15-a—2.

Kontori tammepuust
kirju uslaud
ja kapp ning Lutheri poolpehme kaalimööbel müüa Raua tän. 24—9. Näha igapäew kl. 4—7.

Originaalseid
wõimlemise- ja plastikatantsusandaale
tellimise peale ja walmis.
Joh. Kulli töästuses W. Tartu mnt. 18.

Juhtumisi müüa
ihunitu- wõi aednikuwanker.
Gonsiori tän. maneeshis, küsida kutsar Jakobilt.

Wäike, korras
maja
müüa, asub 1. linnajaos. Teat. kuni 15. kp. flt. „5000 kr."

Kingsepa lappimismasin
odawasti müüa S. Pärnu mnt. 46—2, sissekäik tänawalt.

Majapidamise lõpetamise puhul
kõiki asju müüa,
muuhulgas ka saarepuust söögitoamööbel. Laial t. 43—1 hoowis. Tulla kl. 11—1 ja 4—7.

Odawasti müüa 3 suurt, ilusat
Persia waipa
Soow. flt. „3 waipa".

Uus, prunkimata
talapaat
18 jalga pikk, müüa Saaremaal, ille Leisi, Mõrrika küla, Aleksi Tahu juures.

Õunu
(antonowkad, 120 pd., eksportkaup), ära anda. Küsida Müüriwahe tän. 17—4, kl. 9—10 ja 5—7.

Kohe müüa jalaga „Singer"-
õmblusmasin
wähe tarwitatud, hind 150 kr. Tatari tän. 15—10, hoowimajas.

Saapakreem

on kõige parem.

10 krooni eest müüa reformpõhjaga
raudwoodi.
S. Karja tän. 9—6, tulla kella 2—7.

Pruugitud mööbel
müüa (rohelise plüüsiga). Niine tän. 8—5.

Odawamini kui mujalt ostate tugewaid
Türgi diwaneid ja kuschette.
ka igasugu wana mööbli asjatundlik parandus, Samas müüa tarwitatud raudwoodi (2 laiust) reformpõhjaga, ja käsiõmblusmasin. Pääskese tän. 8, sadulsepatöökojas.

Puhastwerd
Beig a bulldoggi kutsikad
odawasti müüa. Liiwamäe tän. 46—1.

Ostetakse

Krasnokutsky
ostab müüb
briljante, kulda, wanaaegset hõbedat, portselani, kristalli, ja walgeid pandimaja kwiitungeid
Kullasepa 8 tel. 431-59
Sissekäik paraaduksest.

OSTAN
hea hinna eest meester. riideid, pandipileteid, häid Wene raamatuid ja wanu postmarke. Wene t. 1—9, II korral.

Ostan hea hinnaga
meester. pruugitud ülikondi, pastitüid, pükse, pintsakuid, pesu, jalanõusid. Tulen koju. Teat. Kadriorg, Koidula tän. 26—7.

Hinda wäljaspool wõistlust maksan
briljantide, kulla, wanaaegse hõbeda portselani, homm.-maa walpade ja pandim. kwiitungite
eest Wene tän. 4, Demini maja kl. 9—5.

Maja
(omaette) Nõmmel soowin osta, Rahumäe, peajaama wõi Hiiu jaama läheduses, hinnaga kuni Kr. 7000. Korraga wäljamaks wõimalik. Teat. flt. „Nõmme + 4849".

Ostan lõigatud ja wäljakammitud
juukseid.
Lai tän. 6, Dreger.

Wajatakse
käsikäru
leiwatweeks. Wõib olla ka lastita. Alberti tän. 3.

Maja
soowin osta Tallinnas, kesklinna läheduses, hinnaga kuni Kr. 35.000. Wäljamaks kuni 20.000 krooni (wahetalitusega). Teat. flt. „Oft 4845".

Soowin odawasti osta
linnu- ja jäänesekoera
Kirj. teated hinnaga palun saata Tallinna postkontori, postkast 218.

Ostan
wanu meeste-, naiste- ja lastariideid, jalanõusid, pesu jne. Tulen koju, maksan hästi. Teat. flt. „B. B. B."

Kõige kõrgema hinna eest ostan kõiksugu
pruugitud riideid
pandipileteid, saapaid ja pesu. Sauna tän. 10—7, Wiru tän. nurgal.

Soovitakse osta:
hea lapsewanker, elektr. söögitoalamp, magadistoa sisseseade. Wast. postkast 363, Tallinn.

Soowin osta prunk.
raudpiidi wõi raudahiu.
Teat. Sauna tän. 10—7.

Soowin osta wäheprunkitud
toole
Kirj. flt. „Toolid".

Kes annab telefoni üle?
Teat. flt. „6060".

Mitmesugust

Wäljastõõtmud kuulus wanaaegne
hiromant.
Maks wabatahtlik. Erbe tän. 4—9.

Kellel elusaatus tähtis, palun külastada
kuulsat hiromanti
Enne Jõe tän., müüd Ülem-Jõe tän. 14—8, paraaduks, all korral.

Karstnas
Tõstamaa kaudu, müüb „Päewalehe" ärikuid numbreid hra J. Minnemaa.

Wäljastõõtmud kuulus
Hollondi hiromant
Paljudele juba tuntud õigust räägimise poolest.
Wõite selles ise weenduda (ei ole kallis!). S. Roosikrantsi t. 15—25, hoowiwärawast, esim. uks, pahem. kätt, alum. kell Wastuwõtt kl. 9—3 ja 5—8, pühap. kl. 9—12.

See härra,
kellega 7. sp. rongil foreilmade üle räägiti, wõiku teadawaks, et tema peale keegi on pahane
„Seenelkäija"

Intell., meeldiwa wälimusega noor daam soowib
tu wust
intell. härraga, kes wõimaldab teenistuskoha kuskile kontorisse, büroosse, panka, ärisse. Kirj. pal. flt. „Energiline tööjõud".

Õhtu-ku
algawad 2
õpetajaiks
Lõpetades
date
Soowijaid
tiles anda
mehe t.
tusesse.

Kes
raha kiiresti
1. jaan. 19
gasi 400—6
tutus. Te
4988".

Palu
hir
ktilen täpsel
dimisest sur
jat, pildist
ma-Egiptuse
tän. nr. 3—
Paraaduks
wärawast.
jeks palun
na. Wastu

Hire
(wanaaegne)
saatust õieti
ja päewapil
mehe tän. 8

Abja
wõtab
linnisi ja
tu Abja

ROZA
hingeeluteadl
11—7. Wen
seküit tänawa

Pruugitu
foni
Kunn
ostab, müüb
gitud plaate.
komisjoni-mü
grammofone.

Pruugitud
grammof
ostab, müüb
Wiru tän.

Maja esimese
tu wajan la
300
Kirj. flt. „K

„Päe
õhtukud
on müügil
h-ra J.
kauplus

Kodose
Rohkel arwul
kartofle.
teebukursisi.

w.
h-ra
Palun tull
rele ja wõtme

Tut
soowib kesklea
itilise leidmise
wõiks weidi
ühtse ettewõtte
misel. Kirjad

Kad

Kaotatud
kohtu
pealkirjaga „
lutakse ära an

Wäike, pru
toake
kabumuid prits
ära tuua wae
Wiru tän. 18

Sõjawäelane
lamaja tän. w
reisis
fees spordisaa
ded. Palutakse
Kalamaja tän.

„PÄEV
õhtukud
müügil
Kloostri Ma
Vasalem

Pika, raske haiguse järele suikus igawesele unele 7. skp. minu armas mees ja meie hea isa

TÕNIS GELTS

sünd. 29. märtsil 1858. a

Sügawas kurbuses **abikaasa, lapsed ja lastelapsed.**

Kirstupanek 9. sept. kell 8 õhtul.. Matmine Tallinna Jaani kirikus kesknädalal, 10. sept kl. 1/22 ja sealt Pirita uuele kalmistule

---

Südamlik tänu

kõigile, kes wäikese **Walwe** kaotuse puhul meile oma kaastunnet awaldasid ja troosti pakkusid ning Walwet wiimsele puhkepaigale saatsid ja tema kalmu rikkalikult kaunistasid lilledega; eriline tänu Lenderi gümnaasiumi õpetajas- ja õpilaskonnale, Kristliku Noortenaiste Ühingule ja minu kaasteenijaile.

Karl Saar.

Õnnetu surma läbi lahkunud kaitseliitlast

† August Pollmanni

mälestab lemas K. L. Järwakandi ü kompanii.

Teadaanne.

Seega teatab **Uute raudteede ehituse amet,** et ehitatawatel Tartu-Petseri l.-r. ja Rapla-Wirtsu k.-r. raudteedel töörongide liikumine on alanud, mispärast kõrwalistel isikutel **liikumine** raudtee tammi ja nõlwasid mööda on **keelatud** ja raudteest ülekäimine ja ülesõitmine lubatud ainult selleks määratud ülesõidukohti mööda.

Keelust üleastujad wõetakse wastutusele Rhk. N. § 762 põhjal.

Uute raudteede ehituse amet.

Klaweritunnid on alanud.

Wõtan weel wastu uusi õpilasi.
Wäike Pärnu maantee 20—3.

Irmgard Ruus-Jürwetson.

Kõnet kl. 10—11 ja 5—6. — Telefon 14-50.

Minu mängugrupis (Saksa keele õppimiseks) algab tegewus. Õpetus joonestamises, maalimises, modelleerimises, wäljalõikamises, laulmises ja wõimlemises. Algõpetus lugemises ja kirjutamises.

Pr. Ülemõpetaja O. Treuer,
dipl. lasteaednik.

Kõnetund kl. 2—5 W. Pärnu maantee 13—2.

Mänguring

4—7-aastastele lastele awatakse kõige lähemal ajal **Nõmmel,** Wabaduse puiesteel 65, awarates ruumides. Töö, laul, mängud ja wõimlemine wilunud kaswatajate juhatusel. Wastuwõtmine igapäew kl. 17.30—19, Wabaduse pst. 65 (Koidu tän. nurgal).

Uusi lauljaid

wõetakse Tall. Pauluse segakoori täiendamiseks juure.

Tulla kell 8 õhtul teisip., 9. ja 16. skp. Kentmani t. 6.

T. P. S. Juhatus.

Eduga töötaw tööstusettewõte wajab direktoriks ning juhatajaks (sellekohase kõrge palgaga)

energilist härrat,

kapitaliga 80—100.000 krooni, missugune summa täiesti kindlustatakse ja sellest makstakse 11 prots. Pakk. slt. »Direktor«. ETA

Eht Ameerika

WIHMAMANTLEID

wee- kuid mitte õhukindl kõrges headuses soowitawad

H. Jürgenson & Ko.

Tallinn, Lai tän. 12, telefon (2)17-69.

Estoonia teater

Teisip., 9. sept., kl. 8 õhtul, 2. korda

„Tannhäuser"

Rich. Wagner'i ooper 3 waat.

Kesknädalal, 10. septembril kell 8 õhtul aimukordselt — 19. korda.

„Elu aabits"

Marcel Pagnoli komöödia 4 waatuses.

Hariliku hinnad.

Harjutuste algus

keskn., 10. sep. kell 20 Estoonias. Palutakse kaasa wõtta noodiraamat.

Juhatus.

Arstid

Dr. W. Kuldwer.
Sisehaigused.
Kõnet. kl. 11—12 ja 4—6 p. l.
W. Roosiktantsi t. 1 (Wabadusplatsi nurg.), tel. 235.

S. Roosikrantsi 4—3.
Telef. (2)13-64.

Dr. N. Blumenfeldt.
Kopsuhaiguste eriaarst.
Kõnet. kl. 3—5
S. Roosikrantsi tän. 4—3.
Telef. (2)13-64.

Dr. Warik-Blumenfeldt.
Naha- ja suguhaigused, arstlik kosmeetika.
Kõnet. kl. 10—12 ja 5—7.

Elan nüüd
Merepuiesteel 12—4
(„Grand-Marina" kõrval).

Dr. Aug. Lassman
Sise- ja lastehaigused.
Wastuwõtt ½10—½11 ja 5—½7, tel. (2)25-82.

Dr. K. Rist
Sisehaigused.
Röntgeni- ja elektrikabinett.
Läbiwalgustused ja üleswõtted.
Diatermia. Kõrgustikupäike.
Wastuwõtt kl 10—12 ja 4—6.
Uus t. 7. Kõnetr. (2)15-79.

Dr. A. Römmer
kopsuhaiguste eriarst.
Röntgen
Kaupmehe 15—1, kõnet. 10—12 ja 4—6.

Dr. B. Wahtrik
Naahahaigused.
Kesk-Liiwa tän. 6 (end. Kirikuaia tän., keskhaigemaja wastas)
Kõnet. 8—5, telef. (20)2-86.

Dr. P. Stepanow.
Naiste- ja sisehaigused.
Wastuwõtt kl. 10—12 ja 5—7
Narwa mnt. 11.
Telef. 307-99.

Dr. A. Wessar
Kopsuhaiguste eriarst. Röntgen.
Runne t. 8, k. 1. Telef. 28-99.
Kõnet. 11—1; ½6—7.

Minu automaat-telefoni
nr. 431-48.

Dr. Harry Busch
lastearst.
Räätli tän. 2—5. Kõnet. 3—5.

Dr. E. Kirschenberg
Närwiarst.
Hingelise rawi kabinett. Pikk tän. 36, krt. 26. Kõnet. igap. kl. 9—10 h. ja 4—6 p. l.

Tagasi jõudnud
Dr. Aug. Weltmann
Laste- ja sisehaigused.
Kõnet. kl. 4—6.
Tehnika t. 14, telef. Balti 2-34

Dr. Victor V. Kroll.
Naistehaigused. Sünnitusabi.
Kõnet. kl. 11—12 ja 5—6.
Kaupmehe tän. 19—4.
Telef. 23-60.

Dr. I. Piiskop.
Naha-, põie-, neeru- ja suguhaigused.
Harju tän. 26.
Wastuw. kl. ½3—½4 ja 5—7 (wälja arwatud reedel).

Dr. E. Laur.
Kurgu-, kõrwa- ja ninahaigused.
Niguliste tän. 14—4, kõnetunnid 12—1 ja 4—6. Telefon 42902 (automaat).

Dr. Al-dra Wiita
Naistehaigused ja sünnitusabi
Wõtan niüd wastu 4—5 p. l. Jaani tän. 6. Elukoht: Keskhaigemajas, telef. 23—67.

Dr. H. Schotter
Sisehaigused.
Suur Tartu mnt. 4—4.
telefon 307-32.
Kõnetunnid kl. 4—6.

Tagasi jõudnud
Hambaarst
L. Eriks-Jürman,
Müürivahe tän. 16, trepp A, wastuwõtt kella 4—6, kõneir. Kw. 29.

Hambaarst
K. Aawik-Jakobson.
Merepuiestee 12—4
(„Grand-Marina" kõrval).
Telef. 307-22.
Wastuwõtt kl. 10—12 ja 4—6.

Ämmaemandad

Elan nüüd S. Karja t. 8—7.
Ämmaemand-masseerija
M. Lindman.

Ämmaemand
A. Mender
Wäike Pärnu mnt. 19, krt. 8, (hoowimajas) wõi Süda tän. 2.

Palwekirjad

Palwekirju
(Harju t. 34)
kõigis asjus kirjut. k.-maj. ümb. asjatundl.

Tunnid

Õpite hästi
Inglise, Saksa ja Wene keelt gruppides ja üksikult Lai t. 49—4, kõnei. kl. 5—7.

Inglise keele tunnid
üksikult ja gruppides
Mr. H. C. C. Harris
Grupid algajatele ja edasijõudnutele algawad 15. sk.
Õppetöö õhtune.
Rääkimine, grammatika, kaub.-korrespondents. Rääkida 10 kuni 12 ja 4—6 igapäew.
Kullasepa tän. 2—6.

Dipl. õpetajanna
annab hästi Inglise, Saksa ja Eesti keele tunde ja tõlgib.
Runne t. 11—3-5, hoowimaj., 2. korral. Rääk. kl. 12—7.

English lessons.
Miss Macpherson
Pikk t. 57—2. At home 5—7.

Õpetan
kiiresti ja põhjalikult Saksa ja Wene keelt (rääkim. ja teooria), täiskaswanuile ja õpilastele. Aida t. 10—2.

Saksa ja Inglise
keele tunde ann. wilunud õpet., walmist. ka kolledši. Endla tän. 5—7.

Walentine Riiwes.
Klaweritunnid
Alg. lastele hinnaalandus.
Kõnet. kella 11—12 ja õht. 6—½7 Tehnika tän. 16-f krt. 1. (Prantf. lüütseumi hoowis).

Wilunud repetitor
annab matemaatika, Eesti, Inglise, Saksa ja Wene keele tunde. Eitewalmistus koolidesse keskkooli kaiwa ulatuses. Allika tän. 8—1, küsida 9—12 ja 5—8.

Wilunud keeleõpetajanna annab õpilastele (1. kuni lõpuklassini)
tunde
Saksa, Prantsuse, Inglise ja Wene keeles, tunneb hästi koolide nõudmisi, walmistab eksamiteie. Ka täiscalistele annab tunde nimet. keeltes. Gonsiori tän. 10—2. Rääkida 10—12 ja p. l. 4—7.

English lady gives
lessons
Apply 4—8. Sauna tän. 6—4.

Majapidamise ja keedu-
kursus
algab 28. septembril. Wõtan igapäew wastu uusi õpilasi meie kursusele. Õpetus on tegelik ja teoreetiline. Kursuslased saawad sellekohased tunnistused. Austusega kursuseandja R. Sower.

Française
donne leçons de français. Visible de 11 à 1 h. et de 5 à 7. Pikk tän. 36, app. 19.

Inglise ja Hispaania
keele tunnid Ahju t. 8—6.

Õpetajanna,
kes koolis õpetab, annab Saksa, Prantsuse ja Inglise keele tunde Wilmji (Riisenkampfi) tän. 4, tuba 27. Wastuwõtt kl. 2—3 ja 7—8.

Saksa keele
tunde annab wilunud dipl. õpetajanna (teooria ja praktika). Maneeši tän. 6—2.

Konserw. wanema kurs. õpil. (meester.) annab koju käies
klaweritunde
à 50 s. tund. Kirj. slt. „Odaw + 5552".

üliõpilane, kauaaegse praktikaga, annab
matemaatika
(algebra, geom., trigon., analüüs), füüsika ja keemia tunde. Walm. keskkooli ja kolledši eksameile. Kõnet. igapäew kl. 11—1 ja 4—7. Dunkri tän. 17—9 (2. korral, hoowist).

Helikunstnik
Marg. Pomerantsi
laulutunnid
on alanud. Uute õpilaste wastuwõtmine kl. 10—11 ja 5—6 p. l. Wäike Tartu mnt. 18—3

Naisüliõpilane
annab odawasti tunde Inglise, Saksa, Wene ja Eesti keeles. Narwa mnt. 39—4.

Kunstkäsitöö- ja ilumaalimise ateljee.
Õpetus praktil. ja kunstkäsitöös, walge peju õmblus, walge ja kirju ajakohane moodne tikandus, Persia waipade kudumine, ilumaalimine, kunstlilled ja nahawoolimine, metallplastika ja mitmes. muud elus tarwil. tööd. Persia waipade parandus ja nõelumine.
Wastuwõtt kl. 10—1 ja 3—8 Pikk tän. 31—5. O. Pender.

Insener annab
järeleaitamistunde
matemaatikas. Tehnika t. 10, krt. 15, rääk. kl. 5—8.

Inglise k. tunde
annab wil. õpetajanna algajatele ja teistele, gruppides ja üksikult. W. Pärnu mnt. 18, 1.

Töötsimised

Potisepp
otsib tööd. Töö kiire ja korralik. Teat. slt. „Potisepp 35".

Tubli, töökas maaneiu
soowib kohta
rätsepa käealuseks wõi maale iseseiswaks teenijaks-perenaiseks. Teat. slt. „Töökas 4903".

Aus, töökas
neiu
palub anda üksiteenija-koha, oskab keeta, omab tunnistuse, wõib teha kõik majatööd. Teat. slt. „Nr. 777××".

2 wiisakat ja wirka neidu
soowitwad teenistuskohta, tunnistused olemas. Teat. slt. „Neiud 20 ja 24".

Teenija
otsib tööd, räägi 8 kohal. keelt. Kirjad slt. „200".

W. a. härrad pagarid!
Aus, karske, waene, 19-a. noormees palub pagariõpipoiseks linna, maale wõi alewisse. Kirjad ühes tingimustega slt. „Ei unusta".

Keskealine, aus ja korralik
üksiteenija
soowib kohta, omab head tunnistused, mõistab keeta. Pal. teat. slt. „152".

Korralik
Saareneiu
soowib restorani nõudepesijaks, on enne sel alal teeninud. Pal. teat. kuni 10. septembrini slt. „911".

Keskealine neiu
soowib kohta, oskab keeta, ja on wilunud majateenistuses, endiselt kohalt tunnistus ja soowitus. Kirjad slt. „Teenija 34".

Töötundja
aednik
otsib tööd, 35-a. praktika. Wõtab enda peale kõiksugu aiatööd. Teat. slt. „Aednik 4874".

Kuduja
soowib suka- ja sokitööle, wõib ka olla teistel töödel. Kirj. slt. „Kuduja".

Soowin
õmbleja wõi rätsepa käealuseks. Teat. kirjal. slt. „4869".

Wilunud passija
(neiu) soowib kohta, keedab iseseiswalt. Kirj. slt. „Töötaw neiu".

Wõtan enda peale
kõiksugu töid, nagu piihkmekastide tühjend., solgiweetaewude puhastam., puude ja majatraami wedu. Teat. palun. Falkpargi t. 2—7, Oogel'ile.

Kolme kohalikku keelt oskaja
müüjanna,
kaua teenimud jalanõudeäris, wilunud ka teistel ärialadel, palub anda koha. Tunnistused soowitustega olemas. Teat. slt. „Wilunud tööjõud".

Keemia tän. 6—5
maaler
teeb igasugu maalritöid odawasti ja hästi. Lakeerib mööblit kunstlikuks elewandiluuks, mis praegu moodne. Keemia tän. 6—5, Langei.

Kuresaare neiu
soowib majateenijaks, oskab keeta, omab tunnistuse, kui kohe ei ole waja siis wõib ka oodata nädala wõi kaks. Kirj. slt. „Teenija 4920".

Praktikant,
wiisakas neiu, soowib kohta juukseiõõstuse meesterõõle. Teat. slt. „Praktika 1 a.".

Noor Hiiumaa neiu
polub kohta
majateenijaks, on endisest kohast tunnistus ja soowitused. Pal. teat. Prii t. 9—1.

Töökas
maaneiu
soowib teenijakohta, oskab keeta, on ennem linnas teeninud. Teat. Rahukohtu tän. 1—1.

Aus, wanem
teenija
soowib kohta wäikesesse perekonda wõi pasiskohta, käib oma korterist. Israeli tän. 42.

Kes wajab mõni oma äriettewõttesse
osanikku
kaasatöötamise wõimalusega? Soowijaid palun teatada slt. märgusõna all „Osanik 500—700".

Wõimaldage ausale
saareneiule
mingi töö, tunnistus olemas. Kirj. slt. „Kw. 4910" wõi Maakri t. 20—14, hoowimajas.

Hästi wilunud
rätsepa käealune
palub anda koha. Kirj. slt. „42 wilunud".

Waikne, aus, terwe
maaneiu
palub kohta trükikoda wõi mujale tööstusse. Wõib ka muu töö olla, on kõigega rahul, mis aga leidub. Töötanud telefoni-keskjaamas ja majateenijana, oskab Saksa keeli. Pal. teat. kirjal. slt. „S. 1910. a."

Terwe, tugew, aus **maaneiu** soowib kohta üksiteenijaks, soow. wanemate juurt. wõi lasteta abielupaari juure. On ennem teeninud, oskab keeta, omab tunnistused. Wõib ka rätsepa käealuseks wõi üksikõik mis tööle, on walmis tegema kõik. Wõib ka sõita ära Tallinnast. Pal. teat. kuni 11. sept. slt. „Ustaw 3×3".

Naiskokk
soowib kohta, kauemat aega restoranis töötanud soojade ja külmade toitude alal, omab head soowitused. Heade elukommetega. Teat. slt. „10+4934".

Naiskokk
otsib wastawat kohta, kauemaaegne wilunuis soojas, külmas kui ka Wene köögis. Kõleri (Datši) tän. 20—3.

Keskealine
teenija
soowib kohta, keedab ja tunneb kõiki töid, on head soowitused. Soowitaw suuremale kohale. Teat. slt. „1×4931".

Keskealine abielupaar soowib
kojamehekohta,
mees oskab teha kõiki majas ettetulewaid remonttöid, tunneb keskkütet, ennem olnud kütjaks iselluloosivabr., tunneb täiesti seda ala, omab ka tunnistused endisest kohast. Pal. teat. kirjal. kuni 13. sept. slt. „Tööoskaja kojamees", wõi Paldiski mnt. 57—5, J. S.

Töösturid!
Wõimaldage 21-a. neiule kestew teenistus. Teat. slt. „Püüd- ja 33".

Wanem naisterahwas soowib päeviti tööd
passijaks,
oma korterist käies. S. Pärnu maantee 15—5.

2 korralikku noort kooliõpilast, kes õhtul koolis käiwad, palutwad anda mingi
teenistuse
wõi sissemaksuta õpilaskoha. Teat. slt. „Kaks tütarlast".

Korralik, keskealine neiu
soowib kohta
wäiksemasse perekonda; keedab iseseiswalt hästi, räägib Wene keelt, omab head soowitused. Imanta tän. 18—5.

Korralik
noormees
palub anda tööd üksikõik missugust, lepib kõigega, wõib ka olla õpipoiseks. Kirjad slt. „Korralik 28".

Hamburg-Ameerika liinil
Kesk- ja Lõuna-Ameerikasse
kui ka kõigisse maailmajagudesse igaaastased kosutus- ja lõbureisid.

Lähemalt:
Carl F. Gahlnbäcki
juures,
Wana Wiru tän. 11.
Tel. 81 ja 704.

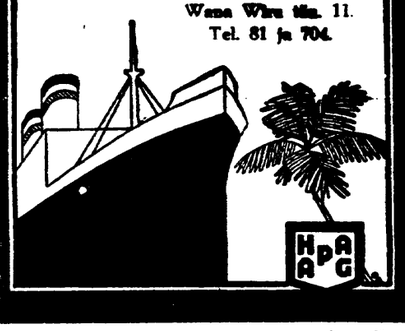

Jutlustaja
Johannes Rubanowitsch'i
ewangeeliumikuulutuse koosolekud peetakse tänasest peale igal õhtul kl. 7—9 **Pühn-Waimu kirikus.**
Teem: 2. Moos. 14,14 ja 2. Kor. 5,21

Avatud **daamide kübarate kursus**
viimase Pariisi meetodi järgi. Õpilaste vastuwõtmine igap. kl. 10—12 Uus tän 11.

Muusikatool

Kapp-Ruckteschell,
Toom-Kooli tän. 2—1.

Õppejõud:
klaweriklass — G. Kapp-Ruckteschell,
lauluklass — prof. R. Sternberg ja R. Otsa
wiituliklass — wan. õp. A. Papmehl ja R. Kruusa,
celloklass — R. Bachblum,
teoreetiklass — R. Pärts.

Õpilaste wastuwõtt igapäew kl. 12—1 ja 4—5.

Peterburi konserwatooriumi wabakunstnik
E. Wainstein-Epstein
algab oma klaweritundidega.
Kõnetraat igapäew kl. 6—8 õhtul. Tehnika t. 12—8 (hoow

Sensatsioonilise uudis!

Lokikam
Seadusega kaitstud D. R.
See kamm ondulecrib lühikesi ja pikki juukseid ilma kõrwal. al
deta, ainult lihtsalt sellega kammides juukseid. Teil ei tarwitse
wäljа raha lokimise eest ja teie juus on ikka ilusasti lokitud,
ee kamm on tingimata wajaline igale daamile. Hulk tänukirju
teas ka paljudelt lawatähtedelt. Walmistatud solidilt, ilusa
wastupidawalt. — Hind ühes posti- ja saatekuludega 2 tk. Kr.
à Kr. 3.— — Ei ole tarwis maksa raha ette. — Ery. M. S
ger, Dept. 20, Fach 133 Wien 27, Oesterreich.

Arwutusmasin

pruugitud, soowitakse kohe o
Pakk. kuni 15. skp. slt. süsteemi ja h
äratähendamisega «Arwutusmasin».

Aus maaneiu
palub wõimaldada mingi töö, üksikõik mis alal omab tunnistused, oskab keeta, armastab lapsi wõib käia oma korterist. Teat. slt. „A. 28".

Karske, 1-liigi
auto uht,
wabanenud äri lõpet. puhul, otsib kohta üksikõik missugusele autole. Omab head soowitused. Soowitajatele hea waewatasu. Teat. slt. „Soowitus 375".

Korralik
Hiiu neiu
soowib üksiteenijaks; enne teeninud, soowitustega. Hollandi tän. 6—2.

Wiisakas noormees
palub anda koha kontori, kauplusse sulaseks, teenijaks wõi mingit tööd. Head soowitused, wõin maksa kautsjoni. Teat. slt. „Wähenõudlik 26".

Wanem, keskealine
neiu
soowib üksiteenijaks, ei tööd, räägib Wene ja Eesti oskab teha kõiki majatööd, omab tunnistused. teat. slt. „Nr. 88, K. S.

Aus, korralik
noormees
palub anda mingi teeni üksikõik, mis alal, on e olnud hobusemees. Tea „Korralik 4940".

Aus, korralik wanem in
palub wäikesesse perekond
teeni aks
wõi laste juure. Oskab omab celmisest kohast tunni Teatada pal. Hollandi t. 4

Naisjuukse-kamm
otsib kohta, tunneb kõiki n töid. Teat. slt. „Hea kam 4947".

„LASTE RUUM" on laste maa

Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühistu trükk.